PF 48/08

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM HETILAPJA

LII. évfolyam, 19. szám. 2004. december 13.

Tavasszal új felsőoktatási törvény

A jövő év tavaszán az országgyűlés elfogadhatja az új felsőoktatási törvényt - jelentette ki Magyar Bálint csütörtökön a Tanulmányi és Információs Központ átadását megelőző sajtótájékoztatóján.

2. oldal

A tehetség és annak tételei

A könyvtár a tudásalapú társadalom építésének egyik meghatározó eszköze. A másik: a tehetség – erről Bor Zsolt Bolyai-díjas akadémikus tartott előadást a TIK-ben.

7. oldal

Trapiti visszatért!

Darvasi László Trapiti és a Borzasztó nyúl című mesekönyvének vidám, oldott hangvételű bemutatóját december hetedikén, a Somogyi könyvtárban tartották.

11. oldal

DOBOG AZ EGYETEM SZÍVE

Átadták a Tanulmányi és Információs Központot

December 9-én átadták a Szegedi Tudományegyetem Tanulmányi és Információs Központját, amely a mai magyar felsőoktatás jelenleg legnagyobb beruházása. A közel 8 milliárd forintból elkészült csaknem 30 ezer négyzetméteres épületet egész napos ünnepségsorozat keretében vehették birtokba az egyetem polgárai.

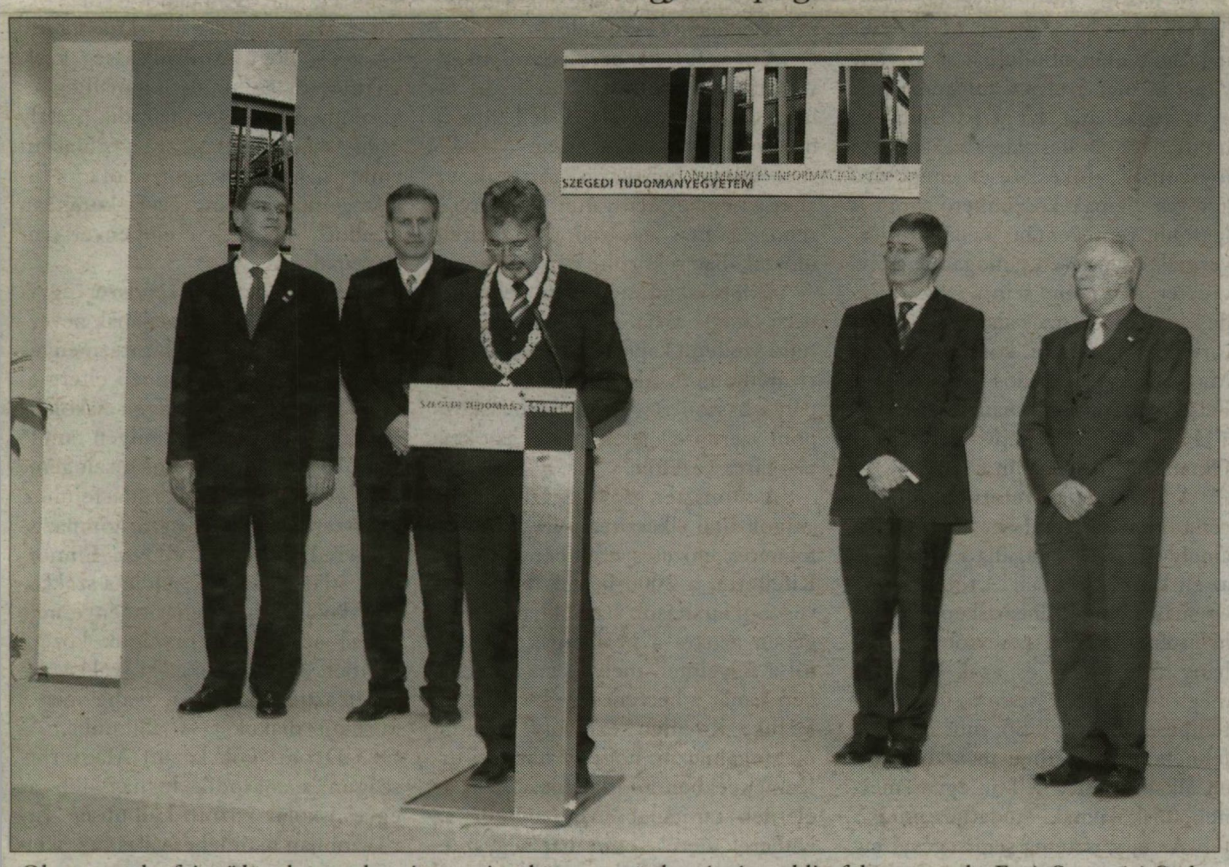

Olyan munka fejeződött be amely mint, amit a környezetünk számára eddig felmutattunk. *Fotó: Segesvári Csaba*

A TIK története egészen 1996-ig, a Magyar Felsőoktatási Reformprogram elindulásáig nyúlik vissza. A hazai politikai libikóka furcsasága, hogy az új egyetemi könyvtárral kapcsolatos tervkoncepció elkészítése akkor csakúgy *Magyar Bálint* minisztersége idejére esett, mint a mostani átadás. A tervezés során olyan egységet álmodtak meg, amely egyszerre kínál megoldást a könyvtárfejlesztésre, a hallgatói létszámnövekedés okozta problémákra, valamint az oktatási infrastruktúra hiányosságainak kiküszöbölésére. Az épület ünnepélyes alapkőletételére a finanszírozási koncepció megváltozását követően 2002. március 23-án került sor, a libikóka akkori állása szerint az alapkövet *Pálinkás József* oktatási miniszter és *Bartha László* polgármester helyeztek el.

Az azóta eltelt két és fél év alatt az építkezés ütemét két kényszerű pihenő is lassította, először az indulás után tervezték át az épületet, majd az idei év elején a kormányzati pénzügyi megszorítások hátráltatták a befejezést. Az átadásra végül a nyár eleji terveknek megfelelően a vizsgaidőszak kezdete előtt sor került, s ezzel olyan modern tudásközpont nyílt meg Szegeden, melyre nemcsak az egyetem és a város, hanem az egész ország is méltán büszke lehet. A modern információs technikával, szabadpolcos könyvtári rendszerrel és korszerű konferencia-és előadótermekkel rendelkező „intelligens" intézmény kitűnő feltételeket teremt tanulásra, kutatásra, mind az egyetemi hallgatók, mind az oktatók, kutatók számára, és új távlatokat nyit a konferenciaturizmus lehetőségeinek bővítésére a régióban.

Az megnyitó délelőtt ünnepi Egyetemi Tanácsüléssel kezdődött, itt azokat köszöntötték, akik teljesítményükkel lehetővé tették az álom megvalósulását és legnagyobb szerepet vállalták a könyvtár átköltöztetésében. *Szabó Gábor* rektor szavai szerint olyan közös munka fejeződött be, amely hosszabb és gyötrelmesebb volt, mint az egyetem eddigi bármelyik együttes alkotó folyamata és eredménye látványosabb, mint bármi, amit a környezetünk számára eddig felmutattunk.

folytatás a 3. oldalon

A KÖPKÖDŐ BAGLYOK ÁRNYÉKÁBAN

A Tanulmányi és Információs Központ átadó ünnepségén megjelentek az országos televíziók is, de volt közöttük olyan, amelyik híradójában egyetlen másodpercben sem emlékezett meg az eseményről. Ezen a helyen módomban volt zsörtölődni a hírértékről, ami a hírek sorrendjére és fontosságára hívta volna föl a figyelmet, ám itt arra az írásra kár lenne hivatkozni, mivel a TIK, s vele a tudományosság az esti hírműsor szerkesztőjénél egyszerűen nullást kapott. Azt mondta ez a szerkesztő, akinek a neve a műsor végén a „felelős" jelzővel került kontextusba, hogy a TIK, az SZTE, a tudományosság és hazánk legnagyobb felsőoktatási beruházása nem ér semmit.

Az ügy értékelése szempontjából teljesen mindegy, hogy az így eljáró televízió önmagát kereskedelminek vagy közszolgálatinak minősíti, mert a téma önmagában az ország három első híre közé kell, hogy kerüljön, történjen bármilyen fontos vagy sajnálatos esemény ezen az ősi területeitől megfosztott országban.

Voltam gyakorló televíziós főszerkesztő, ezért tudom, hogy egy-egy stáb diszponálása (helyszínre küldése) sohasem lehet önmagáért való dolog. Egy nullanegyvenért (negyven másodperces bejátszásért) is sok embernek kell dolgoznia. Nem véletlen, hogy a hírműfajban a percenkénti előállítási költséget tíz és húszezer forint között szokták megállapítani, de bizonyos szervezeti keretek között, mint például akkor, amikor egy centrumból nyolcvan-száz kilométert kell utazni egyetlen forgatásért, eléri a negyvenezer forintot egyetlen adásba kerülő perc előállítási költsége.

A bejátszás tehát nem véletlenül kerül be az adásba, mint ahogy egy-egy cikk beeshet a printmédia postaládájába, hanem komoly tervezés révén. Ráadásul a televízióban a diszponálást a főszerkesztő által jóváhagyott műsorterv alapján a gyártásvezető végzi, akinek letekerik a fejét, ha lukra futtat egy stábot. Lukra futtatásnak azt nevezzük, ha egy riporterből, operatőrből és világosítóból álló stábnak, valamint a vágónak a közös munkáját végül nem használják föl az adásban. A hírműfaj pedig olyan, hogy ha a leadott anyagot nem adják le huszonnégy órán belül, akkor az a hír már nem számít hírnek.

Ezért is elkeserítő az adott televízió szerkesztőjének döntése, hiszen számára nem hír a térség (s itt nyugodtan értsük Közép-Európát) legfontosabb tudományos és felsőoktatási beruházása.

Lehet, hogy éppen ebben a televízióban beszélt néhány nappal korábban Bor Zsolt akadémikus arról, hogy milyen fontosak és mennyire megtérülőek a tudományra fordítandó összegek, központi erőforrások. Akkor a műsorvezető okosan meghallgatta a szegedi professzort, aki rendkívül mediatív, mivel szellemesen beszél és még cápákra is szokott vadászni, ám a televízió és műsorvezető őszintének tűnő érdeklődését egy pillanatig sem szabad elhinnünk, mert ez a televízió s benne az a műsorvezető jobban érdeklődött a floridai cápavadászat és a baglyok köpései, mint a tudomány baglyai iránt.

Kiment tehát a stáb a TIK átadó ünnepségére, rögzítette a miniszterelnököt, a minisztert, a rektort, a polgármestert és magát Bor Zsolt Bolyai-díjas professzort is, készített jó néhány vágóképet, elraktározott egy kis „szinkront" (tudják, amikor a főhös a saját hangján mond egy mondatot), azután berohant a kazettával a stúdióba, a riporter összekaszabolta (vágta) az anyagot, hangalámondott és este maga sem értette, hogy mit keresett az Ady téren.

A jelenségnél sokkal több látszik az árván maradt adáskazetta mögött. Az, hogy ebben az országban valóban megtörténhet bármi. Láthattuk, a közszolgálati televízióban a népszavazás eredményeiről szóló műsorban egy táncos-komikus volt a riporter. Az én ízlésem szerint másnap az egész csapatnak szerkesztővel és műsorvezetővel az élen az utcán kellett volna találnia magát, majd következhetett volna a vizsgálat, hogy vajon melyik igazgató, alelnök (vagy maga az elnök?) engedélyezte a műsortervet. Ha látta, akkor azért, ha nem látta, azért kellene kirúgni, mert ilyen nincs. Nem lehet.

Az eredeti tehetségű táncos-komikus műsorba állítása és a TIK-ről szóló híradás kimaradása ugyanarról a tőről fakad. Ma hazánkban elfogyott, kikopott vagy kimerült - akár az elem - a felelősségvállalás a médiából. Mindegy, hogy milyen színű, milyen indulatú, kinek a megbízásából készülő, kinek a torkának ugró: egyformán felelőtlen. S ezért egyformán tükrözi a felelőtlen politikai elitet, ami maga alá gyűrte a polgári demokrácia egyetlen kollektív zálogát, a sajtót.

Ez a média és ez a politikai elit elveszítette a valóságos folyamatokkal való kapcsolatát.

Tegnapelőtt a Mojo nevezetű egységben, ami a TIK szomszédságában van, épp arról beszéltünk, hogy Gábor barátunk, aki szereti az élet minden ízét, délutánonként haza szokott menni, kitölt egy pohár bort, előkészít egy szivart, fölrakja a halk zenét és jól hanyatt dőlve könyvet vesz a kezébe.

Így aztán nagy ívben alkot igazságot.

Erről az egészről.

Dlusztus Imre

A HÉTEN TÖRTÉNT

ÚJ HALLGATÓI KÉPVISELET jött létre december 5-én a Sapientia kötelékébe tartozó diákok számára: Marosvásárhelyen megalakult az Erdélyi Magyar Hallgatói Önkormányzatok Konferenciája (EMHÖK). A szervezet alapítói: Sapientia – EMTE – Csíkszeredai és Marosvásárhely Karok Hallgatói Önkormányzatai (Csíki-HÖK, msHöK), valamint a Partiumi Keresztény Egyetem Diákszervezete (PKED). Az EMHÖK céljai között szerepel az erdélyi magyar felsőoktatás átfogó fejlesztése, az ifjúság oktatási, társadalmi és kulturális életének megszervezése. Az alakuló közgyűlésen Szabó Attilát (PKED) választották az EMHÖK elnökének, valamint *Portik Vilmost* (msHöK) és *Miklós Ervint* (Csíki-HÖK) alelnöknek.

A BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM Gazdálkodástudományi Kara posztgraduális képzésként turizmus szakirányú továbbképzési szakot hirdet. Jelentkezési határidő: december 17., 12:00 óra. Az utóbbi évek felsőoktatása az üzleti tudományok területén fejlődött a legdinamikusabban. A fejlődés révén kibontakozó verseny a tapasztalatok szerint kedvező hatással van az oktatás színvonalára. Turizmus szakirányú továbbképzési szak 2005. februárjában második alkalommal indul a posztgraduális képzés keretében. Az oktatás koordinálását, szakmai szervezését a Szolgáltatásmenedzsment tanszék végzi.

SOMOGYI MINDENTUDÁS EGYETEMÉNEK megindításáról írt alá együttműködési megállapodást a Somogyi Tudósklub elnöke, *Rosta István* és a kaposvári Klebelsberg Középiskolai Kollégium igazgatója, *Gieber Vilmos*. A megállapodás egyebek közt azt rögzíti, hogy miként gondoskodik a két szervezet a kollégisták korszerű tudományos ismeretekkel történő felvértezéséről. A nagy sikerű Mindentudás Egyeteme előadás-sorozathoz hasonló somogyi kezdeményezésen neves kaposvári és pécsi tudósok tartanak előadásokat a múlt évben átadott Klebelsberg-kollégiumban. A Somogyi Mindentudás Egyeteme előadásairól a Kapos Televízió felvételeket készít, így azokat majd a megyeszékhely lakói is láthatják, hallhatják.

AZ ELMÚLT HAT ÉVHEZ HASONLÓAN 2005-ben is három „Szilárd Leó Professzori Ösztöndíjat" adományoz az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért Kuratóriuma az ALCOA Alapítvány résztámogatásával. A díjazott személyére állami és az állam által elismert magyar felsőoktatási intézmények tanácsai tehetnek javaslatot Magyarországon tevékenykedő oktatók és kutatók köréből. A javasolt személynek olyan világszerte elismert eredményt felmutató tudósnak kell lennie, aki személyes tekintélyét iskolateremtő felelősségérzettel párosítva segíti elő fiatal munkatársai, egyetemi hallgatói sikeres pályáját. Az ösztöndíj a következő összefoglaló méltatások valamelyike alapján ítélhető oda: „Természeti jelenségek mély megértésén alapuló eredményekre támaszkodó, az emberi életfeltételek humánumát javító gyakorlati technikai alkalmazások létrehozásáért", illetve „Az élet szellemi, társadalmi és gazdasági feltételeinek megértésére és javítására irányuló törekvést megvalósító tudományos megoldás kidolgozásáért". Az egy évre szóló ösztöndíj összege 1,6 millió forint. Egy intézmény tudományterületenként egy jelöltet állíthat az intézményi tanács ajánlásával, december 10-éig.

A TUDATOS KARRIERTERVEZÉS és az élethosszig tartó karrier tanácsadás érdekében kezdeményezett párbeszédet az Oktatási Minisztérium, a Budapesti Corvinus Egyetem Karrier Irodája, a BKTE Alapítvány, a BKÁE Hallgatókért Kht. valamint a Felsőoktatási Karrierközpontok Támogatóinak Egyesülete a középfokú és felsőfokú oktatásban pályatanácsadással foglalkozók között. A középiskolák és a felsőoktatási intézményi karriertervező egységek (karrier irodák) közötti kapcsolatteremtést és a tapasztalatcserét szolgálta „A hiányzó láncszem: tudatos karriertervezés a középiskolában" című konferencia, amit december 8-án rendeztek a Budapesti Corvinus Egyetem III-as előadójában.

ÖTÖDIK ALKALOMMAL RENDEZTÉK MEG a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának szervezésében a Képzőművészeti Aukció a Pécsi Galéria Széchenyi téri kiállítótermében december 6-án. Az esemény azt célozta, hogy a fiatal művésznövendékek a társadalmi és társasági élet szereplői legyenek, illetve, hogy munkájuk megfelelő figyelmet és elismerést kapjon, egyszersmind lehetőséget kapjanak arra. A szervezők azt is el kívánták érni, hogy a képzőművészet iránt érdeklődő közönség a művekkel történő találkozás során megismerje a közeljövő alkotó értelmiségét. Kalapács alá kerültek festmények, grafikák, szobrok, amelyeket a hallgatók készítettek.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZERZŐDÉST KÖTÖTT a Budapesti Corvinus Egyetem és a Magyar Fejlesztési Bank Rt. A két állami intézmény tudatos és rendszeres együttműködését szentesítő egyezményt *Mészáros Tamás* rektor és *Erős János* vezérigazgató írta alá. A megállapodás keretében a Corvinus Egyetem elméleti és a Magyar Fejlesztési Bank Rt. gyakorlati ismeretei kapcsolódhatnak össze. A két intézmény együttgondolkodása jóval túlmutat az egyes évfolyamokra bejutó hallgatókon vagy a Bankba gyakornoki állásokra pályázókon. Az együttműködés keretet és lehetőséget biztosít, elsősorban a gazdaság és a fejlesztési politika makro és mikro összefüggéseinek, a támogatásközvetítésnek, a hitelezés, a fejlesztési tőkebefektetések elemzésének, és az oly sok területen kívánatos oktatás és kutatás összefüggő kérdéseinek találkozására.

A KÖZELMÚLTBAN A MISKOLCI EGYETEMEN JÁRTAK a marketing tudományterületének akadémiai reprezentánsai, a hazai felsőoktatás marketing tanszékeinek vezetői, s itt ülésezett a Magyar Tudományos Akadémia Marketing Bizottságának Marketingelméleti Albizottsága. A Marketing Intézet igazgatója, *Piskóti István* meghívására érkezett 18 vezető szakember a marketing tudományág nemzetközi és hazai fejlődéséről, meghatározó tendenciáiról tárgyalt. A résztvevők állást foglaltak a marketing tudományos megítéléséről, a tudomány helyzetéről, és megtárgyalták a több éve dolgozó terminológiai munkabizottságnak a marketing-fogalmak egységes értelmezésére vonatkozó javaslatait. A bizottság döntött a Marketingtudomány című internetes folyóirat alapításáról.

TAVASSZAL ÚJ FELSŐOKTATÁSI TÖRVÉNY

Magyar Bálint: Az irányítási rendszer átalakításának legfőbb vonása, hogy erősödik az egyetemi autonómia. *Fotó: S. Cs.*

A jövő év tavaszán az országgyűlés elfogadhatja az új felsőoktatási törvényt - jelentette ki Magyar Bálint csütörtökön a Tanulmányi és Információs Központ átadását megelőző sajtótájékoztatóján. Közölte, a hazai felsőoktatás legmélyrehatóbb reformja előtt áll.

A felsőoktatási törvénytervezet hamarosan a kormány elé kerül, a téli szünet után elindulhat a törvény vitája és már a tavasz folyamán már el is fogadhatja azt a parlament – mondta az oktatási tárca vezetője. A jogszabály előkészítését megelőző kétéves vitának köszönhető, hogy a legfőbb, reprezentáns szakmai szervezetek együttesen támogatják a tervezetet. A törvény szinte összes kérdésében konszenzus alakult ki a rektori és főigazgatói konferenciák, a Magyar Akkreditációs Bizottság, a Felsőoktatási Tudományos Tanács, a HÖOK, az érdekképviseletek és az Oktatási Minisztérium között.

A felsőoktatási reform első pillére a képzési rendszer átalakítása, amely egyaránt szolgálja a tömeg- és az elitképzés igényeit. A többciklusú, egymásra épülő, lineárisképzésre való áttérés az idei tanévtől már néhány intézmény és szak esetében megtörtént, ezek száma 2005 szeptemberétől tovább nő, míg 2006-tól felmenő rendszerben már kötelezően alkalmazniuk kell az egyetemeknek, főiskoláknak – tudatta a miniszter. Az új szisztéma segítségével európai szinten is átjárhatóbbá válik a képzés, míg a munkaerőpiacon javul az egyes országokban kiállított diplomák összemérhetősége.

Magyar Bálint közölte, az irányítási rendszer átalakításának legfőbb vonása, hogy erősödik az egyetemi autonómia. Az új törvény miniszteri, minisztériumi és kormányzati jogosítványokat delegál intézményi szintre. Az egyetemek vezetésében az akadémiai szempontok mellett megjelenik a menedzseri szemlélet is, mely javítja az intézmények verseny- és alkalmazkodó képességét. A politikus hangsúlyozta, az Irányító Testületben többségben lesznek a szenátus által jelölt tagok, és helyet kap köztük a hallgatói önkormányzatok delegálta képviselő is.

A magántőke bevonásával megvalósuló nagy infrastrukturális beruházások során 15-20 év fejlesztését hozza előre a kormányzat. Másfélszer annyi beruházás történik ez alatt a négy év alatt, mint amennyi a rendszerváltás egészen eddig eltelt időszakában – közölte a miniszter.

A felsőoktatási reform lehetővé teszi, hogy a hazai felsőoktatásban rejlő szellemi kapacitás valóban aktivizálódjon, és Magyarország bizton pályázhasson az európai tudásközpont szerepre - jelentette ki az oktatási tárca vezetője.

A miniszter szólt az OECD országok által elkészített PISA 2003-as felmérés előzetes eredményeiről is. Kifejtette, a 2000-ben és tavaly elvégzett kutatások hazánkban lényegében azokra a problémákra hívják föl a figyelmet, melyeket a szakemberek már a hetvenes évek végén jeleztek. Röviden ezt úgy lehetne megfogalmazni, hogy az oktatási intézményekben az iskolának, nem az életnek tanítanak. Ma, amikor az emberek életük során már négyszerhatszor szakmát váltanak tanulni kell megtanítani a gyerekeket. Az iskolákban az intelligens tanulás, a megértés, az alkalmazkodás és az innovatív gondolkodás képességét kell elsajátítaniuk a diákoknak.

A PISA felmérésekben a tudás alkalmazásának képességeit vizsgálták, az ezredfordulón elvégzett kutatás inkább a szövegértésre, míg a 2003-as főként a matematikai készségek értékelésére koncentrált – tudatta a politikus.

Magyar Bálint kijelentette, a most napvilágot látott eredmények megerősítették a tárca vezetését a már megkezdett közoktatási reform indokoltságában és a folytatás szükségességében. A általános iskolák oktatási rendszerének átalakítása tette lehetővé, hogy az alapkészségek elsajátítására szánt idő kibővüljön és kitolódjon egészen a hatodik osztály végéig. A kutatás pozitív példaként említi Lengyelországot, ahol ez a folyamat már néhány évvel korábban lezajlott, s ennek eredményei már látszanak is.

A hazai oktatási rendszer egyik legkomolyabb problémájának nevezte a miniszter az egyes intézmények közötti óriási színvonalbeli eltéréseket. „Mond meg milyen iskolába jársz, és megmondom milyen tanuló vagy." Akár ez is lehetne a szlogenje egy egyszerű hazai tudásfelmérő módszernek. Míg a hazai gimnazisták eredményei az éllovas Finnország átlaga fölöttiek, addig a szakközépiskolába járók teljesítménye nem éri el az OECD országok középszintjét, a magyarországi szakiskolások tesztjeinek átlaga, pedig még a mexikói diákokét is alulmúlja. Az OECD országok között Magyarországon a második legnagyobb az egyes iskolák közötti különbség. Erre azonban nem lehet válasz az oktatás uniformizálása.

Az átalakítások szükségességének megítélésében ma már sokkal kevesebb az ellentét, mint volt az hat évvel ezelőtt. Az oktatási reformoknak kormányciklusokon átívelő folyamatnak kell lenniük – jelentette ki Magyar Bálint.

F. J.

CSALÁS A HÖOK ELNÖKVÁLASZTÁSÁN?

Az ügyészséghez fordult több hallgatói önkormányzat, szerintük ugyanis csalás történt a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖOK) novemberi egri elnökválasztásán. A szóban forgó szervezetek szombaton kivonultak a HÖOK újabb közgyűléséről, amelyen az elnökséget, illetve a felügyelő-bizottsági tagokat választották meg. Az ügyészségtől azt kérik, semmisítse meg a választás eredményét, ahol *Ekler Gergelyt*, az ELTE hallgatóját választották a szervezet új elnökévé *Németh Józseffel*, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem diákjával szemben. *Barthel-Rúzsa Zsolt*, a HÖOK jelenlegi elnöke elmondta: a felügyelő-bizottság kivizsgálta az ügyben érkezett panaszokat, de nem talált szabálytalanságot az elnökválasztás során.

folytatás az 1. oldalról

Az egyetem vezetője műalkotásnak nevezte az épületet, hisz megjelenése, lenyűgöző formái, méretei méltán vívtak ki elismerést a tervezők és az építők számára. Ugyanakkor funkciója, jövendő működése, szelleme azokat az alkotó elméket dicséri, akik sok-sok év tapasztalatát felhalmozva, a XXI. század kihívásait érzékelve teremtettek lehetőséget a korszerű működésre. A rektor kijelentette, olyan alkotás született, amely méltó arra, hogy a Szegedi Tudományegyetem első közös műve legyen. Egy olyan egyetemé, amelynek oktatói, dolgozói, hallgatói tevékenységükben, mindennapi munkájukban megtapasztalták az alkotás hosszú és keserves folyamatát és az elismert eredmények megnyugtató érzését is.

A központ létrehozóinak elismerésre méltó teljesítménye ad módot sok-sok további elismerésre méltó teljesítmény megszületésére, oktatók, kutatók, dolgozók számára. Ez a ház részese lesz száz és száz sikeresen elhelyezkedő diák, kitüntetett oktató, publikáló kutató és reményeim szerint akár egy új magyar Nobel-díjas tudós elismerésének – mondta Szabó Gábor.

Az Egyetemi Tanács a központ megvalósításában részt vevők munkáját elismerő különdíjjal és oklevéllel köszönte meg. *Szántó Tibor* építész a díj átvételét követően elmondta, a létesítmény elkészülte során, valamilyen csoda folytán az egy négyzetméterre eső kitűnő kollégák száma magasabb volt, mint a szokásos. Kiemelte, hogy már a tervezési munkálatokat is nagyon komoly előkészítő fázis előzte meg, ennek két kulcsszereplője *Máder Béla*, a könyvtár főigazgatója és *Borvendég Béla* Kossuth-díjas építész volt. A beruházás a tekintetben is talán egyedülálló, a hasonló államilag finanszírozott projektek között, hogy a négy évvel ezelőtt megállapított költségkereten belül valósult meg – közölte a tervező.

A tanácsülést *Bor Zsolt* A tehetség természetrajza című előadása követte. A Bolyai-díjas akadémikus hangsúlyozta, kormányzati ciklusokon átívelő, nemzeti konszenzuson alapú oktatáspolitikára van szüksége Magyarországnak ahhoz, hogy mindenki, a hátrányos helyzetű és a zseni is, képességeinek megfelelő oktatásban vehessen részt. *(Cikkünk a 7. oldalon, rendhagyó Katedra rovatunkban olvasható.)*

Az előadást az SZTE és a HP Magyarország által közösen meghirdetett HP Diák Ösztöndíj ünnepélyes átadása követte. A pályázat nyertese két negyedéves diák, *Csendes Áron* és *Gradwohl Csaba* volt, ösztöndíjukat a HP Magyarország nevében *K. Szabó Zoltán*, az államigazgatási üzletág értékesítési igazgatója adta át.

A kiírás szerint pályázhatott minden olyan számítástechnika vagy informatika szakos negyedéves egyetemi hallgató, aki folyamatos hallgatói jogviszonyban van az egyetemmel. A pályázat értékelésekor szempont volt a tanulmányi átlag, a tudományos diákköri tevékenység, az egyetemen végzett kutatás-fejlesztési, sport- és kulturális munka, valamint a korábbi publikációs tudományos tevékenység. A két nyertes hallgató egy éven keresztül havi 40 ezer forint támogatásban részesül. A HP Magyarország célja az ösztöndíjjal olyan fiatal informatikus szakemberek képzésének támogatása, akik a jövőben szaktudásukkal hozzájárulhatnak a hazai infokommunikációs szektor fejlődéséhez és a tudásalapú társadalom kiépüléséhez.

A Tanulmányi és Információs Központot hivatalosan délután kettőkor adták át. Az egyetem kapcsolatok kibogozhatatlan sokasága, amely tanárok, kollégák és diákok között létezik; ennek része a könyvtár is, ami a múltról tudósít – mondta *Gyurcsány Ferenc* az avatáson. Köszönet Szeged városának, hogy megcsinálta a központot, de hála nem jár senkinek, a kormánynak végképp nem; Szeged azt kapta, ami jár, abból kapta, ami az övé volt: nem adtuk, hanem Szeged elvette a járandóságát és ez így van jól – jelentette ki a miniszterelnök. A hallgatókhoz szólva közölte, az ő feladatuk új kérdéseket föltenni, azokra új válaszokat adni, megváltoztatni, ami volt.

Magyar Bálint szerint a központ létrejötte közös eredmény, amely bebizonyítja, hogy a tudás alapú társadalom nem pusztán szlogen, papírízű kifejezés, hanem olyasmi, ami megtölthető valódi tartalommal és ami a magyar felsőoktatást erős húzóágazattá tudja tenni. Érezni ebben az épületben az erőt, a magyar szellem erejét, a magyar oktatás értékét, és ezt szolgálja ez a beruházás is – jelentette ki. Az oktatási tárca vezetője kiemelte, a szegedi felsőoktatás továbbra is részese lesz az infrastrukturális fejlesztéseknek, ezzel végre elnyerheti méltó környezetét az itt összpontosuló tudományos és szellemi erő. A miniszter többek között a Tanulmányi és Információs Központ létrehozása során végzett munkájáért a Magyar Felsőoktatásért Érdemérmmel tüntette ki Szabó Gábor rektort.

Botka László polgármester szavai szerint a szegedi jövő szimbolikus beruházása készült el, amely végre európai környezetet teremt a város legnagyobb értékét jelentő tudásközpontjának.

Délután Gyurcsány Ferenc hallgatói fórumot tartott, ahol aktuálpolitikai kérdéseken túl beszélt a mai magyar felsőoktatás helyzetéről is. Elmondta, a jelenlegi képzési rendszer nem tartható sokáig, hiszen idén összesen több hallgatót vettek fel felsőoktatási intézménybe, mint ahány gyermek hazánkban született. Azt is hozzátette, hogy az elkövetkező években várhatóan erősödni fog az a kulturális sokk, ami a friss diplomás fiatalokat éri: akik, bár azt remélték, a diploma megoldja majd az életüket, a munkaerőpiacon nem tudnak elhelyezkedni. A miniszterelnök mindezek ellenére azt ígérte, a kutatás-fejlesztésben aktívan résztvevő, így valódi tudást felmutatni képes intézmények nem sínylik meg a reformokat.

Az ünnepnap a Szegedi Szimfonikusok koncertjével és az egyetem Kulturális Irodája által kiírt előadói és alkotói pályázatának díjátadójával zárult. *(Az alkotó pályázat nyerteseinek gyermekversei a 10. oldalon Irodalom rovatunkban, míg a díjazottakról szóló írás a 12. oldalon olvasható.)*

F. J.

Elkészült a Szegedi Tudományegyetem első közös műve. *Fotó: Segesvári Csaba*

SZEGEDI EGYETEM ONLINE
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM HETILAPJÁNAK ONLINE VÁLTOZATA
http://www.tiszaportal.hu/szegy

ESEMÉNYEK

A SZEGEDI REFORMÁTUS EGYETEMI GYÜLEKEZET filmklubot rendez december 13-án, hétfőn 19 órakor a Kálvin tér 2. sz. alatt, a bemutatandó film A minden6ó.

JIRI MENZEL A BELVÁROSI MOZIBAN. A Belvárosi moziban december 14-én, este fél 7-kor mutatják be *Koltai Róbert* új filmjét, a Világszámot. Az országos premier (dec. 23.) előtti zártkörű vetítésen a rajongók olyan vendégekkel találkozhatnak, mint *Jiri Menzel*, Koltai Róbert, *Koltai Gábor*, *Györgyi Anna* és *Gáspár Sándor*.

„A LEGSZÖGEDIBB SZÖGEDI." A Múzeumi beszélgetések Bálint Sándorról című rendezvénysorozat negyedik előadásán a néprajztudósról 1979-ben készült dokumentumfilmet vetítik le. A film egykori riporterével *Trogmayer Ottó* nyugalmazott múzeumigazgatóval *Juhász Antal* néprajzkutató beszélget.

NYÍLT NAP A TTK-N. A Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kara nyílt napot rendez december 16-án 11 órai kezdettel az egyetem újonnan átadott Tanulmányi és Információs Központjában (Szeged, Ady tér). A gyülekező a helyszínen lesz, ahol az érdeklődök megtekinthetik a kari képzést népszerűsítő plakátokból rendezett kiállítást. Tizenegy órakor kezdődik a központi rendezvény az előadóteremben; ezt 13 órától tanszéki látogatások követik a karon.

WAGNER HEROINÁK sorozatban jelent meg *Temesi Máriának*, a Magyar Állami Operaház Liszt-díjas művészének, az SZTE ZFK Magánének Tanszéke vezetőjének új cédéje. Az új lemezt a művésznő a december 17-én 18 órakor a Fókusz Könyvesboltban (Szeged, Tisza L. krt. 34.) megrendezendő közönségtalálkozóján ismerteti meg a szegediekkel. Az esten *Sándor János* rendező beszélget Temesi Máriával, aki ezt követően dedikálja új szóló cédéjét. A találkozón közreműködik a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara és Énekkara, vezényel *Jurij Szimonov*.

DECEMBER 13-14-ÉN immár tizenkettedik alkalommal rendezi meg a Zeneművészeti Főiskolai Kar a Szegedi ZFK és a Debreceni Konzervatórium Trombita Tanszakainak Zenei Versenyét. A zsűri tagjai: *Molnár Zoltán*, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar szólótrombitása és *Kirsch János*, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának tagja, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézetének tanára. December 13-án délután a kötelező műveket és a zenekari állásokat, december 14-én délelőtt pedig a szabadon választott darabjaikat adják elő a versenyzők. Debrecenből és Szegedről is kilenc hallgató nevezett.

DECEMBER 14-ÉN 19 ÓRÁTÓL a SZTE Zeneművészeti Főiskolai Kar Karácsonyi koncertet tart a ZFK Fricsay Ferenc Hangversenytermében (Tisza Lajos krt. 79-81.).

DECEMBER 17-ÉN 11 ÓRÁTÓL a SZTE Zeneművészeti Főiskolai Kar és a Turkui Zeneművészeti Egyetem Rézfúvós Együttese közös koncert tart a SZTE ZFK Fricsay Ferenc Hangversenytermében (Tisza Lajos krt. 79-81.)

SZIGORÚAN ELLENŐRZÖTT MONDATOK

Az elmúlt szerdán a Móra Ferenc Múzeumban hivatalosan is bemutatták *Vörös László* irodalomtörténész, az SZTE nyugalmazott egyetemi docense, a Tiszatáj egykori főszerkesztője februárban megjelent „Szigorúan ellenőrzött mondatok" című könyvét. A szerzővel *Olasz Sándor* irodalomtörténész, a folyóirat jelenlegi főszerkesztője beszélgetett.

„Szigorúan ellenőrzött mondatok. A főszerkesztői értekezletek történetéből 1975-1986". A kötet alcíme elárulja, hogy a szerző az 1975 és 1986 közötti főszerkesztői értekezletek feldolgozására vállalkozott. Vörös László ebben az időszakban állt a Tiszatáj élén, s mint főszerkesztő részt vett az MSZMP budapesti pártközpontjában nagyjából kéthavonta rendezett főszerkesztői értekezleteken. S nem csak egyszerűen jelen volt és hallgatta a kultúrpolitikai vezetés kritikáját, jobb esetben dicséretét, hanem mindenről feljegyzést készített. A hat vaskos füzetnyi jegyzetet több mint másfél évtizedig őrizgette, rendezgette, s most, 2004-ben kommentárokkal ellátva közreadta. Mint a bemutatón elmondta, azért pihentette az anyagot, hogy ne az indulat, hanem a tárgyilagosság vezérelje a kötet írásakor.

Olasz Sándor kiemelte: a kötet nem csupán kommentárokkal ellátott szöveggyűjtemény, hanem annál jóval több: több rétegből álló kordokumentum. Ennek egyik rétegét a főszerkesztői értekezleteken készült feljegyzések képezik, a másodikat a szerzőnek a jegyzetelés időszakára való visszaemlékezése, egy harmadikat pedig a kommentárok. Vörös László művében részletesen elemzi, milyen indokokkal bírálta a kor kultúrpolitikai vezetése a folyóiratokat, illetve a szerzőket. A bűnlajstrom rendkívül hosszú és színes volt: a szovjetbírálattól a hivatalos külpolitikai álláspontól való eltérésen és a nacionalizmuson át a rendszerbírálat különböző válfajáig terjedt. A szerző mindemellett a korszak legfontosabb irodalmi vitáiba is betekintést nyújt.

– Vörös László könyve egy olyan kor dokumentuma, amely korban az irodalom szabadságharcát vívta – fogalmazott Olasz Sándor. A szabadságharchoz azonban tisztek is kellenek. Vörös László tábornokként irányította a Tiszatájat a hivatalos kultúrpolitika elleni szélmalomharcban, majd együtt kellett kapitulálnia a lappal 1986 nyarán. A most bemutatott kötet egy olyan kort ábrázol, amelyben minden félmondat, minden szó mögöttes jelentéssel bírt; amikor a hatalom igyekezett bepillantani a szavak mögé s retorziókat gyakorolni a neki nem tetsző mögöttes tartalmakért. Tanulságos kordokumentum, történelmi olvasókönyv mindenki számára.

P. M. L.

FEBRUÁR 15. A FELSŐOKTATÁSI JELENTKEZÉSEK HATÁRIDEJE

A felsőoktatási jelentkezések határidejének egy hónapos meghosszabbítását kezdeményezte a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete (FDSZ); az oktatási tárca szerint nincs szükség a határidő módosítására.

A szakszervezet azért tolnák ki a jelentkezések időpontját, mert az Alkotmánybíróság megsemmisítette a többciklusú, lineáris képzési szerkezet bevezetéséről szóló kormányrendeletet. Az érdekképviselet szerint felmerült az eredeti tervek szerint december 15-én megjelenő felsőoktatási felvételi tájékoztatók bezúzása. Ez esetben a felvételizőknek mindössze két hete maradna a tájékozódásra, ezért az FDSZ a jelentkezési határidő február 15-i határidejének egy hónapos eltolását javasolja.

Kis Papp László, a szervezet vezetője szerint a kialakult helyzetért súlyos felelősség terheli az oktatási tárcát és személyesen *Magyar Bálint* oktatási minisztert. Utalt arra, hogy az FDSZ már 2003 novemberében kérte a tárcát, hogy a bolognai folyamatból következő törvénymódosításokat a jelenlegi felsőoktatási törvényen keresztül hajtsák végre.

Az Oktatási Minisztérium szerint FDSZ alaptalanul riogatja a hallgatókat. A tárca közleménye szerint az érdekképviselet megalapozatlan állításaival tájékozatlanságáról tett tanúbizonyságot. A minisztérium gondoskodni fog arról, hogy az Alkotmánybíróság döntését követően az új felsőoktatási törvény elfogadásáig se legyen jogilag rendezetlen a kérdés. Az FDSZ tehát valótlanul állítja, hogy az AB döntése „súlyos következményekkel jár az oktatókra és a hallgatókra egyaránt", mint ahogy az sem fedi a valóságot, hogy felmerült volna a készülő felvételi tájékoztató bezúzatása. A fentiekre tekintettel nincs szükség a kétszintű érettségire való jelentkezés időpontjának módosítására sem – áll az OM közleményében.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI NEM A TÖBBCIKLUSÚ KÉPZÉSRŐL SZÓLÓ KORMÁNYRENDELTRE

Az Alkotmánybíróság (Ab) formai okokra hivatkozva alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette a többciklusú, lineáris felsőoktatási képzési szerkezet bevezetéséről és az első képzési ciklus indításának feltételeiről szóló kormányrendeletet– közölte a testület. A többciklusú képzési szerkezet bevezetéséről 2003 szeptemberében állapodtak meg az oktatási miniszterek berlini konferenciáján. A magyar felsőoktatási intézményekben 2006-tól kötelezően bevezetendő modell lényege, hogy a hároméves felsőfokú alapképzést, az úgynevezett bachelor-képzést követően már lehet diplomát szerezni, a hallgatók egy része pedig úgynevezett master-képzésben folytathatja tovább tanulmányait. A most megsemmisített kormányrendelet a bachelor-képzés indításának feltételeit rögzítette.

A MDF elnöke októberben jelentette be, hogy Alkotmánybírósághoz fordulnak. A felsőoktatási képzés szerkezetének átalakítására vonatkozó szabályokat ugyanis törvénynek kell megállapítania, nem pedig kormányrendeletnek. A hétfői közlemény szerint „az Alkotmánybíróság 2004. december 6-án elfogadott határozatában megállapította, hogy a felsőoktatásról szóló törvény felhatalmazó rendelkezései, valamint e felhatalmazás alapján alkotott, a többciklusú, lineáris felsőoktatási képzési szerkezet bevezetésének egyes szabályairól és az első képzési ciklus indításának feltételeiről szóló 252/2004. (VIII. 30.) Korm. rendelet formai okokból alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisítette".

Az Ab megállapította, hogy a törvény alkotmánysértő felhatalmazása alapján a kormányrendeletben törvényhozási tárgykört szabályoztak.

Az Ab közleményében rögzítette: alkotmányellenes a művelődéshez való alapjog tartalmát meghatározó, törvényhozási tárgykörbe tartozó szabályozásra adott törvényi felhatalmazás és az annak alapján kiadott kormányrendelet, amely a szabályozást tartalmazza.

Az alkotmány rendelkezései szerint az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapíthatja meg, a művelődéshez való jog és a tanszabadság pedig alkotmányos alapjog.

A kormány augusztusban tette közzé a most megsemmisített rendeletet, mely valamennyi magyarországi felsőoktatási intézményre kiterjedően határozza meg a felsőoktatási képzési szerkezet átalakítását.

Az oktatási tárca közleményében tudatta, hogy az Ab döntése senkit nem érint hátrányosan.

A Bolognai nyilatkozathoz 1999-ben, *Pokorni Zoltán* minisztersége idején csatlakozott Magyarország. Az egységes és átjárható európai felsőoktatási rendszer megteremtését célzó közös európai terv magyarországi megvalósítása érdekében az aláírást követő években érdemi lépések nem történtek. A Bolognai folyamat tényleges megvalósítása a 2002-ben hivatalba lépett kormányra hárult. Ráadásul az oktatási miniszterek 2003 szeptemberében megállapodtak arról, hogy 2010 helyett már 2005-re befejezik az átállást a többciklusú képzési rendszerre. Annak érdekében, hogy hazánk ne maradjon le a többi európai országhoz képest a képzési rendszer átalakításában a Kormány úgy döntött, hogy nem várja meg a készülő felsőoktatási törvény elfogadását, hanem lehetővé teszi a felsőoktatási intézmények számára, hogy már 2006 előtt is átálljanak az új képzési rendszerre.

Az AB úgy döntött, hogy ezt a szabályozást nem kormányrendeletnek, hanem törvénynek kellett volna rögzítenie. Az testület tehát nem tartalmi, hanem formai okok miatt kifogásolta a jogszabályt. Mivel az Alkotmánybíróság a jogszabályt nem visszamenőleges hatállyal semmisítette meg, ezért a kialakult helyzet nem érinti hátrányosan sem a hallgatókat, sem az oktatókat.

A végleges jogi szabályozást a hamarosan a Parlament elé kerülő új felsőoktatási törvény rögzíti. Annak érdekében, hogy a törvény elfogadásáig se legyen jogilag rendezetlen a kérdés, az Oktatási Minisztérium támogatja azokat a képviselői indítványokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a felsőoktatási intézmények kísérleti jelleggel belekezdjenek, illetve folytassák képzési rendszerük átalakítását.

SZELLEMI MŰHELY

Beszélgetés Merényi Mária egyetemi főtitkárral

A Felsőoktatási Törvény szelleme nem változott, mondta lapunknak Merényi Mária, egyetemi főtitkár, a Felsőoktatási Intézmények Főtitkári Kollégiumának újonnan megválasztott elnöke.

Megvitatjuk a felsőoktatás időszerű kérdéseit. *Fotó: Segesvári Csaba*

– Mi a Jogi Osztály feladata az egyetemen?

– Feladatunk valamennyi szerződés véleményezése, melyet az egyetem köt. Közreműködünk a szabályzatok elkészítésében – szakmai. bizottságot kérünk fel –, amelyek megalkotják a szabályzattervezeteket, majd megnézzük, hogy azok összhangban vannak-e a jogszabályokkal, az egyetemi statútumokkal és más szabályzatokkal. Ezen kívül vannak peres ügyeink is – egyrészt munkaügyi perek, valamint, miután az orvoskar is hozzánk tartozik, az úgynevezett műhibás perek. Az orvoskarnak van külön jogi képviselője, aki megbízott ügyvédként látja el ezt a feladatát, de vele rendszeresen tartjuk a kapcsolatot: a tájékoztatást, a keresetlevelet minden ügyről a jogi osztály kapja meg, a megbízott ügyvéd képvisel bennünket – elemezzük az ítéletet, és közös állásfoglalást alakítunk ki a fellebbezés kérdésében. Általában minden olyan ügyet, amely kihat az egész egyetem tevékenységére, s amely a jogi elbírálást igényel, a Jogi Osztály véleményezi.

– Mit jelent az Ön főtitkári beosztása?

– A felsőoktatási törvény pontosan úgy határozza meg, hogy a főtitkár a felsőoktatási intézmény igazgatási szervezetének vezetője, aki a rektornak alárendelten végzi munkáját. Alapvető feladatunk – amit most is csinálunk – az Egyetemi Tanács, illetve a különböző testületi ülések előkészítése, a jogszabályok értelmezése, a testületek tagjainak az előterjesztett anyagokkal kapcsolatos jogi kérdéseinek megválaszolása. Emellett a főtitkár szerkeszti az egyetemi értesítőt, képviseli az egyetemet igazgatási ügyekben a rektor felhatalmazása alapján külső szervek előtt, az egyetem irattározási rendjének kialakítása, az adatvédelemmel kapcsolatos tevékenység, ennek az irányítása, a képviseleti szervekkel való kapcsolattartás, közreműködés a kollektív szerződés elkészítésében, és sok más egyéb tevékenység. Ide tartozik még az úgynevezett hatósági ügyek ellátása is, tehát a tűzvédelem, polgári védelem, a vagyonvédelem, a munkavédelem, a környezetvédelmi tevékenység ellátása.

– A napokban a Felsőoktatási Intézmények Főtitkári Kollégiumának elnökévé választották. Mi jellemző erre az intézményre?

– A kollégium megalakulása óta a debreceni egyetem főtitkára volt elnöke. Én harmadik éve vagyok főtitkár, s amikor első évben bekerültem az intézménybe, megbíztak, hogy készítsem el a főtitkári egyesület alapszabályát. Nagyon meglepődtem, amikor először elmentem az ülésre, hogy milyen sok tagja van a szervezetnek: kiderült, hogy több mint hetven egyetem és főiskola tagja ennek a kollégiumnak: ide tartozik a tizennyolc állami egyetem, nagyon sok egyházi egyetem és főiskola, alapítványi iskolák, sőt, a határon túli magyar intézmények is.

– Hogyan működik ez az intézmény?

– Ez tulajdonképpen egy szellemi műhely: mindig megvitatjuk a felsőoktatás időszerű kérdéseit – például az utóbbi időben a felsőoktatási törvénytervezetet – természetesen alapvetően azokat, amelyek a főtitkári tevékenységet illetik. Előadásokat, továbbképzéseket és konferenciákat rendezünk.

– Volt beleszólásuk a felsőoktatási törvénytervezet alakulásába?

– Az alakulásába nem, de véleményeztük a CSEFT-et is, a MUP-ot is, majd a törvénytervezet első formáját is – első izben – augusztusban. Jogászként mondom, hogy ez az első tervezet semmilyen alapvető jogi vagy technikai normának sem felelt meg. A legutolsó változatot a kollégium nem utasította el, de sok változtatási javaslatot tett.

– Van arra biztosítékuk, hogy ezeket a javaslatokat figyelembe veszik majd?

– Nincs, de hasonlóan a többi véleményező testület javaslataihoz, reméljük így lesz majd. Összességében a szakértő szervezetek nagyon sok változtatást javasoltak, de szerintem a törvénytervezet szelleme nem változott meg. Amit mi a tervezet erényének tartunk, az az, hogy lehetőség van rá, hogy alapítványt vagy más gazdasági társaságokat hozzunk létre. Ez óriási előrelépés. Például létrehozta az egyetemünk a Biopolisz Innovációs Kft.-t, amihez a jelenlegi törvény szerint kellett az Oktatási Minisztérium engedélye, a Pénzügyminisztérium egyetértése és kormányhatáskörbe tartozott a döntés. Egy évig tartott, mire végre megszülethetett a társaság. Így működni rendkívül nehéz. Bár jogászként még mindig látok több vitatott kérdést a jelenlegi tervezetben is, például, hogy a felsőoktatási intézmény „sajátos költségvetésű szerv" lesz. Szeretnénk, ha pontosan meghatározná a törvény, mit jelent az, hogy „sajátos". Nyilván összhangban kellene lenni az államháztartási és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvénnyel is. Lényeges kérdés még az, hogyan lehet majd biztosítani az Irányító Testületek és a szenátus összhangját.

– Mi következik most?

– A Rektori Konferencia hetvenkét százalékkal igent mondott a, így vélhetően februárban benyújtják a tervezetet, de a szakmai egyeztetéseken még nem ment át, tehát az Igazságügyminisztérium és a Pénzügyminisztérium egyetértése még hiányzik. Ezek után kerül a tervezet a kormány elé, és majd talán februárban a parlament elé. Addig is, ott is sokat módosulhat.

– Mit gondol, bele tudnak majd szólni a törvénytervezet alakulásába, ha már kormány előtt lesz?

– Nem tudom. Nagyon sok kérdésben véleményeztük a tervezetet, és azt hiszem, mind a két fél a lehető legnagyobb kompromisszumkészséget tanúsított a kérdésben. Mindenesetre, *Mang Béla* helyettes államtitkár úrral abban maradtunk, hogy amikor elkészül az utolsó változat, akkor még módunk lesz véleményezésre, és az általunk elmondottak lehetőség szerint bekerülnek a tervezetbe.

– Ön szerint mikortól lesz működőképes a törvény?

– A tervek szerint a törvény január elsején lépett volna hatályba, a jelenlegi felsőoktatási törvény pedig 2006. szeptemberéig lett volna hatályos. Kivéve azokat a rendelkezéseket, amelyeket már az új törvény fokozatosan léptet életbe, ezzel egyidejűleg a régit pedig hatályon kívül helyezi. A jelenlegi változat szerint, április 15-ig kell jelezni a rektoroknak, hogy elvállalják-e az irányító testület elnöki tisztjét, majd létre kell hozni egy előkészítő bizottságot, el kell készíteni a szervezeti működési szabályzatot a szenátus megválasztására, május 31-ig meg kellene választani a szenátust, és július 31-ig fel kellene állítani az irányító testületet. A program rendkívül feszes, és ráadásul teljesen új szervezeti és működési szabályzatot kellene megalkotni a meglévő szabályzataink helyett. Rengeteg tennivalónk lesz.

P. ZS.

AZ ÚJ ELNÖK TERVEI

Beszélgetés Tráser Ferenc gazdasági és műszaki főigazgatóval

Lapunk előző számában megírtuk, hogy nagy megtiszteltetés érte Tráser Ferencet, az SZTE gazdasági-műszaki főigazgatóját: megválasztották ugyanis az egyetemi gazdasági főigazgatók kollégiumának elnökévé. Az újdonsült elnököt a szakmai szervezet tevékenységéről és terveiről kérdeztük.

Ha Debrecen és Szeged összefogna, elrendezhetné a magyar felsőoktatás reformját. *Fotó: Segesvári Csaba*

– Főigazgató úr, hogyan, milyen körülmények között választották meg az egyetemi gazdasági főigazgatók kollégiumának elnökévé?

– Eddig *Török Imre*, a Műegyetem gazdasági főigazgatója töltötte be ezt a tisztséget. Ő most nyugdíjba vonult. *Rák György*, az ELTE gazdasági főigazgatójának vezetésével jelölőbizottság alakult, s az előzetes beszélgetések során két lehetséges elnökjelölt személye körvonalazódott: az egyik a veszprémi gazdasági főigazgató asszony, a másik pedig jómagam lettem. A szervezet tagjai két-háromhavonta összejönnek Balatonfüreden, s ott az Oktatási Minisztérium és a pénzügyi tárca munkatársaival főleg a költségvetésről, az államháztartási törvényről, de egyéb feladatokról is eszmét cserélünk. A mostani összejövetelen került sor a programbeszédekre, majd – titkos szavazással – az elnökválasztásra. A jelenlévő egyetemi gazdasági főigazgatók mellettem döntöttek.

– Mit tartalmazott az Ön programbeszéde? Mik a tervei elnökként?

– Egyrészt azt emeltem ki, hogy tovább kell vinni az eddig jól működő dolgokat: például azt, hogy állandó meghívottként továbbra is részt vegyen a tanácskozásainkon Pénzügyminisztérium főosztályvezetője, az OM felsőoktatásért felelős helyettes államtitkára, illetve a gazdasági ügyekért felelős államtitkár-helyettes. A meghívottak körét szeretném szélesíteni: együtt kell működnünk az APEH-hal, az OEP-pel, a Nyugdíjbiztosítóval, a VPOP-val, a KEHI-vel, a Gazdasági Versenyhivatallal vagy a Közbeszerzési Tanáccsal. Szeretném, ha az ő képviselőik is jelen lennének az összejöveteleinken. A másik tervem az, hogy minden alkalommal egy egyetem bemutatná a költségvetési struktúráját. Tudni kell, hogy nagyon eltérő egyetemi költségvetési modellek léteznek. Megnézhetnénk, más egyetemeken hogyan osztják szét a támogatásokat, milyen módon vonják be a saját bevételt a központi funkcionális egységek működésébe. A legközelebbi összejövetelen azt is felvetem, hogy Török Imrét válasszuk örökös tiszteletbeli elnökké, hogy ne hagyjuk elveszni az ő kapcsolati tőkéjét. Ezenkívül arra törekszem, hogy a felsőoktatásnak a miénkhez hasonló szakmai fórumai (például a Rektori Konferencia, a Főiskolai Főigazgatók Konferenciája, vagy a Főtitkári Kollégium) szorosabban együttműködjenek, ezek képviselői részt vegyenek egymás rendezvényein.

– A gazdasági főigazgatók kollégiumát egyesítő fórumnak kell tekintenünk, vagy döntésbefolyásoló erővel is bír?

– Egyrészről információcserélő fórum vagyunk: a PM és az OM felé, illetve onnan a gazdasági főigazgatók felé. Ebből az interaktív információáramlásból adódóan döntéseket is tudunk befolyásolni, természetesen adott kereteken belül. De például sikerült elérnünk, hogy az egyetemeknél és főiskoláknál képződő év végi maradványt ne vonják el a felsőoktatási intézményektől. A felsőoktatási törvény mostani tervezete ezt tartalmazza. Ez a fórum alkalmas arra, hogy oldottabb, kötetlenebb beszélgetésekben nagyon sok problémás, vitás ügy felszínre jusson.

– Mit jelent személyesen Ön számára ez a tisztség, s mit gondol, mit jelent mindez az SZTE számára?

– Óriási megtiszteltetés, hogy a számtalan felsőoktatási intézmény gazdasági főigazgatói közül rám esett a választás. Személyes életutamnak ez egy kitüntető állomása. Nyilván szerepet játszott a döntésben, hogy egy markáns és nagy hírű egyetem gazdasági főigazgatója vagyok. Külön megtiszteltetés az egyetem számára, hogy Merényi Mária főtitkár asszonyt pedig az egyetemi főtitkári kollégium elnökévé választották. Azt hiszem, ez jelzi az SZTE súlyát a magyar felsőoktatásban!

– Mennyire szokványos, hogy egy és ugyanazon egyetemről töltsenek be két ilyen fontos tisztséget?

– Ezen a két fórumon ilyenre még nem volt példa. Viszont például a MAB és a Felsőoktatási Tudományos Tanács elnöke is debreceni. Lehet azt mondani, hogy ha Debrecen és Szeged összefogna, elrendezhetné a magyar felsőoktatás reformját. A tréfát félretéve, ez reményeim szerint azt jelenti, hogy a felsőoktatásban Budapest nem olyan vízfej, mint más területeken.

– Említette, hogy erősíteni szeretné az együttműködést a hasonló jellegű szakmai fórumokkal. Mennyiben könnyíti ezt meg főtitkár asszony elnökké választása a saját kollégiumában?

– A két fórum között eddig is létezett átjárás. Viszont már most megkérdeztem főtitkár asszonyt, milyen szervezeti szabályzatot kíván alkotni, s abból én szeretnék majd „puskázni". Közös rendezvényt is szeretnénk szervezni. Úgy gondolom, jó és szerencsés együttműködés alakulhat ki közöttünk.

– Így az év vége felé közeledve arra kérném, vonjunk mérleget, mit mutat az SZTE gazdálkodása 2004-ben?

– Sajnos az inflációt, a bérfejlesztéseket, a gázárak és a dologi kiadások növekedését nem kompenzálja az állami támogatás, mert ez nem emelkedett. Szerencsére nagyon sikeresek a pályázataink. Ezek pótolhatják a hiány egy részét, csak sajnos nagyon kötött a felhasználhatóságuk. Az első tíz hónap tapasztalatai azt mutatják, hogy az egyetemi gazdálkodásban meglátszik a karok nagyon felelős gazdálkodása. Nagyon kemény és feszített volt az idei év gazdálkodása. A megszorításokat a tartalékaink segítségével átvészeltük, de ha jövőre elvonás lesz, akkor elkezdődik egy klasszikus vagyonfelélési folyamat, amit nagyon jó lenne elkerülni a felsőoktatásban. Most adtuk át a TIK-et, aminek a működtetése és fejlesztése jelentős terhet jelent a 2005-ös költségvetés számára, hiszen az OM jövőre nem tudja támogatni a beindított beruházásokat. Ez a több százmilliós pluszteher a karokra fog nehezedni. Nagyon kemény felosztási elvet kell majd megvalósítanunk a közöttük.

Pintér M. Lajos

JEGYZET

SIETNI ELŐRE

A sietés nem más, mint a várakozás cselekvő formája.

Nem is az idő rohan, hanem mi futunk. Néha összeakadnak lábaink, elesünk, csúszunk egyet a porfekete betonon, de felkelünk önként vagy segítséggel, hogy tovább száguldjunk. Tudjuk, hová megyünk: előre.

A szorgalmi időszak utolsó hetébe lépve több vizsgalehetősége van az egyszeri hallgatónak, mint esetleg magában a vizsgaidőszakban: mindenki ismeri az utolsó napok hajrájában a humanisztikus célok vezérelte elővizsgákat, mely az aligalvós-aligevős tanulós napok tehermentesítésére szolgál. Persze a sor a végtelenségig folytatható, az utolsó hét tehermentesítésére be lehet zsúfolni néhány dolgot az utolsó előttire is, és így tovább. Nem mondom, hogy ez rossz volna, nem. De azt sem, hogy a terheket mentesíteni kéne bárhova máshova is, mint ahol vannak.

Persze ember legyen a talpán, aki eldönti, minek hol van a saját helye, ideje, és természetesen most már nem csak a vizsgákról beszélek. Siet a tél, mert már ősszel megfagyunk, siet a nyár, mert már évek óta kimarad a tavasz. Siet az ünnep, siet a karácsony: már november elején becsomagolják szaloncukorpapírba a várost. Édes. Jó, mondjuk a Mikulás egyszerre siet és marad, mert még mindig róják az utcákat szebbnél szebb piros ruhájukban, sőt, még marketing-okokból zöldcsuhába is beöltöztetik némelyiket. Míg az overallos hatéves végigtotyog az anyukájával az ünnepi fénybe forgatott Kárász utcán, négy darab originális és hamisíthatatlan, így eredeti Télapó bácsitól is kaphat édességet, jó szavakat meg buksisimogatást. Persze nem tudni, miféle trauma vagy magyarázat szükséges mindannak feldolgozásához, hogy a Klauzál téri Mikulás is igazi meg a Dugonics téri is, mégis egyik sem Lappföldön heveri ki december hatodika fárasztó éjszakáját. A Mikulás azonban globalizálódik, és talán nemsokára nálunk is karácsonykor érkezik, mint a bölcsebb nyugatabbra, a pénztárcák meg egy nyitással is megúszhatják a gondoskodó szeretet kimutatását. A krampusznugátokat úgyis nemsokára beelőzik az áruházi polcokon a húsvéti sztaniolbáránykák.

Siet a város, siet az egyetem. Igaz, a TIK átadása annyira nem sietett, de mégiscsak megérkezett, eljött szép ünnepi hangulatban. Hozta a késő Mikulás. Én például már iszonyatosan vártam, hogy belépjek, és jelentem, belülről nagyobbnak tűnik, belül tágasabb.

A sietés pedig a várakozás cselekvő formája, ahogy elsiettem elmondani e jegyzet elején is. A várakozás pedig, hogy a vágyakozásról ne is beszéljünk, veszélyes vállalkozás, és természetesen most már nem csak a TIK-ről beszélek. Ha várakozunk, sietünk: meggyorsítjuk lépteinket, hogy előbb érjünk oda, ahova. Szebben kék az ég, szebben csillog a csillag meg a lámpa fölöttünk, mi meg sietünk. Útközben, mondjuk, elesünk, de tovább száguldunk. És mire oda érünk, ahova, eltűnik. Még érintésünk előtt szertefoszlik. Kifogy a toll, mielőtt a papírra érne. Meghal, mielőtt megszületne.

Így hát egyetlenegy dolog marad, ami úgy okoz örömöt, hogy nem kell félni attól, az elibe futó sietés belerondít.

Ez pedig maga a várakozás.

Turi Tímea

MAGYAR ADVENT

Magyar Advent – magyar barokk címmel ad koncertet december 14-én kedden, az SZTE Aulájában a Harmonia Consort és vendégei. A műsor *Bengráf József* Á-dúr vonósnégyese, *Zarewutius Zakariás* Wir loben all das Kindelein, *Joseph Haydn* Kis divertimentók és *Esterházy Pál* Harmonia Caelestisének részletei. Közreműködnek: *Szél Bernadett* - szoprán, *Katona Judit* - alt, T. *Szegszárdy Bernadett*, *Borsós Krisztina* - hegedű, *Aradi Mária*, *Behán Zsuzsanna* m.v. - brácsa, *Farkasné Pap Erika* - cselló, *Iglódi Éva* - csembaló, *Lőrincz László* m.v., *Kiss Melinda* m.v. - blockflöte, *Szőke Szilárd* m.v., *Blumenschein Gábor* m.v. - trombita és „...canticum novum" kamarakórus. A koncert az SZTE Kulturális Iroda támogatásával jött létre.

SZTE-S BRONZ A TAJVANI VILÁGVERSENYEN

A Szegedi Tudományegyetem hallgatói harmadik helyezést értek el egy mechatronikai és automatizálási világversenyen, melyet a tajvani oktatási minisztérium szervezett. A Tajvanról on-line kapcsolaton keresztül irányított vetélkedőn házilag készített, elképesztően nagy precizitással működő berendezéssel vett részt három szegedi diák. Európából egyedül a Dél-alföldi egyetem hallgatói jutottak be a világ legjobb tíz csapata közé. *Csiszár Attila* a SZTE TTK fizikus-informatikus, *Varga András* az SZTE SZÉF gépész és *Kovács Eszter* az SZTE BTK angol szakos hallgatója olyan gépet mutatott be, amely ezredmilliméter pontossággal végzi el a beprogramozott műveleteket.

A berendezést tizenöt éves kutatómunkával *Gyeviki János* az SZTE Élelmiszeripari Főiskolai Karának adjunktusa fejlesztette ki; a programozásba bekapcsolódott Rózsahegyi Kálmán mérnök is. A tervezés elején még fél milliméter pontossággal működő gép létrehozása volt a cél, az eredmény azonban egy sokkalta precízebb berendezés lett. A gép kifejlesztése nem öncélú játék; a munka során elért eredmények a robottechnikában felhasználhatók. Külön érdekesség, hogy a gépet házilagos eszközökkel és anyagokból, jórészt kiselejtezett anyagokból állították össze, a hiányzó darabokat pedig *Albert Miklós* szakoktató készítette el. A fejlesztési munkába bekapcsolódó diákoknak sikerült a döntőn mindent az előre eltervezettnek megfelelően előadni – közölte a szakember.

Az eltérő időzónák miatt a magyar csapat szerepelt legutolsóként a vetélkedőn, a zsűri közölte nem csupán a berendezéssel és az annak működését bemutató előadással voltak elégedettek, de a legjobb minőségű kép és hang is Szegedről érkezett az interneten keresztül – mondta Gyeviki János.

ZENÉSZEINK SIKEREI

Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Szakközépiskolájának diákjai kiválóan szerepeltek a közelmúltban megtartott hangszeres zenei versenyeken. A 2004. november 18-20-án a Budapesti Szent István Szakközépiskolában megrendezett Harsona és Tuba versenyen *Asztalos Tamás* 12. osztályos tanuló II. díjat nyert a III. korcsoportban (zongorakísérője: *Ordasi Panka*, tanára: *Lauer Zsolt*). A 2004. december 3-4-én a Miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában lezajlott trombitás és ütős versenyen *Márton Norbert* 10. osztályos tanuló III. díjat nyert az I. korcsoportban (zongorakísérője: *Újváriné Illés Mária*, tanára: *Újvári István*). *Poljak Márk* 12. osztályos tanuló III. díjat nyert a III. korcsoportban (zongorakísérője: *Újváriné Illés Mária*, tanára: *Újvári István*). *Csikota Gergely* 9. osztályos tanuló különdíjat kapott az I. korcsoportban (zongorakísérője: *Káuzli Bálint*, tanára: *Boros József*). *Mucsi Gergő* 12. osztályos tanuló különdíjat kapott a III. korcsoportban (zongorakísérője: *Pethő Villő*, tanára: *Siklósi Gábor*).

A DÉMÁSZ ÉS AZ EGIS KAPTA AZ IDEI KÁRMÁN TÓDOR-DÍJAT

A magyarországi oktatás, képzés, felnőttoktatás és tudományos kutatás érdekében végzett kiemelkedő tevékenységéért a DÉMÁSZ Rt. és az Egis Gyógyszergyár Rt. kapta idén a 2001-ben alapított Kármán Tódor-díjat. Az elismeréseket a vállalatok vezetőinek Magyar Bálint adta át kedden Budapesten.

Köszöntőjében az oktatási miniszter kiemelte: 2004-ben jött létre az a kutatás-fejlesztési alap, amelynek keretében a magán- és közszféra együttesen hozzájárul a kutatás fejlesztéséhez. Az idén benyújtott és elfogadott innovációs törvény lehetővé tette, hogy az egyetemek vállalkozhassanak, és bevezették a kutató-professzor fogalmát is. Így valódi kutatóbázis születhet az egyetemeken, mondta a miniszter. Magyar Bálint a beszédében a kitüntetett cégeket a folyamat önzetlen előfutárainak nevezte. A miniszter a díjakról elmondta: nem más ez, mint egyfajta köszönetnyilvánítás.

A DÉMÁSZ Rt.-nek járó díjat *Dervarics Attila*, a vállalat elnök-vezérigazgatója vette át. A szaktárca indoklása szerint a társaság a kvalifikált szakemberek iránti igényét – a műszaki területek kivételével – elsősorban a Szegedi Tudományegyetemen frissen diplomázó fiatalok alkalmazásával oldja meg. Ez évente 5-8 matematikus, informatikus, közgazdász vagy jogász felvételét jelenti. A DÉMÁSZ emellett rendszeresen támogatja a diplomások képzését hasonló létszámú szakmai gyakorlat szervezésével, diplomamunka készítéshez téma és konzulens biztosításával, valamint jelentős szakképzési hozzájárulás fizetésével. A társaság elnök-vezérigazgatója tölti be 2002 óta az SZTE Társadalmi Tanácsának elnöki tisztségét.

Az Egis Gyógyszergyár Rt.-nek járó díjat *Orbán István*, a vállalat vezérigazgatója vette át. Az Egis Gyógyszergyár Rt. és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Vegyészmérnöki Kara együttműködési megállapodásban hangolta össze az oktatás, a szakemberképzés, a továbbképzés, valamint a tudományos kutatás és műszaki fejlesztés területén történő együttműködést. Az Egis az egyik alapítója a Vegyészmérnöki Kar Varga József Alapítványának, a vállalat 1990 óta mintegy 40 millió forint támogatást nyújtott elsősorban az oktatói utánpótlás biztosítására, a hallgatói, a doktori és a posztdoktori ösztöndíjakhoz.

A Kármán Tódor-díjat 2001-ben alapította Pokorni Zoltán akkori oktatási miniszter.

ELME MATER

A Szegedi Tudományegyetem Általános Orvosi Karának Pszichiátria Klinikája december 8-án rendezte meg posztgraduális tudományos továbbképző ülését. *Szendi István* egyetemi tanársegéd az „Agy-tudat -elme -én" témakörében „Elme Mater" címmel tartotta meg az előadását, amelyben kitekintést tett a filozófia, szociológia és a pszichológia irányába is. Az előadás a minisztériumi rendeletek értelmében a szakorvosok folyamatos továbbképzési (CME) programjának számított, amely kreditpontokat ér. Az Új Klinika tömb földszinti tanterme így megtelt gyakorló, pályakezdő és leendő orvosokkal.

A szelf és az agy kapcsolatának vizsgálata, a tudat megjelenésének mikéntje volt a vizsgálódás tárgya, humán- és természettudományos megközelítésben egyaránt. Szendi István hangsúlyozta, csupán megközelíteni próbálja ezt a problémasorozatot, mert a test és a lélek közötti interakció sokkal összetettebb, semhogy ez egy szűk másfél órás diskurzusba beleférhessen.

A laikus szemlélő számára is érthető és élvezhető szelf-elméletek bemutatása során, a szelf-kép kialakulásával és fejlődésével foglalkoztunk. Az előadó a pszichológia és a filozófiatörténet nagy alakjainak álláspontját kísérelte meg összeegyeztetni a modern tudományos kísérletek és tapasztalatok alapjául szolgáló mechanizmusokkal.

Ahogy az elhangzott, a különböző tudományágakat manapság nem szintetizálják. Az a tudományos elméleti keret, amely 2004-re kialakult, e tekintetben sajnos korlátolt. A mai tudomány erősen materialista és monista felfogású, amely elsöpri a különböző dualista elméleteket. A nagyfokú specializálódás miatt nem az egész egység megértésével foglalkozunk, nem kapcsoljuk össze a különböző tudományterületeket, ezért olykor átláthatatlan problémákkal találjuk szembe magunkat, hiszen a radikális gondolkodók nem tudják „megérteni a szelfet".

Pedig még a vallásos gondolkodás sem áll szembe a materiális elme koncepciójával. Arisztotelész tanaiban a mérsékelt dualizmus már akkor jelen volt.

A fiktív, kulturális, explicit, neutrális és értékes szelf- csoportosítások tárgyalása közben világossá vált, hogy a megismerés, a megértés és a tudomány nem mindig talál egymásra.

A különböző tudományterületek együttműködése megoldás lenne. Ami megnehezíti a dolgot, az a határok és korlátok körülrajzolása. Ehhez közös nyelv- és jelrendszert kell kialakítani, azaz egymásnak átadhatóvá kell tenni az ismereteket.

N. T.

A BIOLÓGIA SOKSZÍNŰSÉGE

Straub-napok az SZBK-ban

Az MTA Szegedi Biológiai Központjában december 7-e és 9-e között rendezték meg az intézmény alapítójáról elnevezett, háromnapos tudományos seregszemlét, a Straub-napokat, melyen a kutatók több mint 70 előadással demonstrálták az itt folyó munka sokszínűségét és nemzetközi színvonalát.

Simon Istvánnak a Staub-plakettet Dudits Dénes, az SZBK főigazgatója adta át. *Fotó: Segesvári Csaba*

Dudits Dénes az SZBK főigazgatója megnyitója során kiemelte, az intézet elsősorban az alapkutatásokban erős, de ez nem azt jelenti, hogy a képződött szellemi tulajdon hasznosítására ne fordítanának nagy hangsúlyt, hozzátette, ezt a tevékenységet a központ vezetése igyekszik is támogatni. A technológiai transzfer folyamat erősítésére hozta létre az SZBK partnereivel, a Szegedi Tudományegyetemmel, a város önkormányzatával és a Duna-Tisza Regionális Fejlesztési Rt.-vel, közösen a Biopolisz konzorciumot.

A központ akadémikusainak döntése alapján az intézmény névadójáról elnevezett Straub-plakettet az idei évben *Simon István*, az SZBK Enzimológiai Intézetének tanácsadója kapta. A tudós és munkatársai a fehérjék aminosav-szekvenciája és szerkezete közötti összefüggéseket vizsgálják bioinformatikai módszerekkel. A szakember szerepel abban a nemrégiben napvilágot látott felmérésben, amelyben a világ leggyakrabban idézet tudósait gyűjtötték össze.

Az unió tagországai 2000-ben a lisszaboni programban egyebek mellett, a tudományos szakemberek számának jelentős növelését és a kutatás-fejlesztési ráfordítások megtöbbszörözését határozták el – mondta *Kroó Norbert*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, a Straub-napokon elhangzott nyitóelőadásban. A K+F költések 2010-re kitűzött GDP-n belüli 3%-os arányát a tagállamok közül jelenleg csak Svédország haladja meg jelentősen, és mellette csak Finnország éri el. Tíz év alatt a tudományos kutatók számát az EU 700 ezerrel kívánja növelni, ebből hazánk se maradhat ki. Magyarország nem válhat az uniós országok szakember utánpótlási bázisává – közölte az akadémikus.

A European Research Council célja, hogy létrehozzanak egy olyan 2 milliárd eurós alapot, ahova kutatócsoportok pályázhatnának. A támogatások egyetlen feltétele a kiválóság lenne, ezzel a tudósok – legalábbis e programok erejéig – mentesülnének az uniós keretprogramok szigorú kooperációs és adminisztrációs terheitől – tudatta a szakember.

Az a kutatás, ami Magyarországon folyik, a beinvesztált pénz arányában elég jó hatásfokú, a cikkek száma ezzel arányos, jó a hírnevünk a világban. A közelmúltban a politika is megélénkült, megszületett az Innovációs Alapról szóló jogszabály, és folynak az innovációs törvény előkészületei – közölte az akadémikus. Ugyanakkor kevés hazánkban a kutató, és alacsonyak a kutatás-fejlesztési ráfordítások – tette hozzá.

Kroó Norbert szerint az alapkutatások finanszírozása egyértelműen állami feladat. Az alapkutatások jelentősége felértékelődik, annak ellenére, hogy látszik, hogy a tudomány jelentősen gazdagítja a reálszférát és az új termékekhez szükséges kutatás volumene nő.

A fejlesztő kutatás a vállalati szféra feladata. Az alapkutatásoktól a termékig vezető folyamat nem egyirányú utca, nemcsak a tudósoknak kell törekedni az alkalmazások és fejlesztések felé, hanem fordítva is. A tudomány nem képes négyéves ciklusokban dolgozni, mindenkinek, így az MTA-nak is feladata, a politika hullámzásaitól mentesítse a kutatást. Közmegegyezés kell, hogy legyen a tudománypolitika alapjaiban, ettől azonban jelenleg nagyon messze állunk – közölte az akadémia főtitkára.

A tömegképzés bevezetésével óhatatlanul csökkent az oktatás színvonala. Ezt csak az elitképzés új csatornáinak kialakításával lehet ellensúlyozni – mondta a Kroó Norbert. Hozzátette: ebben a munkában az akadémia is részt kíván venni.

Az akadémia középtávú koncepciója, hogy továbbra is központi szerepet játsszon a hazai alapkutatásban és annak koordinációjában. Az igény megalapozottságát jól mutatja, hogy az EU által magyarországi intézményeknek odaítélt hat kiválósági cím közül ötöt akadémiai intézet nyert el – mutatott rá az MTA főtitkára.

F. J.

EDUCATIO OKTATÁSI KIÁLLÍTÁS

A hétvégén a Millenáris Park adott otthont az Educatio oktatási szakkiállításnak, rendezvényre legalább ötvenezer látogatót vártak a szervezők. A magyar oktatás legrangosabb seregszemlén több száz kiállító – köztük valamennyi magyar egyetem és főiskola – képviselte a hazai közép- és felsőoktatást, a taneszköz-gyártást, a tankönyvkiadást, a szakképzést, a nyelvoktatást és a minőségbiztosítást. A látogatók a kiállítási standok mellett szakmai előadásokon és prezentációkon ismerkedhettek meg az oktatás jelenével és jövőjével. Számos szakmai program, konferencia és előadás közül választhattak óvodák, iskolák tanárai és vezetői, illetve az oktatás különböző területein érdekelt cégek képviselői. Olyan intézmények, vállalatok és szakemberek mutatkoztak be, akik meghatározó szerepet töltenek be a mai magyar oktatás fejlődésében. A kiállítás különösen fontos az érettségiző diákok számára, hiszen egy időben és egy helyen találkozhatnak valamennyi felsőoktatási intézmény képviselőjével: tájékoztatást kaphatnak a felvételi esélyekről és lehetőségekről, a szakokról és a képzési rendszerről, a tanulmányi és szociális juttatásokról, a kollégiumi elhelyezésről.

Az SZTE a Milleráris B pavilonjának karzatán kapott helyett. A tizenegy kar hat négyzetméteres standokon mutatkozott be, ezt a fogász képzés önálló pultja egészítette ki. A Rektori Hivatal, a Hallgatói Szolgáltatói Iroda és az EHÖK pedig egy központi standnál tájékoztatta az érdeklődőket.

„Alakuljon úgy!"

A TEHETSÉG ÉS ANNAK TÉTELEI

(Bor Zsolt A tehetség természetrajza című előadása alapján 2004. dec. 9. TIK)

A Tanulmányi és Információs Központ: a tudásalapú társadalom építésének egyik meghatározó eszköze. A másik: a tehetség - ami legalább ilyen drága -, ennek meghatározó elemeiről Bor Zsolt, a Szegedi Tudományegyetem Bolyai-díjas fizika professzora tartott előadást a TIK-ben.

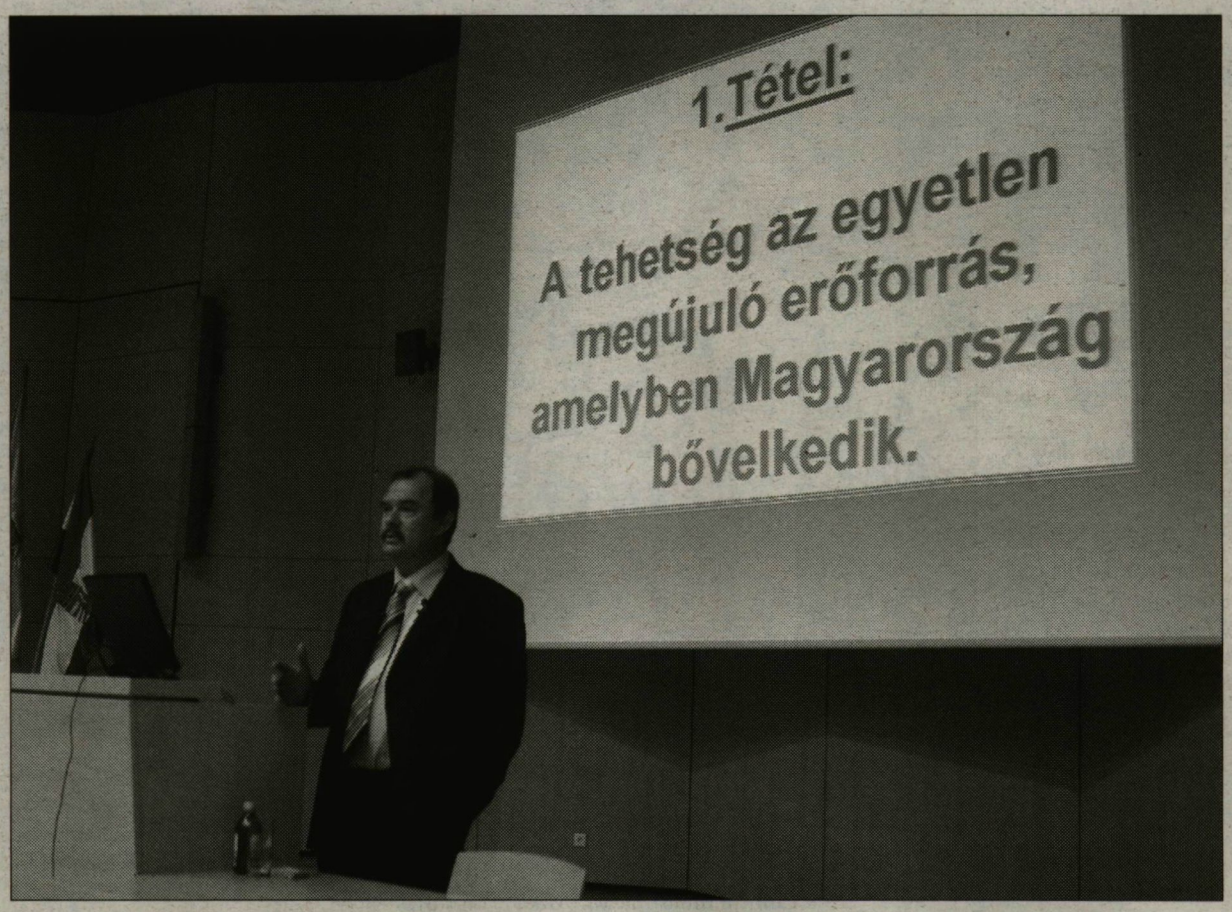

Mindenkinek joga van képességeinek megfelelő képzésben részesülni. *Fotó: Segesvári Csaba*

Első tétel: A tehetség az egyetlen megújuló erőforrás, amivel Magyarország rendelkezik.

Bizonyítás: A tétel bizonyítása triviális, ha számba vesszük, Magyarország milyen mértékben járult hozzá a nemzetközi kollektív tudáshoz, ha számba vesszük kutatóinkat, tudósainkat, feltalálóinkat.

2. tétel: A tehetségeinkkel való céltudatos sáfárkodás európai boldogulásunk előfeltétele.

Bizonyítás: A tehetség egyik mértékegysége az IQ, azaz az intelligenciahányados, eszerint a dimenzió szerint a népességi görbe úgy néz ki, mint Exupery kígyója, ami lenyelt egy elefántot. A népesség legnagyobb hányadának átlagos az intelligenciája, a nemzet egy részének alacsonyabb vagy magasabb ennél. Elvileg mindenkinek joga van képességeinek megfelelő képzésben részt venni. Megfelelő pedagógiai eszközökkel törekednünk kell arra, hogy a hátrányos helyzetű gyerekekből kihozzuk a képességeik által meghatározott tudást. Az erre szolgáló intézményrendszer is, eszmerendszer is létezik: vannak ilyen iskolák, működésüket törvény szabályozza, egyetlen egy probléma lehet, az anyagiak. Ha megnézzük az IQ-görbe középső halmazát, akkor látjuk, hogy az átlagos vagy normál intelligenciával megáldott emberekből álló csoport a legnagyobb számosságú. Rajtuk áll vagy bukik az ország sorsa, mert belőlük lesznek az iparos emberek, az ácsok, takácsok, szakácsok, pékek, asztalosok, piktorok, fazekasok, suszterek, kőművesek, szabók, és így tovább. De manapság a lakosságnak több mint ötven százaléka bekerül az egyetemekre, így aztán közülük kerülnek ki az értelmiségi szakmák képviselői is, mint a tanárok, orvosok, ügyvédek, menedzserek. Megváltozott a világ, de az nem változott meg, hogy a középső halmaz feladata az ország működését biztosítani, ez azonban a fejlődéshez nem elég. A történeti visszatekintések azt mutatják, hogy az igazán gyors, ugrásszerű fejlődést mindig csak egy-két ember intellektuális teljesítménye hozta létre. Ez az oka annak, hogy nagyon fontos lenne foglalkoznunk azzal a kisebb halmazzal is, ahova az észkombájnok, zsenik és egyéb lángelmék tartoznak. Így az előbb kimondott tétel pontosított változata így hangzik: mindenkinek, beleértve a hátrányos helyzetűeket és a zseniket is, joga van képességeinek megfelelő képzésben részesülni. Ez azt jelenti, hogy az utóbb említett halmaz tagjainak is alanyi jogon biztosítani kellene a megfelelő képzést, különös tekintettel arra, hogy ennek a rétegnek az oktatásából sokkal nagyobb haszna van a társadalomnak.

A tehetséggondozásnak nagyon sok válfaja van, ezek közül egyik legfontosabb és legrégebbi: a Középiskolai Matematikai Lapok, amit 1893-ben alapítottak, és egy-két rövidebb megszakítástól kezdve folyamatosan, havonta megjelenik azóta. Ebben megoldandó problémákat vetnek fel középiskolás diákok számára, akik így pontversenyben vesznek részt, ennek eredményeként minden évfolyamból a legjobb huszonnégy diáknak a fényképét közli a lap, valamint a többi diák névsorát. Ezek között a képek között nagyon sok olyan arcot lehet felfedezni, akik az ország fejlődésében később nagy szerepet játszottak, mint például a Nobel-díjas *Harsányi János*, *Rácz András*, *Lovász László*, a Szegedi Tudományegyetem professzora volt, *Szabó Gábor*, *Meskó Attila*, vagy *Esterházy Péter*.

3. Tétel: A tehetség öröklődik, avagy az alma nem esik messze a fájától.

Bizonyítás: Vegyünk például a Radnóti gimnáziumból négy fiatalembert, akik valaha mind szerepeltek a KöMaL-ban: *Máté Eörs*, *Máté Zsolt*, *Máté Levente* és *Máté Attila*, akinek nagyon fiatalos képe van a matematikai lapban, mert ő elsőben le is érettségizett. Ők mind a négyen olyan jó képességű gyerekek voltak, hogy bekerültek a legjobb huszonnégy fiatal közé. Másik példaként megnézhetjük a Szőkefalvi családot, akiket Szegeden jól ismernek: *Szőkefalvi-Nagy Gyula* volt az egyik professzora az egyetemnek, amikor az áttelepült ebbe a városba. *Szőkefalvi-Nagy Béla* szintén rendkívül nagy tudású ember volt, akinek a nagyságát a Szovjet Tudományos Akadémia is elismerte. Neki sok gyermeke volt, akik közül többen lettek kutatók, tudósok, mint például *Ágnes* lánya, aki *Major Jánoshoz* ment feleségül, mellesleg mindketten szerepeltek a matematikai lapokban már előtte. Gyermekeiket *Zsuzsának* és *Andrásnak* hívnak, akik nem meglepő módon szintén bekerültek a KöMaL legjobb huszonnégyébe, és András matematikai diákolimpikonként sem vallott szégyent.

4. Tétel: Szokták mondani, hogy egy sikeres férfi mögött keresd a nőt, én ezt úgy alkalmaznám, hogy a sikeres fiatal mögött keresd a tanárt.

Bizonyítás: volt olyan év, amikor a Ságvári gimnázium négy diákja is szerepelt a KöMaL dicsőséges listáján, pedig annak a valószínűsége, hogy egy iskolából ennyien bekerüljenek a legjobbak közé 0,000000000003%, így aztán az ember kénytelen azt a következtetést levonni, hogy ez nem lehet véletlen - ennek oka van. Az ok pedig valaki olyan tanár lehet, aki a kiemelkedően foglalkozott ezekkel a diákokkal. Nézzük például *Varjú Pétert*, aki minden évben bekerült az emlegetett lapba, de volt neki egy olyan szokása is, hogy ha elindult az Országos Középiskola Tanulmányi Versenyen, akkor mindig bekerült az első tíz közé, így összesen hat alkalommal volt az OKTV első tíz helyezettje között, mivel harmadikban és negyedikben is indult matematikából, fizikából és kémiából is. Nézzük mögötte a tanárt, akit úgy hívnak, hogy *Mike János*. Többek között az ő tanítványa volt *Varjú Katalin* is, aki természetesen szintén szerepelt a KöMaL fényképes tablóján, majd pedig doktori címet szerzett a kenti egyetemen, illetve utána a Szegedi Tudományegyetemen is. Ha megnézzük együtt ezt a két testvért, akkor két tétel bizonyítását is láthatjuk bennünk, egyrészt, hogy a tehetség valóban öröklődik, másrészt pedig, hogy a tehetség csak akkor tud kibontakozni, ha megfelelő tanár kezei közé kerül. Így aztán azt a tételt is ki lehet mondani, hogy alma nem esik messze az alma materétől, és ez a fizikai távolságra is érvényes. Vegyük azt, hogy például Varjú Katalin, *Csörgő Sándor* vagy *Szabó Gábor* is tanultak, vagy dolgoztak külföldön, de haza jöttek, mert volt hozzá bátorságuk. Az is kell ahhoz, hogy valaki Magyarországon legyen tudós.

5. Tétel: A tudományos imprinting döntő fontosságú.

Bizonyítás: A bevésődés, azaz az imprinting fogalma egy speciális tanulási folyamatot jelent. Az első élmények egész életre szólóan meghatározóak nemcsak a kislibáknak, hanem a gyereknek is, és nemcsak az ösztönök, hanem a tudomány területén is. Ha egy fiatal megízleli, milyen csodálatos érzés valamit mélyen megérteni, akkor onnantól kezdve mindig örömmel fog tudományos kérdésekkel foglalkozni. Többek között ebben is óriási szerepe van a Középiskolai Matematikai Lapoknak, ami Magyarországon tudományos unikumnak számít. „Soha a matematika történetében nem köszönhettek ilyen sokat egy kis folyóiratnak", mondta *Balladás Béla*, matematikus, aki mellesleg szintén a KöMaL-ban kezdte építeni karrierjét. Ennek a Balladás-féle tételnek van egy Bor-féle átirata, miszerint soha oktatási miniszter nem költhet el költségvetési forrást jobban, mint ha a KöMaL-ra fordítja.

6. Tétel: Nehéz megkülönböztetni a rosszcsontokat a tehetséges gyerekektől.

Bizonyítás: Volt egyszer egy *Gyarmati István* nevű fiú, aki a gimnáziumban valószínűleg valami függelemsértés okán megbuktatódott. Azonban, mert valóban nagyeszű és tehetséges gyerek volt, így jelesre csak megtanulta a matematikát, olyannyira, hogy folytatta ezt az egyetemen is, majd olyan jó professzor lett belőle, hogy a Magyar Tudományos Akadémia tagja lett, sőt, tizennyolc alkalommal terjesztették elő Nobel-díjra. És ha dacból nem akarta volna megmutatni, hogy mit tud, akkor rossz gyerekként elkallódott volna? Ahhoz, hogy meg lehessen különböztetni a rosszcsontot a különlegesen tehetséges emberektől, különleges tanárra és különleges elbánásmódra van szükség.

A tehetséggondozásnak másik fontos fajtája a szakkollégiumi szervezet, mint például az Eötvös-kollégium, ami Budapesten és Szegeden is működik, és ahová *Bor Pál* is felvételizett. A matematika ment is neki szépen, a fizika azonban nem annyira. Erre a felvételiztető tanár csak egyet kérdezett: „ki az a tanár, akitől ilyen keveset lehet tanulni fizikából?". A történet elgondolkodtató: az, hogy mit lehet egy tehetségből valóban kihozni, attól függ, milyen tanár foglalkozik vele. Sajnos azonban a társadalom sem értékeli megfelelő módon a tehetséggondozó tanárokat, ezzel kapcsolatban is íme néhány tétel: ahhoz, hogy kiemeljük a tehetséges középiskolai tanárokat, komoly, megfontolt és alaposan átgondolt állami rendszer kell. Nagyon ritka, hogy a közoktatásban dolgozó tanároknak lehetősége lenne arra, hogy doktori címet szerezzenek, kivéve neveléstudományból. Ezek mellett, azonkívül, hogy hihetetlen boldogság tehetséggondozással foglalkozni, nincs semmi olyan motiváló eszköz a tanárok számára, ami erre késztetné őket.

7. Tétel: Magyarnak lenni jó *(Gyurcsány Ferenc, 2004. nov. 14.)*

Magyar Bálintnak lenni jó. *(Bor Zsolt)*

Kultuszminiszternek lenni jó.

Bizonyítás: *Klebensberg Kúnó*. Aki az utóbbi tizenöt évben divatossá vált, átlagosan kétéves kultuszminiszterséggel szemben kilenc évig játszott ezen a poszton, és így volt arra ideje és energiája, hogy támogassa a Magyar Tudományos Akadémiát, az elcsatolt területek egyetemeit áthelyezze Magyarországra – így került a pozsonyi Pécsre, a kolozsvári Szegedre – a korszerű orvosképzés feltételeit klinikák építésével biztosította, tudományos társaságokat szervezzen, csillagvizsgálót hozzon létre, magyar kultúrintézetet működtessett Rómában, Berlinben és Bécsben, létrehozza az Országos Ösztöndíjtanácsot, a kecskeméti főiskolát, a Magyar Olimpiai Bizottságot. Szegeden is klinikát építtetett, rendbe hozta a Dóm-teret, megerősítette a tanárképző főiskolát, mivel véleménye szerint „Budapest közgazdasági és kulturális lámpái nem elegendőek ahhoz, hogy Magyarország egész területét megvilágítsák". S merthogy ő ezt nemcsak mondta, hanem így is gondolta, efféleképpen is cselekedett: erős fényforrásokat kívánt létrehozni országszerte, különösen a peremvidéken: kiépítette a tanyasi iskolahálózatot, hazahozta *Szent-Györgyit* Amerikából, erősítette az egyetemeket, különösen a kutatómunkát, merthogy „az az intézmény, hol nem folyik kutatómunka, nem nevezheti magát egyetemnek", és távol tartotta az üzleti érdekeket a tudósneveléstől.

A tétel szerint kultuszminiszternek lenni jó, amit a rendszerváltás óta eltelt tizennégy év alatt heten meg is tapasztalhattak. Az alapvető probléma az, hogy nincs kormányciklusokon átívelő, nemzeti konszenzuson alapuló oktatáspolitika ma Magyarországon. Az a gyerek, aki a NAT 2003-on nevelkedett, amíg dolgozni fog, tehát még ötvenöt éven keresztül, görgeti maga előtt annak az áldását vagy átkát. Egy-egy új oktatási törvény ennyi ideig érezteti hatását a munkaerőpiacon, tehát kormányzati ciklusokon jócskán átível, ahogyan azt az oktatáspolitikának is tennie kellene.

Konklúzió: „Én azt kívánom magunknak, hogy alakuljon úgy a sorsunk, hogy ilyen kormányzati politikát lehessen csinálni, így aztán legyen jó kultuszminiszternek lenni Magyarországon."

Lejegyezte: Pölös Zsófia

BÁLINT SÁNDOR FIÁNAK LENNI – 3. RÉSZ

Beszélgetés Bálint Péterrel a boldoggá avatásról és a naplóról

– Hamvas István plébánosról, az egykori barátodról már beszéltünk. Azon kevesek egyike volt, aki barátságosan nyilatkozott rólad, amikor a szegedi közéletben te voltál az „ördög".

– Valóban jó barátok voltunk. Máig így gondolok rá. Amikor megtudtam, hogy apámat elütötték és bent van a János Kórházban, rögtön bementem, még a műtőben volt. Aznap érkeztem meg Szegedről, ő a reggeli vonattal utazott Budapestre. Eredetileg együtt jöttünk volna autóval, de ő ragaszkodott a korai induláshoz. Én viszont csak este tudtam indulni. Volt feleségemhez és Orsi lányomhoz igyekezett. Nem figyelt és valójában ő ütötte el az autót. A visszapillantó tükör kabátjába akadt, a földre rántotta: súlyos koponyaalapi törést szenvedett. Eszméletét rögtön elveszítette és már soha nem nyerte vissza. A baleset az I. kerületben, a Hattyú és a Fiáth János utca kereszteződésénél történt. A kocsi vezetője húszéves fiatalember volt, akiről később mint tanítványáról beszéltek Szegeden. Fontos tudni, hogy a balesetben vétlen volt!

A történetről *Kulka Frigyeséktől* értesültem, így hát hozzájuk mentem a kórházból. Reménykedtem apám felépülésében, de Kulka professzor keményen, egyenesen megmondta, hogy hiába. Mégis reménykedtem, egészen haláláig. Náluk aludtam és másnap jöttem vissza Szegedre Hamvas Pistához. Azt szerettem volna, hogy ő adja föl az utolsó kenetet. Elkéstünk, mert mire visszaértünk, valaki már feladta. Kértem Pistát, hogy azért ő is tegye meg: bolond kérés volt, de feladta a szentséget.

Azért ragaszkodtam hozzá, mert anyám, amikor velem terhes volt és hashártya gyulladása miatt élet és halál között lebegett, megkapta az utolsó kenetet. Életben maradt ő is, és én is megszülettem.

Fenn maradtam Pesten apám mellett. Nem hiszem, hogy imádkoztam, de elképzelhető. Azt pontosan tudom, hogy nagyon akartam életben tartani. Arca nyugodt volt, az ütéstől és a műtéttől felpüffedt, lélegzete hangos, de egyenletes, bőre enyhén sárgás, viaszos tapintású. Nem harcolt, akkor sem harcolt.

Közben Kulkáék értesítették a szegedi múzeumot és a Somogyi Könyvtárat. Akkor még egy helyen volt a két intézmény. Úgy hiszem, ők nem tudták, hogy mit indítanak el, semmi kétségem a jószándékukban. Apám még meg sem halt, de a hagyatékával kapcsolatos huzavona megkezdődött. Nagyon kiborultam ezen és mindenkit elzavartam. Bő két hónap alatt vesztettem el a szüleimet és senki sem mondta – persze a barátaimon kívül –, hogy együtt érez velem, hanem a hivatalos hagyatéki leltár készítését forszírozták, meglehetősen erőszakosan.

– Le is pecsételték a lakást.

– Az már csak apám halála után történt. Folyamatosan fenyegettek, zaklattak, hogy elveszik a lakást, ha nem egyezek bele mindenbe az ő elképzelésük szerint. Hogy mi volt ez, azt azóta sem tudom. De az nyilvánvaló volt, hogy féltik tőlem a hagyatékot, nem bíznak bennem, érdemtelennek tartanak kezelésére, felügyeletére.

– Mikor pecsételték le a lakást?

– Valamikor az apám halála utáni napokban. Éppen Pestről érkeztem haza, ahol egy jogász ismerősömmel fogalmaztunk levelet Kádár titkárságára, amiben feljelentettük a szegedi városi tanácsot, amiért jogtalanul és embertelenül jártak el velünk szemben. A titkárság leküldte a levelet a szegedi tanácsra, az továbbadta a rendőrségnek, amely végül okirat-hamisítással vádolt. Azt állították, hogy a bejelentőlapot mi írtuk alá apám helyett. Írásmintát vettek feleségemtől, tőlem és még néhány barátomtól is. Végül kiderült, hogy a vád nem igaz, de addig folyton jöttek a fenyegetések.

– Minden áron ki akartak rakni a lakásból?

– Inkább minden áron be akartak oda jutni. Egyszer *Csejteiné* szólta el magát, azt hitték, hogy az 1948-ban feloszlatott Ferences-rend vagyonát és értékeit apám rejtegeti. Hihetetlen volt, a leltározáskor képesek voltak még ásni is a pincében.

– Mikor leltároztak?

– Május végén, vagy június elején.

– Kik voltak jelen?

– A városi tanács részéről Csejtei Istvánné, a Múzeum részéről *Juhász Antal* és *Zombori István*, valamint a Somogyi Könyvtár öt-hat munkatársa, akik a kétkezi munkát végezték. A minisztérium megbízásából *Csapody Miklós* volt ott. Én megkértem néhány barátomat, Hamvas Istvánt, *Simon Attilát*, *Weinträger Adolfot*, hogy ők is legyenek jelen a leltározásnál. Valamint magnón vettem minden szót, ami a procedúra lezajlása alatt elhangzott. Úgy látom most is, hogy ez a lépés jó és hasznos kontrollnak bizonyult. Fékezte a fölösleges indulatokat és arra nagy szükség volt. Bennem is és a hivatalban is magasra csaptak az indulatok.

– Csapody Miklóssal azóta sem jó a kapcsolatod.

– Se jó, se rossz. Távol tartom magam tőle.

– Vaskos könyvet írt apádról Bálint Sándor élete és politikai működése címmel.

– Nincs kifogásom ellene, de ha megkeres, talán elkerülhető lett volna meglehetősen sok pontatlanság. De így van ez szinte az összes többi könyvvel. Ugyanakkor tudjuk, a mítoszteremtéshez gyakran görbe utak vezetnek. Csapody leírta, hogy elloptam sok mindent. Eszébe sem jutott, hogy ez a lakás közös lakás volt, ugyanúgy, ahogyan az itt lévő tárgyak is. Mondok néhány példát: a Konyovics-képet anyám kapta ajándékba. Említhetném *Borsos Miklós* rajzait, amiket szintén anyám kapott. De az aranyozott madonna szobor is ilyen. Keresztapámtól örököltem még a hatvanas években. Sokan hajlamosak elfelejteni azt, hogy apám mellett egy másik ember is élt itt.

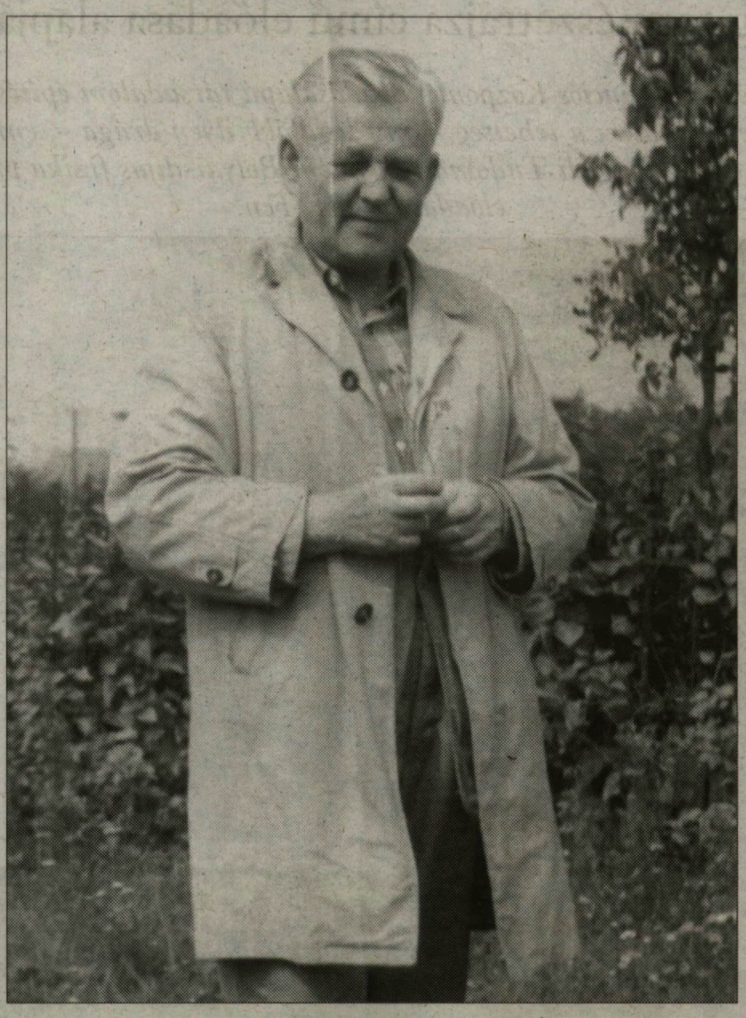

Bálint Sándor 1964-ben Tápén.

– Térjünk rá a temetésre.

– Pillanat! Fontos még megemlítenem néhány apróságot az előbbiekkel kapcsolatban. Megkértem a leltározás kétkezi részét végző könyvtárosokat, ha olyasmi akad a kezükbe, ami személyesen érinti a családot, vagy köze lehet apám naplójához, akkor azt adják át nekem. És ők meg is tették. Mai napik gálás vagyok nekik. Különben egytől egyig nők voltak, hát ilyenek a nők. Csapody elfelejtette, hogy hivatalnokként van jelen és valahol elhagyta az embert. Attól tartok, azóta is így van.

– Azt mondják, azóta sem volt Szegeden akkora temetés, mint Bálint Sándoré.

– Május 20. volt, tíz nappal apám halála után. Valóban sok ember volt ott, és én nagyon elveszettnek éreztem magam. Szinte nem is voltam magamnál. Az előző tíz napban Hamvas Pista mindenben a segítségemre volt. *Belon Gellért* szintén. Mai napig a fülemben csengenek a szavai. A templomi szertartás után kitört belőlem a zokogás, Belon átölelt és azt mondta, hogy ő egészen biztos abban, hogy apám nem hagyott terhet maga után. Fogadjam el a halálát és egész életemben el fog kísérni a szeretete. Sok mindenre nem emlékszem, hogy kondoleáltak egyáltalán, vagy kik tették meg és kik nem.

– A temetés kapcsán többen diszponálták magukat. Szóba került, hogy a Közművelődési Palotában, vagy esetleg az alsóvárosi templomban legyen-e felravatalozva Bálint Sándor.

– A Somogyi Könyvtárban esett szó erről először. *Tóth Béla* szobájában ültem *Trogmayer Ottóval* és *Péter Lászlóval*. Igyekeztek meggyőzni arról, ha már a város nagylelkűen állja a temetés költségeit, akkor egyezzek bele abba, hogy ne legyen egyházi szertartás. Pontosabban, amennyiben a közművelődési palotában lesz a ravatal, akkor a templomi szertartásról le kell mondani. Szerettem volna tudni, hogy miért forszírozzák ezt a változatot. Tóth Béla válasza így hangzott: „Tudod, Pétör, mi szakértolók vagyunk." Most is nagyon emberinek tartom az indoklást. Természetesen ebbe nem tudtam beleegyezni, hisz apámnak más volt az akarata. Készült a halálra, anyám halála után már nem találta a helyét a világban. Hamvas a temetés kérdésében is kiállt mellettem. Vállalta, hogy megszervezi a temetést, sőt a felmerülő költségeket is állja.

– A város így is saját halottjának tekintette apádat?

– Lehet, hogy tekintette, de nem tette meg. A város vezetése nem vett részt a temetésen. Helyettük a Hazafias Népfront képviseltette magát, ha jól emlékszem, három tagú küldöttséggel. A forgatókönyv valahogy így nézett ki: a templomi ravatalnál *Udvardy József* püspök úr celebrálja a gyászmisét, Hamvas István gyászbeszédet mond, majd a temető kápolnája előtt egy újabb ravatalnál következik a „civil szféra", aztán a sírnál megint az egyház. Így is történt.

Sőt, feleségem szüleitől tudom, anyósom akkoriban a városi pártbizottság tagja volt, hogy nem javasolták, talán meg is tiltották a temetésen való részvételt. A város részéről semmiféle gesztust sem gyakoroltak. A temetéssel járó költségeket, teendőket mind-mind Hamvas István és én álltuk. Ennek így kellett lennie.

– Akkor már megfigyelés alatt álltál?

– Nem tudom, valószínű.

– A saját anyagodat nem kérted ki?

– Nagyon nagy az anyag, sok időbe telik azt töviről-hegyire átnézni. Apám anyagát is két hónapba telt átnéznem. Ráadásul még anyámról is biztosan van akta, szóval van még egy-két utam a hivatalba.

– Hogyan keveredtél bele a demokratikus ellenzékbe?

– Magától jött. Nem tudatos ellenzékiségről volt szó, hanem egyszerűen úgy gondolkoztunk, ahogy.

– Atyád féltett?

– Igen. Figyelmeztetett, hogy miféle bajom lehet nekem ebből az egészből. Sokszor mondta, hogy túl éles, túl direkt vagyok, nem fogom be a számat. Említettem, hogy volt némi lelkiismeret furdalása azért, hogy az ő sorsa a mi sorsunkat is beárnyékolta. De visszatérve kérdésedre. Az eddig elmondottakból is kiderül: mondhatni – bár ez kissé mulatságos –, én eleve marginális létbe születtem. Sőt, talán még meg sem születtem, már ott voltam. Hatvan éves vagyok és születésem óta ebben a ritka levegőjű világban élek. Apám, anyám, barátaim, szeretteim segítettek olyan tüdőhöz, amely megelégszik ennyi oxigénnel is.

– A te életed történetét ott hagytuk el, hogy tízévesen albérlő voltál.

– Azután egyszer csak kiszabadultunk Klotildligetről és anyám munkát kapott a fővárosban. Nyugodtabb évek következtek, így elvégeztem a középiskolát.

– Ahogy én képzelem, nem vettek fel sehova.

– Természetesen nem vettek fel. A hatvanas évek elején járunk, nem volt egy könnyű időszak, a szülők pedig azt szerették volna, hogy valahogy jussak ki Nyugatra, konkrétan Németországba. Éltek ott ismerőseink, akik vállalták volna, hogy segítsenek nekem, az életem elkezdésében. Számomra ez nem tűnt jó megoldásnak, nem mentem bele. Komoly esélyem lett volna kijutni, de akkoriban Magyarországon jött valamiféle enyhülés, az úgynevezett „emberarcú szocializmus". Még a megkülönböztetett családok iránt is érződött némi szánalom. Ebbe az enyhülésbe tenyerelt bele apám pere, majd az 1968-as csehszlovák események. Ráadásul akkoriban indult anyám parkinson kórja.

– Ahogy a történetedet hallgatom, sosem kereshettél túl sokat.

– Nem kerestem sokat. Volt, amikor abból éltem, hogy a Móra Ferenc Könyvkiadónak dolgoztam át ifjúsági ismeretterjesztő könyveket. Valamilyen tudományos ember elkészítette a munkát, én pedig átstilizáltam. Négermunka volt, a nevem nem szerepelt az impresszumban. Magam is írtam verseket, regényt, novellákat, szó volt a megjelenésről

Beszélgetés a Tömörkény utcai lakásban.

is, de nem ment át a „nyilvánosság falán". 68 után úgy döntöttem, hogy nem is erőltetem tovább a megjelenést. Akkoriban itt-ott dolgoztam néhány hónapot, de többnyire alkalmi munkákból éltem, míg a hetvenes évek elején a kórház induló idegelme osztályán befogadtak. Barátaim nagyjából hasonló cipőben jártak, vagy tanultak még.

– Mit jelentett, közvetített nektek 1968? Párizs vagy Prága volt a centrum?

– Egyértelműen Prága. Társaságommal úgy gondoltuk, hogy a cseh eseményeket egyszerűen nem lehet szó nélkül hagyni. Lezárták a határokat, és rengeteg cseh és szlovák ember ragadt Budapesten. Itt téblábolták szerencsétlenek, a magyarok pedig nem voltak éppen kedvesek velük. „Szalámizabálóknak" titulálták őket amiatt, hogy egy kicsit jobb körülmények között éltek, mint mi. Mi orkánkabátot hoztunk tőlük, ők pedig szalámit vittek. Barátaimmal felkaroltunk néhány itt ragadt családot, és elszállásoltuk őket. 1968-ig úgy gondoltam, hogy a rendszert át lehet alakítani. Az események számomra azt jelentették, hogy nincs szolidaritás, nincs megértés, nincs együttműködés, tehát radikalizálódni kell. Csakhogy én nem így nőttem fel, nálunk a szeretet volt a kovász. Sokan kiröhögtek ezért és kispolgárnak tartottak.

Megszületett a kommuna gondolata, a teljes kivonulás, az autonómia ideája.

– Társadalmon kívüli emberként ismerted meg a világot, és azután egész életedben társadalmon kívüli emberekkel foglalkoztál. Milyen társadalomképed van?

– Nincs társadalomképem, világképem van.

– Mit gondolsz, apád mit mondana az eddigi életedről?

– Még '68 előtt, egyszer be akartam lépni a kommunista pártba. Apám fogta a fejét és jajgatott. Akkor úgy gondoltam, hogy belülről kell formálni a dolgokat, persze '68 felnyitotta a szemem. De ezzel az ötlettel kapcsolatban is csak annyi kikötése volt, ha rádöbbenek, hogy nem ez az én utam, akkor legyen erőm kilépni. Igaza volt, az ember életében számos olyan dolog van, amit gondolkodás nélkül ott kell hagynia. Nagy probléma volt az életemben az is, amikor volt pénzem. Éreztem, hogy a pénz tönkre fog tenni, mert nem vagyok elég erős.

– Mit csináltál a pénzzel?

– Hál' Isten, gyorsan elszórtam.

– Érdekelnek a részletek, s most mégis csak a naplóról beszélgetünk: Hogyan bízta rád apád?

– A huszonöt év volt köztünk az egyezség. Anyám halála után apám nagyon rossz állapotba került. Elkezdett készülni a halálra. Rendezgette a dolgait, nagyon sokat foglalkozott a naplóval is. Két hónapja maradt, és ez alatt állandó témája volt, hogy mivel mi legyen. Így egyeztünk meg a napló kérdésében is. Figyelmeztetett, hogy nagyon alaposan rejtsem el. Egy csúnya kis bőröndbe tettem az egészet, és távolabbi ismerősöknél helyeztem el időről-időre. Ha bárki érdeklődött felőle, azt mondtam, hogy kimentettem külföldre.

– Egy példányban, egy helyen rejtegetted a naplót?

– Együtt volt a kézirat és a már elkészült gépelt változat is.

– Nem volt ez kockázatos?

– Minden kockázatos lett volna. Időről-időre hurcolásztam különböző ismerősökhöz, egészen addig, amíg meg nem mutatta a rendszer a saját összeomlását.

– Szörnyű érzés lehetett ezt a kincset rejtegetni.

Winkler László portréja Bálint Sáráról, 1940. A festmény a Pálfy utcai házban.

– Teljesen természetesnek éreztem ezt akkoriban. Betartottam egy régi, francia konspirációs szabályt, mozgásban tartottam az anyagot. Mire kiderült volna, hogy hol van, már régen tovább vittem.

– Bálint Sándor befogadó közege a szakrális néprajz, és nem az irodalomtörténet. A saját maga által fő műnek tartott napló viszont az irodalomtörténet ítéletére vár.

– Nem féltem. *Jelenits Istvánnak* például nagyon jó véleménye volt róla. Azt mondta, úgy olvassa, mint a Bibliát, és tudok még jó néhány mérvadó embert, aki hasonlóan vélekedik.

– Jelenits szedte össze a Pilinszky összest is. Ha jól tudom, ő lelki támasza is volt a mesternek, talán a gyóntatója is.

– Feltétlenül a lelki támasza volt. Hogy gyónt-e, vagy volt-e egyáltalán gyónni valója Pilinszkynek, azt nem tudom. Gyerekként sokat találkoztam vele anyám társasága révén. Sokat figyeltem, mit mond, mit olvas, hogyan beszél.

– Milyen műfajba sorolnád a naplót?

– Szépirodalom, vagy még inkább vallomásos irodalom. Azt kívánom az embereknek, hogy úgy lássák a világot, ahogy apám látta. Hogy ezt a látásmódot ki, és miképpen tudja megvalósítani a saját életében, az már az ő dolga. Nem lehet tudni, hogy ki veszi majd le a polcról, de legyen ott. Szemnyitogató írás. Ezért tartom fontosnak kiadni a naplót – azon túl, hogy letelik az ígért huszonöt év –, mert apám világszemlélete nagyon ritka, úgy tűnhet, idejét múlt, túlhaladott, már eliminálódottnak hitt rétegeit tárja fel lelkünknek. Olyan valóságokat, amelyeket vastagon befedett a fogyasztói társadalom pora. Van hasonló, például a román Cioran. Príma ember, pedig nem szerette a magyarokat, csak a zenénket.

– Sőt volt kapcsolata a fasisztákkal is.

– Volt. Csak annak nincs folt a múltján, akinek nincs múltja.

– Többször előjön a szövegben, már amit láthattam, hogy a létezés szinte megfojtja apádat, mellére feszül a sötétség.

– Így éltünk, állandó teher alatt. Az élet nyomasztó oldala pici gyerekkorom óta velünk volt. Sokáig rettenetes rémálmaim voltak, ebből kifolyólag. De ez hozzátartozik az élethez, látni kell a sötétséget is, és meg kell tanulni látni benne. Nem egy vidám játszma ez, hanem egy felelősségélmény. Az teszi felelőssé az embert, ha látja a sötétet. Apámtól tanultam, hogy az embernek folyton lelki gyakorlatokat kell végeznie, mert nagyon könnyű eltévedni.

– Vannak felszabadult pillanatok is, amikor jön a fény.

– Ez sem beszélgetések során jött fel, hanem egyszerűen megéltük. Persze nem a nagy dolgokról van szó, hanem egy ízről, egy illatról, egy mozdulatról, egy szóról.

– Mi a terved a naplóval?

– Meg akarom jelentetni apám halálának huszonötödik évfordulójára, tehát jövő május 10-e környékére. Szeretném lezárni ezzel az elmúlt száz évet.

– Van már kiadó?

– Nincs. Ha össze tudok annyi pénzt szedni, akkor magam akarom megjelentetni.

– Valamit nem értek. Azt mondod, hogy te gépelted le apád naplóját, aminek írásával ő 1965-ben felhagyott.

– Kézzel írt naplóról van szó. A mai napig is vannak még kézzel írt részek, amelyek legépelésére még nem jutott idő. Magyarán utólagos gépelésről és nem folyamatosról van szó. Amíg anyám tudott gépelni, addig ő végezte ezt a munkát, utána pedig én vettem át. Gyakorlatilag így ment a napló rendezése az utolsó napokig.

– Említetted, hogy apád a naplót tartotta élete főművének. Meg is beszéltétek az ebben szereplő gondolatait?

– Konkrétan nem. Az együttlétben zajló beszélgetésekben nincsenek témák, programok. Ott csak úgy felmerülnek, majd eltűnnek a gondolatok. Egyszóval jelen vannak.

– Hatással volt rád a napló?

– Nem a napló volt rám hatással, hanem az apám.

– Tehát apád nem a naplón keresztül nyílt meg számodra?

– Nem. Sőt, számomra a napló nehezen olvasható, mert ott szabadjára engedte a vallásos intimitását, ami tőlem mindig is távol állt, hisz sokkal racionálisabban állok a világhoz, mint ő. Ugyanakkor nagyon személyesen érint és feldúl.

– Erről beszéltetek?

– Inkább vitatkoztunk. Már mondtam neked, hogy nem vagyok vallásos ember. Ugyanakkor határozottan érzem – nem tudom másként kifejezni –, kellő távolságban-közelségben vagyok Istenhez. A helyemen vagyok, ebben biztosnak érzem magam.

Gyerekkoromban azon morfondíroztam, hogy van, vagy nincs Isten és ez akkor rendben volt. Már jó ideje azon morfondírozok, hogy vajon mi táplálja az emberben a transzcendencia igényét, vágyát. Tudom, hogy ez a vágy realitás, tudom, mert engem is, másokat is éget!

– Foglalkoztál teológiával?

– Az túlzás, de számos teológiai és filozófiai könyvet olvastam és olvasok ma is. Úgy vélem, az Istenhez bármilyen formában kötődő ember kevésbé bántja a világot. A lényeg, hogy ezt a kérdést nem lehet megkerülni, mindenkinek találkoznia kell vele, olyan probléma ez, mint a szobatisztaság.

– Bálint Sándor nagyon sokat elmélkedik Istenről mint fényről, valamint a misztikus éjszakáról. Beszélgettetek erről?

– Igen, egy alkalommal mesélt erről. Beszélt arról is, hogy fiatalon miként küzdött meg a hit és a hitetlenség dolgával. Elmesélte, hogy egyszer volt egy jelenése a Szentháromság utcában. Egy különleges fényélményt élt át, amit Szűz Máriaként aposztrofált. Volt még Szűz Márián kívül egy számára különösen kedves szent, Márta, a dolgosság képviselője. Úgy vélem, apám vallásosságában a 40-es években nagy fordulópont következett be. Addig tele volt halálvággyal, hisz a halál lehetőség Isten közelébe kerülni. Akkoriban talált rá Mártára, és találta meg magát a tudományban, a munkában.

– Megfogható a fordulat?

– Nehéz eldönteni ezt a kérdést, de talán összefüggésben lehet mindez azzal, hogy politizálni kezdett.

– Miért kezdett politizálni? Valahogy nem illik bele a képbe.

– A második világháborút apokalipszisként élte meg, ami hihetetlen mélységbe taszította az emberiséget. Azt gondolta, innen már csak felfelé vihet az út és ebben segíteni akart. Apám egy katolikus értékrend alapján működő polgári demokráciában gondolkodott.

– Idő közben azonban rá kellett jönnie, hogy a klérus maga akarja irányítani a politikát. Meg is szakadt a kapcsolat?

– Ha nem is szakadt meg teljesen, de átalakult. Ettől a felismeréstől kezdve sokkal engedékenyebb lett a világi élettel szemben.

– Az ember gyanítja, hogy Kempis Tamást mindenképpen olvasta. Amit mondtál, az rímel, arra, hogy a misztikus itt a Földön nem tehet mást, mint hogy vágyakozik a halálra, az egyesülésre Istennel, vagy rádöbben arra, hogy ha már itt van, akkor cselekvőnek kell lennie. Ez a választás apád generációjának legsúlyosabb kérdése.

– Így van. Másrészt ekkor született meg benne a megbocsátás, nem személyek, hanem a világ dolgai felé. Azt hiszem, ekkor tűnt el belőle az ördög.

– Milyen volt az ördög-képe?

– Nem volt ördög-képe. Hogy eltűnt belőle, azt csak én gondolom. A legerősebb szava emberre az volt, „szöröncsétlen". El tudott szörnyülködni a világ dolgain, de utána nyugodtan tudott enni.

– Ebből számomra az derül ki, hogy nem is annyira Istennel, hanem Jézussal volt kapcsolata. A fordulatig a misztikus csak Istennel van kapcsolatban, pontosabban a vele való egyesülésre törekszik. Az Istennel való párbeszéd megszakadása után pedig Krisztust kezdi el követni a földön. Általában ez a képlet a misztikus-katolikus viszonyrendszerben.

– Rendben van!

– Mit gondolsz a boldoggá avatásáról?

– Nincs kétségem afelől, hogy apám kiérdemelte a boldoggá avatás precedúráját. Kétségeim a boldogság szemantikai tisztázatlanságaival kapcsolatosak. Ugyanis én élek, mint minden olvasó. Más oldalról közelítve meg kérdésedet, nagyon szeretem a jelenlegi pápát, mert számos civilt avatott boldoggá és szentté. Ha igazak a pletykák, ennek a klérus nem is örül annyira, de én igen, mert szerintem a szentség egy teljesen hétköznapi állapot. Viszony, amelyből hiányzik a gyűlölet és még sok minden más, ami gyötri az emberiséget. Az, hogy egy szent, vagy szentnek tartott ember hogyan fogalmazza meg az intimitást Istenhez való viszonyában, az mindenkinél más. Keresztes Szent János különösen kedves nekem, mert ő olyan erotikusan tud szent lenni, állandóan szerelmeskedik az Úrral.

– A jelen állás szerint egy szent fia vagy.

– A boldoggá avatás nagyon bonyolult dolog. Abszurd ügy egy boldog vagy egy szent fiának lenni. Nincs kifogásom ellene, de én nem akarok ebben részt venni, túl közel vagyok. Apám számomra nem szent, hanem egy hús-vér ember. Ha a világ azt kívánja, hogy boldog legyen, hát legyen az, de ettől az én Bálint Sándor képem nem fog változni. Huszonöt év elteltével is jó a kapcsolatom apámmal, nem misztikus távolságból tekint rám az égből, csak sokat gondolok rá, velem van, és jól megvagyunk.

– A napló „bevallásán" túl volt még célod azzal, hogy leültünk beszélgetni?

– Hogyne. Bármennyire is azt érzékelte a környezetem, hogy én nem törődök a rólam, rólunk szóló pletykákkal, mindig zavart az a kép, amit kialakítottak rólunk. Szerettem volna tisztázni, hogy apám nem volt teszetosza Sanyika, hanem a világért már nagyon korán felelősséget vállaló európai gondolkodó, hogy anyám nem volt testét áruló kurva, hanem egy gyerekét vállaló édesanya, aki mindig tisztelte és szerette apámat, s hogy én nem zabigyerek vagyok, hanem ennek a két embernek a fia.

Dlusztus Imre

*

Utóirat: (Nem tudom, ki küldte. Nem hiszem, hogy az apám.) A Via Dolorosa nem bevásárló központ, ahová taxival érkezünk és azzal is távozunk. Nem vásárolunk, hanem cselekszünk!

B. P.

SZEGED VÁROSI ÖSZTÖNDÍJ

Városi ösztöndíjakat nyújtott át *Botka László* december 8-án délután a polgármesteri hivatal dísztermében. Az ösztöndíj 1999 óta létezik, és olyan jól tanuló, szegedi illetőségű, felsőoktatásban résztvevő, legalább másodéves, 26. életévüket még be nem töltött hallgatók pályázhatnak rá, akik az első diplomájukat kívánják megszerezni.

A városi ösztöndíjra az idén 12 millió Ft-ot hagyott jóvá a közgyűlés, mely húsz százalékkal több a tavalyinál, így a korábbi 100 fős keret kibővült, és az idei tanévtől kezdve 120 hallgató részesülhet havi tízezer forintos, két szemeszterre szóló, szeptembertől visszamenőleg adandó támogatásban. Ebben az évben 305 hallgató nyújtotta be pályázatát. A pályázatokat elbíráló bizottság tagja az egyetem részéről *Badó Attila* rektorhelyettes és *Jancsák Csaba*, az EHÖK korábbi elnöke, míg az önkormányzat részéről *Révész Mihály*, az Oktatási Bizottság elnöke, valamint *Kardos János*, az Oktatási, Kulturális és Sportiroda vezetője, volt. Ők a kari hallgatói önkormányzatok javaslatai alapján döntöttek. Az átadón az EHÖK Irodát *Kovácsné Kiss Krisztina* képviselte.

A himnuszok után *Antal Anikó* köszöntötte a megjelenteket és konferálta fel az addig elhangzott műsorszámokat, majd felkérte *Botka Lászlót*, hogy tartsa meg ünnepi köszöntőjét. A polgármester rövid beszéde után átadta az ösztöndíjasok okleveleit, és mindegyiküknek személyesen gratulált. Az elismerő okleveleken a polgármesteré mellett Szeged Megyei Jogú Város jegyzőjének, *Mózes Ervinnek*, az aláírása szerepel. Az átadás után *Illés Imre Márton* mondott köszönetet az ösztöndíjasok nevében. Zárásul *Szabó Lőrinc:* Ima a gyermekekért című versét adta elő *Hódi Ágnes*, majd a Király-König Péter Zeneiskola fúvós kvartettjének előadása következett. Az esemény befejeztével Botka László pezsgős koccintásra invitálta az egybegyűlteket.

A polgármester ígérete szerint jövőre újabb húsz százalékkal bővülhet a támogatásban részesülők száma – még ha ki is növik majd a helyszínt.

NEMZETISÉGI NÉPRAJZ

A Dél-Alföld nemzetiségi néprajzi kutatásainak helyzete (kitekintéssel a vele határos szomszédos országok nemzetiségi néprajzi kutatásaira) volt a címe a december 9-10-én Szegeden lezajlott néprajzi konferenciának.

A konferencia megnyitóját december 9-én délelőtt tartották a Móra Ferenc Múzeum szegedi várbeli előadótermében. A résztvevők számán érződött, hogy aznap adták át az új oktatási központot, és az is, hogy ez a decemberi időpont egyesek számára nem volt megfelelő és ezért nem tudtak megjelenni. Az összegyűltek többsége régi ismerősként üdvözölte kollégáit, így legalább a családias légkör adva volt, hogy kellemesen teljen a nap, amelynek során ismertették egymással az elmúlt negyedszázad szlovák, román, horvát, német, szerb és cigány nemzetiségi néprajzi, illetve egyes esetekben történeti kutatásait.

A konferenciát *Eperjessy Ernő*, a Magyar Néprajzi Társaság Nemzetiségi Szakosztályának egyik elnöke nyitotta meg, majd rögtön ezután köszöntötte a 75 éves *Mándics Mihályt*, aki egész életét a dél-magyarországi nemzetiségi néprajzi kutatásnak szentelte. Ismertette a jelentős kort megélt etnográfus életét és munkásságát, és megpróbálta közelebb hozni őt hozzánk, miközben maga az idős és gyengélkedő Mándics Mihály is ott ült mellette, aki a köszöntő után elérzékenyülten köszönte meg a méltató szavakat. „Megtettem, amit megtehettem" – szól nemrég megjelent Egy élet emlékei című kötetének mottója. A könyv egy visszatekintő számadás, amely hosszú életének termékeny munkásságát összegzi. A szerző élete folyamán magyarul, horvátul és németül egyaránt publikált. Mándics Mihály a Bács-Kiskun megyei Csávolyon született, ahol egymás mellett élt e három nemzetiség. Egész életében kutatta szülőhelye életét, és az ő nevéhez fűződik a csávolyi falumúzeum létrejötte is, amely ma már több mint négyezer tárgyat őriz. Eperjessy Ernő reményei szerint a most megjelent kötet nem életművének végső összegzése, hanem csupán egy kilométerkő munkásságban.

A köszöntés után *Galgóczi László* főiskolai főigazgató-helyettes szólalt fel, helyettesítvén *Galambos Gábor* főigazgatót, aki éppen akkor a Tanulmányi és Információs Központ avatásán vett részt. Számára ez a konferencia két dologról szólt, egyrészt az együttműködésről, mivel a Kárpát-medencében népek, nyelvek, kultúrák és vallások élnek egymás mellett, amelyek megtanultak együttműködni, másrészt ezeknek a kutatásáról.

Barna Gábor, a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszékének vezetője volt az első előadó, aki az egyetemen zajló nemzetiségi kutatásairól beszélt. Kiemelte, hogy kettős jubileum jegyében telt el az idei évük, mivel 75 éve, 1929-ben jött létre a néprajz első egyetemi tanszéke a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen, valamint azért, mert idén ünneplik *Bálint Sándor* születési centenáriumát. E kettős ünnep alkalmából a tanszék egy kötetet is megjelentetett A néprajz szegedi műhelye címmel. Barna Gábor beszélt arról is, hogy ez a régió nagyon sajátos metszéspontja a nyelvek, kultúrák, vallások találkozásának, és röviden összefoglalta a szegedi tanszék néprajzkutatásainak történetét, különös tekintettel a nemzetiségi kutatásokra. Kitért arra, hogy ma már tudatosan próbálják bevonni kurzusaikba a közép-európai horizontot. A jövőre nézve reméli, megvalósulhat az az elképzelésük, hogy a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar nemzetiségi tanszékeivel együttműködve olyan főiskolai és egyetemi szakpárosítást indíthassanak, mint a szlovák-néprajz vagy a román-néprajz. Ez azért lenne különösen fontos, mert elősegítené a nemzetiségi néprajzos szakemberek képzését. A kezdeményezés létrejöttének azonban adminisztratív akadálya van, mert a felsőoktatási törvény szerint főiskolai szak és egyetemi szak nem párosítható. Azoknál a szakoknál, amelyekből van egyetemi képzés, mint például az ukrán vagy a szerb, a párosításnak nincs akadálya, de kiskapuk keresésével vagy nyitásával szeretnék kibővíteni a lehetséges szakpárok körét.

Ezután még számos előadás hangzott el a különböző nemzetiségi etnográfiai kutatásokról, amelyek egy gondolatot nagyon jól közvetítettek számomra. Azt, hogy a kisebbségi kultúrák kutatása azért igazán fontos, mert a másik megismerése segít abban, hogy könnyebben elfogadjuk egymást. Ha ez így van, akkor a nemzetiségi néprajz az etnográfia egyik legfontosabb ága.

Dunai Tamás

Endrődi Péter:

AZ ELTÉVEDT MEDVEBOCS

Volt egyszer egy kicsi medve
Nagyon rossz volt az ő kedve.
Málnát szedett aznap este
Eltévedt, s anyját kereste.

Járkált körbe lógó orral
Találkozott a bagollyal.
– Hé te kis bocs! Mi a bánat?
– Nem találom a mamámat.

– Előbb ment itt el kocogva
Ő is kérdezte zokogva:
–Bölcs Bagoly, te mindentudó
Hol van bocsom, a kis Hugó?

– Megígértem neki nyomban
Megkereslek a vadonban.
Mindenfelé repültem én,
Pedig halvány volt a remény.

Gyere velem szegény árva
Erre lelünk a mamádra.
Úgy lehet, ahogy Bagoly mondta
Rábukkantak az asszonyra.

Megköszönte Medve Mama
Elindultak rögtön haza.
Boldogan éltek, míg meg nem haltak
Egész nap csak málnát faltak.

Tátrai Katalin:

A HIÚ SZIÚK VESZTE

Történt ez eset
Sok-sok éve már,
Szép görög hon
Messzi tájékán.
Gondoltak egy nagyot
A sziú indiánok,
Uccu neki, s lerohanták
A nagy Görögországot.
Csónakba ültek,
S hónapokon át
Eveztek tengeren,
S óceánon át.
Szegény Görögország!
Mi lesz most teveled?
Ifjak, s öregek
Eképpen könnyeztek:
„Ó hatalmas Zeusz!
Tekints le reánk!
Ne hagyd, hogy a hiú sziú
Kivesse hálóját!"
Ám süket fülekre
Talált csak az ima,
Hisz lassacskán partra szállt
Az indiánok hada.
Arcukon harci dísz,
Fejükön színes toll,
Fegyverük az íj, s a nyíl,
Ott feszült a vállukon.
Kiáltásuk visszhangzott
Amerre csak jártak,
Piros színű vértenger
Folyt lábuk nyomában.
Már-már beteljesült
A görögök veszte,
Ám ezt az isteni Zeusz
Meg nem engedhette.
Pusztító tüzet
Zúdított közibük,
S a görögök győzelme
Ismét beteljesült.
Ezzel ért véget
A hihetetlen csata,
Pihenjen most mindenki,
Ki írta, s olvasta.

Turi Tímea:

ALVÓS BABÁK

Kérdezted: milyen az óvoda éjjel?
Hogyan aludhat a zöld sarok?
A virágok sötétben félnek?
Miről álmodnak a kaktuszok?

Kérdezted: esténként micsoda bál van,
micsoda buli, farsang lehet?
Játékaitok az óvodában
nem lehetnek mindig csöndesek.

Kérdezted: akkor, ha egyedül vannak,
felébrednek az alvós babák?
Babaszemeik ha felpattannak,
nem isznak-e egy játékteát?

Kérdezted. De választ nem várhatsz tőlem,
nem mehetünk oda, nem tudom.
De ha csendben, szépen elalszol most,
álmodban, ígérem, megtudod.

AZ SZTE KULTURÁLIS IRODA GYERMEKVERS PÁLYÁZATA

A pályázat tíz-tízezer forinttal járó jutalmait az Elisewin és a Zeusz jeligéjű pályázók érdemelték ki Alvós babák ill. Az eltévedt medvebocs című művükkel. Elisewin versében a párbeszédes helyzet finom felépítését, a megszólítás és a beszéltetés alakzatainak precíz felhasználását, Zeusz művében a játékos történetépítést és a könnyed, a memorizálást nagyban megkönnyítő hangütést értékeltük elsősorban.

A hiú sziúk veszte című mikroeposz a sziú indiánok vesztes görögországi hadjáratának történetét beszéli el. A bírálók úgy vélik, hogy ez a szöveg kamatoztatja a leggazdagabban a magyar nyelvű gyermekirodalom talán legtermékenyebb, *Petőfi Sándortól Varró Dánielig* terjedő hagyományát: a valós történeti események fiktív újraírásának ill. a teljes egészében fiktív, pszeudo-történelem megalkotásának lehetőségét. A Pályázat 20.000 Ft-tal járó Pályadíját éppen ezért a Hellász jeligéjű pályázó nyerte el.

Gratulálunk!

Ötvös Péter, Szilasi László
egyetemi docensek
SZTE BTK
Régi Magyar Irodalmi Tanszék

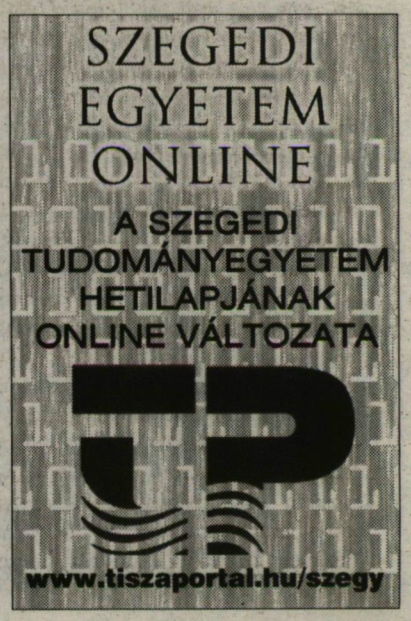

TRAPITI VISSZATÉRT!

Darvasi László Trapiti és a Borzasztó nyúl című mesekönyvének vidám, oldott hangvételű bemutatóját december hetedikén, a Somogyi könyvtárban tartották.

Darvasi László a harmadikosok között. *Fotó: Segesvári Csaba*

Délelőtt tíz órakor harmadikos általános iskolások gyülekeztek a könyvtár előterében. Könyvbemutatóra jöttek. Ezúttal nem a szülők kérését teljesítették, nem egy számukra semmitmondó író unalmas előadását kellett végighallgatniuk egy széken ücsörögve, itt ők képviselték a célközönséget. A bemutatón három élesen elválasztható generáció vett részt. A tíz évesek örültek, hogy az író személyesen mesél nekik. A tanárok, könyvtárosok, felnőttek, látva a sok mosolygós arcot és a kifogástalan figyelmet, ami a matek órára már nemigen lenne jellemző, szintén feloldódtak. Az egyetemi hallgatók pedig megismerhették tanáruk egy másik oldalát, amint nem szépírásról, stilisztikáról, tárcáról szónokol, hanem mesét mond egy egészen más hallgatóságnak. A hallgatóság pedig dicséretet érdemel, mert tény, hogy egy könyvbemutatón sincs ekkora figyelem, mely egyébiránt a színes előadásmódnak, a mesének köszönhető.

Darvasi már az elején észrevette, hogy a tíz év körüli gyerekek még nem ismerik (eléggé) Trapitit, a fura kis manót, „aki nem tudja honnan és miért jött, csak azt, hogy Bánatos Olivértől a magányos és szomorkás festőtől kell segítséget kérnie". A Trapiti avagy a nagy tökfőzelékháború, melyből az idézet származik, 2002-ben elnyerte az év gyermekkönyve díjat. Az író elmesélte, hogy az első rész megjelenésénél még nem tudta, hogy a könyvnek lesz folytatása, ellenben elárulta, hogy idővel megírja a harmadik részt is. A mese során érdekes dolgokról kaphattunk előzetest. A Trapitiben a farkas nem eszi meg a nagymamát, mert vanília íze van, és ki nem állja a vaníliát. A Borzasztó nevű együttes a májas hurkáról zenél, Károly professzor pedig amint meglát egy asztalt, rögtön alábújik. Ühüm bácsi polgármester, Kukta Gerozán pedig a mű leggonoszabb szereplője.

A mesehallgatás után a gyerekek természetesen lehetőséget kaptak, hogy feltegyék kérdéseiket. Mindenki, aki szóhoz akart jutni, szót is kapott. Így alkalom nyílt a mese során felmerülő témák megvitatására. A bemutatón jelen volt az eddigi két kötet illusztrátora, *Németh György* is, aki nadrágot, kabátot, arcot adott a mesealakoknak. A program végén sok Borzasztó nyulat kellett dedikálnia írónak és illusztrátornak egyaránt.

Németh Attila Gergő

SOK KIS KALAND

Darvasi László könyvbemutatója után válaszolt lapunk kérdéseire

– Úgy tűnt, feltölti a gyerekközönséggel való találkozás.

– Olyan egy ilyen meseóra, mint a tanítás eksztatikusabb változata. Az ember pörög, nyomja, mondja, kérdez, válaszol, próbál teljes mértékben ott lenni, de abban a pillanatban, amikor ez az egész megszűnik, akkor csak észreveszi, hogy iszonyatosan elfáradt. Amíg futsz, nem érzed a fáradtságot, viszont abban a pillanatban, hogy megállsz, tudod, hogy már nem tudsz még egyet lépni.

– Az itt megjelent potenciális olvasók többnyire még nem olvasták a Trapitit. Volt már olyan hogy valaki pontos ismerettel és észrevételekkel érkezett?

– Érdekes módon most szinte olyan gyerekek voltak többségben, akik nem olvasták. Nekem tulajdonképpen mindegy. Nyilván jó érzés, ha már lehet a könyvben lévő dolgokról, cselekményekről vitatkozni. Olyan is volt már, hogy teljesen felkészült, értő gyerekközönség jött. Az az érdekes, hogy a gyerekek rögtön észreveszik a hibát. A második Trapitit hárman-négyen mondatról mondatra már megjelenése előtt átolvasták, és legutóbb, a Műcsarnokban megrendezett könyvbemutatómon odajött hozzám egy kislány, és a nyitott könyvben megmutatta: itt van a hiba. Tényleg ott volt. Valéria helyett Valikát írtam, ennyi volt. Az a fantasztikus a gyerekben, hogy nem lehet őket átvágni.

– Hogyan született meg az első Trapiti?

– Az első kötet megszületése egyszerűen lelki terápia volt. Egy berlini ösztöndíj hosszú, külföldi tartózkodása során azért kezdtem el mesét írni, hogy valahogy életben maradjak. A Magvető pedig, változtatva szokásán, hogy gyerekkönyveket nem ad ki, először bevállalt egy meseregényt, de nem is járt rosszul, nem lett ráfizetéses.

– Természetes volt, hogy lesz folytatása?

– Amikor befejeztem az elsőt, már tudtam, hogy lesz. Megszületett ez a kis közösség különböző figuráival, ezek az emberek tovább élnek bennem. Nem egy nagy kaland van, hanem sok kis kaland, szerelem, csalódás mozog egymás mellett, ahogyan egy kisvárosban élnek az emberek.

– A második Trapiti-könyv menynyire olvasható az első ismerete nélkül?

– Szerintem olvasható, de természetesen jobb az elsővel kezdeni. A második nagyon épül az elsőre, de igyekeztem önálló könyvet létrehozni. A másodikat talán nehézkes az első nélkül olvasni, de szerintem lehet.

– Miben különbözik a második az elsőtől?

– Egyszer egy kislány odajött hozzám, amikor még csak az első Trapiti volt meg, hogy rendben van, író úr, itt van ez a kisfiú, meg a sok gonosz és jó bácsi és néni, de hol vannak a kislányok. Jaj, mondom, ezer százalékig igazad van, csillagom, ígérem neked, a második könyvben ott lesz egy kislány. És most tényleg ott van. Trapiti és Valika, akik itt még kisgyerekek, meg fognak nőni, ezek után pedig bármi lehet.

– Úgy tűnik, a Trapiti és a Borzasztó nyúl könnyebben olvasható a felnőttek számára is.

– Kétféle kritikai vélemény van. Az egyik az elsőt jónak gondozottabbnak és összetartóbbnak vallja, viszont nagyon sok olyan megbízható emberrel is találkoztam, akik szerint a második a lendületesebb, a sodróbb. Nem baj, ha ez megosztja az ítéleteket.

– Említette a gyerekek előtt is, hogy bár már a harmadik rész is kezd körvonalazódni, nem engedi meg magának, hogy azon dolgozzon.

– Nem lehet. A kritikusok, szerkesztők sem engedik.

– Rossz helye van ma a meseirodalomnak?

– Nem veszik komolyan. Azt gondolják, az ember alibizik vele. Három Trapiti-regény, az egyfajta teljesítmény lesz. Mindegy. Írom a Szeged-regényt is, tehát csinálom a nagyregényt: már van negyven-ötven oldal, csak hát a könyvtárazni kéne meg nyugalomban lenni.

Turi Tímea

A Szegedi Tudományegyetem Kulturális Irodája

JÓZSEF ATTILA SZAVALÓVERSENYT

hirdet
a költő születésének centenáriuma
és szegedi tanulmányainak 80. évfordulója alkalmából.

Pályázati feltételek:

A pályázaton részt vehetnek:
– a Szegedi Tudományegyetem hallgatói
– a Szegedi Tudományegyetem oktatói, dolgozói
– Szeged város lakói (felnőtt korosztály).

A versenyzőknek három szabadon választott József Attila-verssel lehet nevezniük a SZTE Kulturális Irodában kapható nevezési lapokon.

Egy-egy vers műsorideje nem haladhatja meg a 10 percet.

A nevezés határideje, 2005. március 18. 16 óra, helyszíne: SZTE Kulturális Iroda (Dugonics tér 13. II. emelet Tel.: 544-045, 544-016).

A versenyzőknek szakértőkből álló zsűri ítéli oda a díjakat.
I. díj: 30.000 Ft
II. díj: 20.000 Ft
III. díj: 10.000 Ft
Jutalom: 7.000 Ft

A versenyekre április első felében kerül sor.

EGYETEMI KARÁCSONY

Idén is megrendezik a hagyományos eseménynek számító Egyetemi Karácsony december 14-17- ig immár negyedik alkalommal, de első ízben az SZTE Tanulmányi és Információs Központban.

A rendezvény célja, hogy így az ünnepek táján felhívja a figyelmet a jótékonyság fontosságára, a természet szeretetére és a szolidaritásra. A tervezett programok között többek között „krétás" üzenőfal állítása, közös kézműves foglalkozás, forralt bor osztása szerepel. Ezen kívül az egyetemi ajándékgyűjtő mikulás adományokat gyűjt, amelyet jótékony célra ajánlanak majd fel, valamint a szegedi Leó Klub önkéntesei tartós ruhákat gyűjtenek a rászorulóknak. Azok a hallgatók, akik valamilyen formában adományt adnak, ajándékpontokat kapnak a diákigazolványukra, melyet a TIK-ben költhetnek el az automatáknál.

December 16-án a TIK nagyelőadójában Jótékonysági Komolyzenei Hangverseny lesz a Zenei Konzervatórium hallgatóinak előadásában Csajkovszkij, Zichy-Hubai, Poulnec, Liszt, Weber, Rechmanyinov, Desportes, Ravel, Verdi, Schuman és Mozart műveiből. Remélhetően nagy érdeklődés övezi majd azt a karácsonyfa bérlési akciót, amelynek keretében, aki december 17-én vesz karácsonyfát, attól az ünnep végén csökkentett áron visszaveszik a fát 2005. január 7-én, és eljuttatják az egyetemi Füvészkertnek. A kertben tavasszal (az Egyetemi Tavasz elnevezésű rendezvény programjain belül) kerülnek kiültetésre a fák, és tábla fogja jelezni azok nevét, akik visszahozták őket.

A programok szervezésében az Universitas-Szeged Kht., az SZTE Egyetemi Hallgatói Önkormányzat, az SZTE Hallgatói és Közkapcsolati Igazgatóság, valamint a Rotaract Klub és a Leó Klub vesz részt.

C&T Convention & Travel Hungary

C & T:

minden, ami repülés!

Ingyenes, komputeres helyfoglalás
Legkedvezőbb átszállás – legolcsóbb ár
Több száz légitársaság teljes kínálata, azonnali jegykiállítás

Kérje az egyetemi kedvezményt

minden hallgatónak és oktatónak alanyi jogon jár!

Tegyen virtuális utazást web oldalunkon: www.congresstavel.hu
Last minute ajánlatok egész évben, körutazások, síutak, üdülések

C & T UTAZÁSI IRODA
Szeged, Dáni-utca 7., a Domusnál
tel: 62/481-562 – travel@congresstravel.hu

ÁTADTÁK AZ ELŐADÓI ÉS ALKOTÓI DÍJAKAT

A Tanulmányi és Információs Központ megnyitásának napját a Szegedi Szimfonikus Zenekar ünnepi hangversenye zárta, melynek keretén belül adták át a Kulturális Iroda által kiírt előadói versenyek és alkotói pályázatok díjait.

A minden évben különösen népszerű egyetemi zenei verseny három kategóriájában november 24-én mérhették össze tudásukat a hallgatók. A zsűri tagja volt: *Meszlényi László* oboaművész, főiskolai docens, *Zsigmond Zoltán* zongoraművész, főiskolai adjunktus és *Andrejcsik István* magánénekes, főiskolai tanársegéd (mindhárman a Zeneművészeti Főiskolai Karon oktatnak,) valamint *Gyüdi Sándor*, a Szegedi Szimfonikus Zenekar karigazgatója. Komolyzenei kategóriában első helyezett lett a fuvolán játszó *Gál Szilvia* (BTK IV. német) a második helyezésben *Gábor Tamás* orgonista (BTK III. magyar) részesült. Harmadik helyezett a Király-König Péter Zeneiskola Fafúvós Kvartettje lett, melynek tagjai: *Gyimóthy Zoltán* (TTK II. programtervező matematikus), *Marjanucz Lilla* (BTK I. magyar – angol), *Kókai Eszter* és *Besze Anna*. A dobogó harmadik fokára a *Varga Gabriella* (BTK I. angol - inf.könyvtáros) és *Lengyel Csilla* (TTK I. biológia-környezettan) alkotta hegedű-duó került, különdíjban *Szélpál Szilveszter* (TTK II. informatikus - fizikus) részesült. A jazz, musical kategóriában a Misty Dawn zenekar bizonyult a legjobbnak, melynek tagjai: *Horváth Péter* (TTK III. programozó) *Salamon Eszter* (BTK V-III. kommunikáció-amerikanisztika), *Boros Péter* (TTK III. programozó) valamint *Bárkányi Balázs*. Második helyezett *Nemes Ágnes* (BTK IV. kommunikáció - magyar), harmadik pedig *Ragány Mihály* (ÁJTK I. jogász) lett. Népzene kategóriában az első díjat a Csámborgók együttes (*Haskó János*, TTK I. biológus és *Jankov Gyöngyvér* TTK I. fizikus), a másodikat a Sírülő együttes (*Ivánovics Tünde*, *Bede Ádám* BTK V. magyar - IV. régészet, *Ruzicska Tünde* JGYTFK I. művelődésszervezés - rajz, és *Kovács Zoltán*) kapta.

Az egyetemi szavalóversenyre november 30-án került sor. A versmondókat a *Székhelyi József* Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója, *Janik László* színművész, *Beslin Anita* a Magyar Rádió Szegedi Körzeti Stúdiójának szerkesztő-riportere, valamint *Tajti Gabriella*, a Kulturális Iroda irodavezetője alkotta zsűri értékekte. Első helyezett *Bondár Katinka* (BTK IV. kommunikáció, II. pedagógia) lett. Második díjban *Ragány Mihály* (ÁJTK I. jogász), harmadikban *Varga Ágnes* (BTK V. szociológia) részesült. Jutalmat kapott *Bálint Barbara* (BTK II. francia – kommunikáció).

Az idei alkotópályázat témája gyermekversek írása volt. A zsűri tagjai *Ötvös Péter* és *Szilasi László*, a BTK Régi Magyar Irodalmi Tanszékének egyetemi docensei voltak. A legjobb gyerekverset *Tátrai Katalin* (SZÉF IV. vállalkozómenedzser mérnök) írta, második helyezést holtversenyben *Endrődi Péter* (GTK I. közgazdász – gazdálkodási szak) és *Turi Tímea* (BTK II. kommunikáció – magyar) ért el.

Az esten jó tanuló – jó sportoló díjban részesítették még a tanulmányaikban és a sportban egyaránt kiemelkedő eredményeket elérő hallgatókat.

KONFERENCIA HATÁROK NÉLKÜL

December 10-12. között tartotta szokásos évi konferenciáját az Értelmiség Szabadegyetem Szegeden. Az idei rendezvény „A magyar anyanyelvű oktatás a Bánságban és a Vajdaságban" címet viselte. Az euroregionális szakmai összejövetelen bánáti, vajdasági és dél-alföldi oktatási szakemberek vettek részt.

Besenyi Sándor, a Szabadegyetem igazgatója megnyitójában kiemelte: a kettős állampolgárságról szóló eredménytelen népszavazást követően különösen fontos elgondolkodni azon, mit teszünk a Trianonnal szétszakított magyarság nemzeti integrációért, nemzeti közösségeink kapcsolatrendszerének helyreállításáért. A Szabadegyetem a kilencvenes évek eleje óta törekszik a Kárpát-medencei magyar-magyar kapcsolatok erősítésére. A magyarság nemzeti kulturális egységének helyreállítása mellett kötelezték el magukat. Szakmai programjaikkal elősegítették a határon túli magyarok kisebbségi érdekvédelmét. Besenyi annak a véleményének adott hangot, hogy az európai integráció új távlatokat nyitott a magyar nemzetpolitika korszakos megformálására, s azzal indította útnak a konferenciát, hogy a legsürgetőbb feladat az anyanyelvi oktatási együttműködési rendszer kibontakoztatása. Az egybegyűlteket a város részéről Révész Mihály, a Közgyűlés Oktatási Bizottságának elnöke köszöntötte. Hangsúlyozta: Szeged Európa kapuja kíván lenni, amelyen emberek és gondolatok szabadon ki-be járhatnak. Döntő fontosságúnak nevezte, hogy fejlődjön az anyanyelv, ami összeköti a Kárpát-medencei magyarságot.

A konferencia bevezető előadását *Pomogáts Béla* irodalomtörténész, a Magyar Írószövetség egykori elnöke, a határon túli magyar művelődést és kultúrát finanszírozó Illyés Közalapítvány elnöke tartotta. Pomogáts nyolc pontban foglalta össze a magyarságot megosztó konfliktusokat, melyek a fejlődést gátolják. Ilyen a politikai táborok közötti háború, mely az előadó véleménye szerint már túllépett a többpárti demokráciákban elviselhető határon. A főváros és a vidék között is kibékíthetetlen ellentétek feszülnek. Nincs kapcsolat, nem létezik párbeszéd az alsó és a felső társadalmi rétegek között. Fájdalmas konfliktus van a politikai elit és az értelmiség között, illetve olyan éles határvonal húzódik a fiatalok és az idősek valóságszemlélete között, amilyen 1945 óta soha nem állt fenn. Hatodik problémaként azt említette, hogy hiányoznak a mai magyar politikából a nagy víziók, pedig – mint fogalmazott – „mindig csak nagy elszánásokból lett magyar történelem". Végezetül a demográfiai problémára utalt, s arra, hogy Magyarország mindmáig nem tudott mit kezdeni a határon túli magyarsággal, a politika nem keres hosszú távú válaszokat a kisebbségi magyarokkal kapcsolatos kérdésekre. Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a politikai elitnek be kellene vonnia az értelmiséget ennek az ügynek a megoldásába. – A magyar nemzet dolga sokkal komolyabb annál, semhogy csak a pártokra lehessen bízni – mondta. Mondandóját azzal zárta, hogy a magyarságnak ki kell használnia az európai integráció nyújtotta esélyt és a nemzetegyesítés uniós lehetőségét.

A konferencia további plenáris ülései olyan témákat boncolgattak, mint az etnikai kisebbségi léthelyzet a Kárpát-medencében, az integráció és a kisebbségi autonómia, a határokon túli magyar anyanyelvű oktatás helyzete, valamint az euroregionális együttműködés mozgástere a humánerőforrás képzésben. Emellett a résztvevő pedagógusok és oktatási szakemberek áttekintették a határokon átívelő önkormányzati, intézményi, felső- és közoktatási, szakmai és civil együttműködési lehetőségeket is.

P. M. L.

A SZAKMAI VITÁK ALKONYA

A Felsőoktatási Konferenciák Szövetsége – amely a Magyar Rektori Konferenciát és a Főiskolai Főigazgatói Konferenciát összefogó szervezet – november 29-én állást foglalt a készülő felsőoktatási törvényről, illetve kiadott egy nyilatkozatot.

A zárt ajtók mögött folytatott megbeszélés végén a rektorok 18:7 arányban, a főigazgatók 30 igen, 4 nem és 1 tartózkodás mellett támogatták a tervezetet. Nemmel szavazott több nagyobb intézmény rektora is, mint például a Semmelweis Egyetem, a Pécsi Tudományegyetem és az egyetemi tanács határozata értelmében az Eötvös Loránd Tudományegyetem.

Ezzel lezárult a két éven keresztül tartó szakmai előkészítő és egyeztető munka, mivel minden jelentős szervezet (a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája, a Doktoranduszok Országos Szövetsége, a Felsőoktatási és Tudományos Tanács, a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete, a Felsőoktatási Érdekegyeztető Tanács és a Magyar Akkreditációs Bizottság) elfogadhatónak ítélte az anyagot.

A tervezet ezek után a tárcákhoz megy ki véleményezésre, hogy aztán még az idén a kormány elé kerüljön tárgyalásra. Természetesen továbbra is lehet apróbb módosításokat beletenni a munkaanyagba, azonban ezek elsősorban fogalmak tisztázására térnek ki, a tervezet alapjai immár megingathatatlanok. A nyilatkozat tartalmazza, hogy a törvény előkészítésének ezen szakaszát az elvi kérdések vonatkozásában a szövetség is lezártnak tekinti, de kisebb, technikai jellegű módosításokat a későbbi munkafázisokban elképzelhetőnek tart, ezért a törvény végleges elfogadásáig az előkészítésre létrehozott munkabizottság mandátumát meghosszabbítja.

A parlament elé mindenképpen csak a következő évben kerül a tervezet, ahol azonban mindenféle egyéb módosítás is elképzelhető. Ebben a vitában a szakmai szervezetek közül már csak annak jut szerep, aki elég erősen tud lobbizni, azonban a szövetség nyilatkozatában szerepel, hogy támogatásának az a feltétele, hogy a későbbi vitákban, a kormány és parlamenti előterjesztésekben ne sérüljenek a közös megállapodás alapján kialakított és elfogadott elvi alapok, ugyanis amennyiben ez bekövetkezne, automatikusan érvényét veszti a most kialakított támogató álláspont, és a szövetség újratárgyalja az elvi vonatkozásokban megváltozott tervezetet.

Különösen fontosnak tartja a nyilatkozat a törvényben az intézményi autonómiára, a társadalmi küldetésre és felelősségre, az oktatásra és kutatásra, a minőségbiztosításra, a pénzügyi-gazdasági finanszírozásra valamint az oktatás és kutatás személyi feltételeire vonatkozó részeket, és a törvény későbbi vitáiban, a végső elfogadásban e követelmények és elvek megvalósulását elengedhetetlennek tartja.

A zárszóban a szövetség felhívja a kormányzati döntéshozók figyelmét arra, hogy a reform, a törvényben elhatározottak megvalósulása nem nélkülözheti a felsőoktatás kiemelt ágazatként való kezelését, és ebből adódóan növekvő mértékű, tervezhető finanszírozási források biztosítását.

Vizeli András
tétékás nyúz
félévfolyam: 12. szám
2004. december 8.

EGYETEMEK RÉSZÉRE FEJLESZTETT E-LEARNING SZOFTVERT A FUJITSU

A japán IKT-cég kifejezetten az egyetemeknek szánt e-learning tartalomfejlesztő szoftvert dobott piacra. Az informatikai és infokommunikációs megoldásokkal piacon kévő japán Fujitsu az egyetemek számára készített e-learning tartalomfejlesztő szoftvert. A Campusmate/Course-Navig Synchronized Content Converter alkalmazás a Fujitsu Laboratories által kifejleszett technológián alapul, mely képes összhangba hozni a mozgóképet az írott szöveges tartalommal. Az alkalmazással speciális ismeretek nélkül, gyorsan készíthetők olyan e-learning anyagok, amelyekben egy előadás hang- és képanyaga Power Point prezentációkkal egészül ki. A szoftver ára 600 ezer jen (5,770 USA dollár). A Fujitsu reméli, hogy 2006-ra legalább 300 intézmény használja a terméket.

www.oktopusz.hu

A KÖLNI EGYETEM NYITOTT KÍNA FELÉ

A Kölni Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kara számot vetett Kína gazdasági és tudományos súlyának növekedésével, ezért több kínai egyetemmel kezdett kooperációt. Az ország öt vezető, nemzetközileg is elismert egyetemével kötöttek együttműködési szerződést: a pekingi Csinghua Egyetemmel, a pekingi Nemzetközi Üzleti és Közgazdasági Egyetemmel, a szintén pekingi Kínai Kommunikációs Egyetemmel, guanzsui Szun Jat-szen Egyetemmel, valamint a sanghaji Fudan Egyetemmel. Már a most folyó szemeszterben jelentkezhetnek az első kölni hallgatók a kínai ösztöndíjakra. Akik elnyerik a lehetőséget, a 2005/2006-os tanév őszi szemeszterét töltik Ázsiában. Az egyetemi tapasztalatszerzés mellett a német hallgatók betekintést nyerhetnek a kínai kultúrába és üzleti életbe, testközelből ismerkedhetnek meg a dinamikusan fejlődő helyi piaccal. Viszonzásképpen Kölnbe is ugyanekkor érkeznek az első kínai vendéghallgatók. Az ázsiai diákok számára a Gazdaságtudományi Kar „International Business and Politics" elnevezésű, angol nyelvű programajánlata kínál majd kurzusokat. A kölni hallgatótársaik pedig bevezetik majd őket a német kultúra és diákélet rejtelmeibe.

(www.uni-koeln.de)

AZ OXFORDI DIÁKOK IS MEGEMLÉKEZTEK AZ AIDS VILÁGNAPRÓL

December 1-jén az oxfordi diákok is csatlakoztak az AIDS Világnapról a világ számos országában megemlékezőkhöz. A hallgatók a Radcliffe téren épített látványosságukkal próbálták a járókelők figyelmét megragadni. Amellett, hogy a téren 8200 vörös palackkupakot helyezetek el – így szemléltetve, hogy a betegség naponta ennyi áldozatot szed a világon –, gyógyszeres fiolákból az egyetemi templom előtti utcakövön egy világtérképet formáltak, kifejezve azt a reményüket, hogy – a jelenlegi helyzettel ellentétben – az orvosi kezelés minden HIV-pozitív ember számára lehetővé válik.

A diákok a járókelőknek felajánlották a lehetőséget, hogy egy hatalmas vörös transzparenst írjanak alá, ami arra szólítja fel a parlamenti képviselőket, hogy tegyenek lépéseket a világszerte jelenleg 38 millió embert érintő AIDS-fertőzés ellen. Az aláírt transzparenst egy helyi parlamenti képviselőnek, *Andrew Smith*-nek nyújtották át a városházán.

Az egyetemisták városszerte AIDS-szalagokat árultak a brit a Terrence Higgins Alapítvány támogatására, mely a HIV-pozitív emberek támogatásával, a fertőzés megállításával és a betegség hatásainak pontosabb társadalmi megértését elősegítő kampányokkal foglalkozik. Különféle beszélgetéseket is szerveztek a diákok: az Oxfordi Egyetem kutatói az AIDS elleni védőoltáshoz kapcsolódó kutatásokról cseréltek eszmét, de szó volt a sokak számára hozzáférhetetlenül drága HIV-gyógyszerekről és a HIV-fertőzéssel élők életkilátásairól is. Este pedig a diákok szövetsége vendégül látta *Robert Gallow*-t és *Luc Montagnier*-t, azt a két tudóst, aki felfedezte, hogy az AIDS-et a HIV-vírus okozza, valamint a Médecins sans Frontières nemzetközi igazgatóját is. Egy ünnepséget is szerveztek annak érdekében, hogy a zambiai HIV-árvák megsegítésén dolgozó Cecily's Alap számára pénzt gyűjtsenek.

„Bár a tragikus valóság, miszerint újabb 8200 ember halt meg AIDS-ben a mai napon nem változott, mi reméljük, hogy cselekedeteink megmutatják a világ számára, hogy Oxford emberei és diákjai úgy gondolják: eljött az idő arra, hogy a kormány döntő lépéseket tegyen annak érdekében, hogy minden HIV-fertőzött megkapja azt az odafigyelést és kezelést, amelyet megérdemel" – nyilatkozta *Anne-Marie O'Reilly*, a People and Planet csoport tagja.

(www.ox.ac.uk)

VIAGRA FÉLÁRON

Védekezés a kéretlen reklámlevelek ellen

Nyilván már mindenki kapott olcsó viagrát, kihagyhatatlan karibi hajóutat, vagy hibátlan árú szoftvereket hirdető reklámlevelet. Érkezésük nem csak azért kellemetlen, mert néha elég sok időbe telik kibogarászni a bennünket elárasztó spamek közül a valóban nekünk szóló leveleket, de modemes, vagy más nem átalánydíjas internet előfizetés esetén a kéretlen üzenetekért még fizetünk is. Egy felmérés szerint a spam 2003-ban világszerte 20,5 milliárd dolláros kárt okozott.

Levélszemét és a löncshús konzerv.

A spam kéretlen, nagy példányszámban elküldött, azonos tartalmú elektronikus üzenet. Szó szerinti jelentése: löncshús konzerv, amely az elnevezés alapjául szolgáló Monthy Python burleszkben szerepelt. A történetben egy étterembe betérő vendégnek csak spamet ajánl fel a pincér (spamet spammel), és rövid idő alatt roppant idegesítővé válik a löncshúsos ételek felsorolása. Végül a spamet olyan dolgok megnevezésére használták, melyek annál idegesítőbbek, minél többször ismétlődnek.

A levélszemét kéretlen, mert a küldője nem kapta meg előzetesen a címzett hozzájárulását. Nem számít hozzájárulásnak, ha például önmagában, bármiféle kommentár nélkül egy weboldalon, levelezőlistán, hírcsoport-üzenetben vagy bármilyen publikus helyen szerepel az e-mail címünk. Hisz előfordul, hogy a spammerek címgyűjtő robotokat – vagyis olyan speciális szoftvert –, használnak, amely weboldalakon (elsősorban fórumokon, on-line magazinokon, portálokon) e-mail címek után kutat.

Nagy példányszámú, ha lényegileg ugyanazt az üzenetet a feladó sok címre küldi el. A sok tág fogalom; egyes antispam szervezetek számára már a tíz is soknak számít, míg mások szerint a legalább több száz példányban elküldött, említett feltételeknek megfelelő e-mail számít spamnek.

Azonos tartalmúnak számítanak a üzenetek, ha csupán részletekben különböznek egymástól; azaz, ha például különböző a címzett neve, ügyfélszáma, vagy véletlenszerűen elhelyezett szavak, karakterek, számok, képek szerepelnek a levélben; esetleg más szavakkal van megfogalmazva ugyanaz a téma.

Fontos megjegyezni, hogy csak a definícióban szereplő feltételek mindegyikének teljesülésekor beszélhetünk spamről, hiszen a nagy példányszámú és azonos tartalmú kitétel alkalmazható például egy levelezőlistára is, melyet azonban senki sem tart spamnek, és nyilvánvalóan nem is számít annak.

Néhány egyszerű szabállyal azonban védekezhetünk a bennünket érő zaklatások ellen. Először is soha ne válaszoljunk kéretlen e-mailre! Egy spammer számára a válaszunk igen értékes lehet, hiszen így megbizonyosodhat róla, hogy a címlistájában szereplő milliónyi e-mail cím közül a mienk aktív. Általános spammer taktika, hogy akitől bármiféle visszajelzés érkezik (mely egyben arra utal, hogy elolvasták, de legalábbis megnyitották a levelet), annak az e-mail címét felírják egy újabb listára - amely a „megbízható" címeket tartalmazza. Mivel egy ilyen lista roppant értékes, a spammerek ezeket egymás közt (megfelelő ellenszolgáltatás fejében) cserélgetik is, így szinte biztosra vehető, hogy még több helyről fogunk spamet kapni.

Ne kattintsunk kéretlen e-mailben szereplő linkekre! Bizonyára csábítóan hangzanak a „leiratkozás itt" és hasonló hivatkozások, ám ez csapda: újabb megerősítés a spammer számára, hogy valaki elolvasta az üzenetét. Másrészt egyre inkább terjedőben van a „phishing" elnevezésű tevékenység, melynek lényege, hogy az általában e-mailben szereplő linkek speciálisan elkészített weboldalakra juttatják el a gyanútlan felhasználót. A tipikusan bankok, levelezőrendszerek és elektronikus kereskedelemmel foglalkozó cégek honlapjaira a megtévesztésig hasonló weboldalakat azonban csalók készítik, a saját szervereiken futtatják, és céljuk minél több információ gyűjtése a óvatlan internetezőktől. Azt, hogy mennyire nemcsak az amerikai vagy a nyugat-európai netezők problémája ez, mi sem bizonyít jobban mint, hogy a közelmúltban a legnagyobb hazai bank hívta föl ügyfelei figyelmét a veszélyre.

Saját érdekünkben ne vásároljunk kéretlen e-mailben hirdető forgalmazótól! Ezzel szinte „legalizálnánk" a spammerek tevékenységét, hiszen ha nem lenne kereslet, nem is lenne értelme spamet küldeni. Azonban ezer, tízezer ember közül sajnos mindig akad egy valaki, aki levélszemétben hirdetett árut vásárol (melynek eredete gyakran igen kétséges), és ez az arány már elegendő a gazdaságossághoz.

Ne készítsünk e-mail címlistát! Valószínűleg sok felhasználó keze alól kerülnek ki e-mail címlisták, még ha nincs is tisztában vele. Nem kell szándékos tevékenységre gondolni: nagy valószínűséggel mindenki kapott már „láncclevelet", melynek méretes CC listája volt. Ha valaki ezt továbbküldi ismerőseinek, máris jó pár névvel és címmel gazdagodik a lista - mely legrosszabb esetben egy spammernél fog kikötni.

A mai vírusok, férgek többsége végignézi a merevlemezen található fájlokat e-mail címek után kutatva, és levelezőprogramunk postafiók-fájljában is meg fogja azokat találni, majd az első adandó alkalommal elküldi azokat a készítőjének. Amennyiben mégis szeretnénk több címzettnek elküldeni ugyanazt a levelet, használjuk a BCC (láthatatlan másolat) mezőt az e-mail címek felsorolására, vagy küldjünk el egyenként az üzeneteket.

A tiltások után nézzük, mit szabad (és ajánlott) tennünk! Mivel a levélszemét mára gyakorlatilag az internet részévé vált, és belátható időn belül nem is fog eltűnni, ezért két lehetőségünk van: vagy passzívan eltűrjük, hogy a spammerek kéretlen leveleikkel bombázzák postafiókunkat, és szolgai módon kézzel törölgetjük a nem kívánt e-maileket, vagy valamilyen spam-szűrőt állítunk üzembe, mely automatikusan, mesterséges intelligenciával azonosítja a levélszemetet, és azonnal törli is őket.

Franck János

INFO

LENDÜLETESEN NŐ A VDSL PIAC. Az aszinkron digitális előfizetői vonalak száma ugyan folyamatosan bővül, de egy hozzá képest újabb és nagyobb adatátviteli sebességet ígérő technológia sokkal látványosabban terjed. A DSL világpiac 90%-át uralta tavaly az ADSL, a verseny azonban éleződőben van (még ha nem is itt, Magyarországon). A távol-kelet fejlett régióiban, Dél-Koreában és Japánban például egyre népszerűbbé válik a VDSL (Very high bit-rate Digital Subscriber Line), ahol a szolgáltatók közül is egyre több frissíti vagy frissítette máris rendszerét erre a technológiára. Felmérések szerint idén körülbelül 52%-os növekedést produkált az ADSL piac, legalábbis az In-Stat/MDR piackutató cég felmérése szerint. Elemzők úgy tartják, hogy jövőre ez a bővülés le fog csökkenni, annak ellenére, hogy egyre több helyen jelenik meg az ADSL2+ technológia is, mely szintén többet nyújt a hagyományos ADSL-hez képest. Lucero 2005-re 14% közelébe várja az aszinkron technológia emelkedésének ütemét, míg a VDSL piaca az idei 71,5%-os növekedés után jövőre is nagy mértékben, 65,3%-kal fog bővülni.

ÖNTUDATOS FIREFOX-FELHASZNÁLÓK. Az Egyesült Államokban gyűjtést szerveztek azért, hogy a The New York Times-ban egészoldalas, a böngészőt hirdető reklámot jelentessenek meg. Nemrég hasonló akcióba kezdtek Európában is: Németország egyik legrangosabb lapjában, a Frankfurter Allgemeine Zeitungban kívánták az öreg kontinensen élő, hasonló gondolkodású internetezők propagálni a nyíltforrású szoftvert. Ennek során közel 93 ezer dollár jött össze, számolt be a történtekről Hagen Merzdorf, az európai „aktivisták" egyike, aki elmondta azt is, hogy ami pénz megmaradt a reklámkampány finanszírozása után, azt mind odaadták a Mozilla európai részlegének.

KERESHETŐ KÉZIRATOK, KUTATÓKNAK. A massachusettsi Amherst Egyetem Center for Intelligent Information Retrieval intézetében *R. Manmatha* adjunktus két végzős egyetemista segítségével egy olyan technológiát állított elő, amellyel kutathatóvá válnának azok a történeti iratok, amelyeket kézzel jegyeztek le, és jelenleg csak szkennelt változatban állnak a kutatók rendelkezésére.
A történészeknek ezentúl a specifikus keresésekhez nem lesz szükségük arra, hogy egyenként végigböngésszék például a Kongresszusi Könyvtárban *George Washington* mintegy 140 000 személyes iratát, ha használják az új kéziratvisszakereső rendszert. Az adjunktus 1000, az államok első elnökének hagyatékából származó dokumentum szkennelt változatán demonstrálta az egyébként a Google keresőrendszerhez hasonlatos interfésszel ellátott találmányukat. A digitálisan, kép formátumban rögzített iratokat keresőszavak alapján lehet böngészni, a program pedig listázza és rangsorba rendezi a találatokat.

SVÁJC: ÚJABB SIKERES E-REFERENDUM. A genfi tartomány túl van egy újabb elektronikus szavazáson. A svájciak novemberben már a hetedik alkalommal próbálhatták ki az internetes voksolást, az utóbbi két alkalommal ráadásul már országos szintű kérdésekben hozhattak döntést. Novemberben, a kanton nyolc településén 3755 lakos adta le a voksát az állam e-szavazó weboldalán; technikai problémáról nem érkezett bejelentés. Természetesen lehetőség volt a személyesen illetve postai úton történő szavazásra is, ám aki mégis az online voksolást választotta, az a következőképp adhatta le szavazatát: a választópolgárok kaptak egy kártyát, egy egyszeri használatra megalkotott személyi kódot és egy PIN-kódot - mindezek segítségével bármely internetre kapcsolt számítógépről beléphettek a virtuális szavazóhelyiségbe. A nyolc településen a választópolgárok valamivel több mint 22%-a voksolt a neten, 71% felett volt a postai úton szavazók aránya.

MOZILLA BÖNGÉSZŐ MOBILESZKÖZÖKHÖZ. A Mozilla Alapítvány azt tervezi, hogy kibocsátja böngészőprogramjának hordozható eszközökhöz tervezett, Minimo elnevezésű változatát. A hivatalosan 2005 januárjában megjelenő Minimo 0.3-at már teszteli két, önmagát megnevezni nem akaró mobiltelefongyártó. A Mozilla az asztali számítógépeknél jól szereplő Mozilla és Firefox böngészők sikerén felbuzdulva úgy döntött, hogy célba veszi a nem kevésbé kecsegtető PDA-k, okos telefonok és más hordozható elektronikai eszközök piacát. Ez a terület azonban nem ígér olyan gyors sikert, mint az asztali PC-ké, mivel itt többnyire a készülékgyártók, nem pedig a felhasználók döntenek arról, hogy melyik eszköz milyen szoftvereket használjon.

EU-S HALASZTÁS A SZOFTVERSZABADALMI TÖRVÉNYNEK. *Marc Verwilgben* belga miniszter kijelentette, hogy „a versenytanács nem fog erről a témakörről szavazni 2005-ig", ezzel úgy tűnik elért a tervezetet eredeti formájában ellenző politikai és társadalmi nyomás Brüsszelbe. Az új szabályzó létrejöttét tovább hátráltathatja, hogy a szabad információs infrastruktúráért küzdő Foundation for a Free Information Infrastructure (FFII) adatai alapján a javaslat már nem rendelkezik az Európa Tanács többségének támogatásával. A május 18-án bejelentett terv a szakértők szerint talán soha nem válik valóra, mivel egyre erősebb az azt ellenző politikai nyomás. Ez még a tervet eredetileg támogató országokra is igaz, júliusban Hollandia parlamentje fogadott el egy javaslatot, mely kötelezi saját kormányát szavazat megváltoztatására, októberben pedig a német politikai pártok fogtak össze a német támogatás megvonására. Novemberben Lengyelország következett, szintén változtatva álláspontján, és később Ausztriában figyelmeztették a kereskedelmi és ipari minisztert, hogy a direktíva megszavazása „maradandó kárt" okozna a kis- és középméretű IT vállalkozásoknak.

AZ AMD A TÖBBMAGOS PROCESSZOROKRA KONCENTRÁL. Egy a múlt héten megrendezett konferencián elhangzott nyilatkozatok alapján a processzorgyártó a többmagos processzorokban, a fejlettebb memóriavezérlőben és a nagyobb adatátviteli sávszélességben látja a jövőt. A tervek szerint a palettán az ikermagos processzorok mellett a négy-, majd a nyolcmagos chipek is megjelennek, míg a hagyományos DDR memóriát hamarosan felváltja a DDR2 és DDR3, amelyek jóval nagyobb eséllyel szolgálhatják ki a processzorok új típusait.

KIOSZTOTTÁK AZ EURÓPA FILMDÍJAKAT

Fatih Akin rendező török témájú német filmje, a Fallal szemben (Gegen die Wand) nyerte 2004-ben az Európai Filmdíjat, a legjobb női főszereplő díját *Imelda Staunton*, a legjobb férfi alakítás díját *Javier Bardem* kapta. A legjobb rendező a spanyol *Alejandro Amenabar* lett a Mar adentro (Belső tenger) című lakotásával. A jelöltek között *Antal Nimród* és *Koltai Lajos* is szerepelt.

EGYETEMISTA ÉS FŐISKOLÁS SPORTOLÓKAT TÜNTETTEK KI

Az egyetemi és főiskolai világbajnokságokon érmet szerzett versenyzők, illetve edzőik részesültek jutalomban pénteken a Népstadion és Intézményei olimpiai központjában. Négy sportág – a birkózás, az evezés, az asztalitenisz és a tájfutás - tizenkét eredményes képviselőjének, valamint felkészítőjének teljesítményét ismerte el *Ábrahám Attila*, a Nemzeti Sporthivatal elnöke a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sportszövetség által szervezett ünnepségen.

A díjazottak névsora versenyzők: *Branda Gyula, Horváth András, Kiss Balázs, Kliment László* (birkózás), *Bencsik Gábor* (evezés), *Makrai Éva* (tájfutás), *Csernyik Ildikó, Muskó Péter, Pattantyús Ádám, Dudás Róbert, Zwickl Dániel, Fazekas Péter* (asztalitenisz), edzők: *Struhács György, Nagy Lajos, Rusz Gergely* (birkózás), *Less Áron* (tájfutás), *Ács Pongrác* (asztalitenisz). A magyarok az év végén még az ökölvívók és cselgáncsozók révén voltak, illetve lesznek érdekeltek világbajnokságokon, az ő legjobbjaik jutalmazására a jövő évi Universiade után kerül sor.

A JATE KLUB PROGRAMJA

DECEMBER 16. - JANUÁR 29.

December 16. csütörtök 21 óra: VINYIT (VIzsgaidőszak NYitó Iszonyatos Tivornya) – Bacardi party. dj's: Varga B. László és Molnár Lajos. BTK-s klubtagságival ingyenes.
December 17 péntek 21 óra: Smoke!Break presents: RESOUND X SKC+BRATWA (Tactile: Hospital, Commercial Suicide), CHINO+MIKRA+ IMPACT SMKBRK employees.
December 18. szombat 22 óra: Mi-csoda buli dj. Almával.
December 31. péntek 20 órától 2005. január 1. 06 óráig: Szilveszteri JATE buli. A Nagyteremben dj. Alma, a Kisteremben dj. Molnár Lajos. Tombola értékes ajándékokkal
Január 8. szombat 22 óra: Mi-csoda buli dj. Almával.
Január 13. csütörtök 21 óra: Student est – Újdonságok nosztalgiával dj: Varga B. László.
Január 15. szombat 22 óra: Mi-csoda buli dj. Almával.
Január 20. csütörtök 21 óra: Student est – Újdonságok nosztalgiával dj: Varga B. László.
Január 22. szombat 22 óra: Mi-csoda buli dj. Almával.
Január 27. csütörtök 21 óra: Student est – Újdonságok nosztalgiával dj: Varga B. László
Január 29. szombat 20 óra: Queen-Klub **20 óra** DVD: Live at Wembley (1986), **21 óra** Queen Unplugged Project koncertje, **22.30-tól** Karaokee és Quenn-disco a Kisteremben, a rendezvény ideje alatt lemezbörze. **22.30-tól:** Mi-csoda buli dj. Almával.

A KÖZÉLETI KÁVÉHÁZ MŰSORA

DECEMBER 13-22.

December 13. hétfő 18 óra MTESZ Székház (Kígyó u. 4.): TRIANON Vendég: Dr. Raffay Ernő történész. Házigazda: Halász Miklós újságíró.
December 14. kedd 16 óra Somogyi Könyvtár: NEGYVENEZER MAGYAR LEVENTE KÁLVÁRIÁJA A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ VÉGÉN. A leventék atyja (a másik Kovács Mihály) című videófilm bemutatása. Bevezetőt mond: Bogdán Lajos, a Csongrád Megyei Honismereti Egyesület titkára.
December 14. kedd 17 óra Városháza: A MÁV EU CSATLAKOZÁSÁNAK VÉGREHAJTÁSA. Vendég: Dr. Udvari László miniszteri biztos. Beszélgetőtárs: Érsek Kálmán közlekedési üzemmérnök . Házigazda: Kaposvári Péter, a MÁV Területi Igazg. Vezetője.
December 15. szerda 18 óra Royal Szálló: MAGYAR VÉRTANÚK KÖNYVE. Bemutatja a Nemzeti Kincseinkért Egyesület (Kecskemét). Házigazda: Szilágyi Árpád városvédő polgár.
December 16. csütörtök 18 óra Tisza Szálló: 45 ÉV SZEGEDEN Vendég: a 60 éves Kerek Attila, protokoll tanácsadó. Közreműködnek barátai. Házigazda: Dr. Szalay István matematikus, a Közéleti Kávéház Kuratóriumának elnöke.
December 17. péntek 18 óra Virág Cukrászda: BESZÉLGETÉS NÉMETH JÓZSEF OPERAÉNEKESSEL. Közreműködik: Dobos Kati színművész. Zongorán kísér: Maczelka Noémi zongoraművész. Házigazda: Dr. Keresztes Tibor biológus.
December 20. hétfő 18 óra Bartók Béla Művelődési Központ: WENINGER RICHÁRD KÖSZÖNTÉSE születésnapja alkalmából. Közreműködnek: Roskó Bernadett (hárfa), Maczák János (klarinét), T. Szegszárdy Bernadett és Borsos Krisztina (hegedű), Aradi Mária (brácsa), Farkasné Papp Erika (cselló). Házigazda: Meszlényi László, az SZTE docense.
December 21. kedd. 16 óra SZTE Aula (Dugonics tér 13.): FIATALOK KARÁCSONYI KONCERTJE. Közreműködnek: Rácz Rita (ének), Rácz Máté, Fellegi Anna, Molnár Boglárka (hegedű). Zongorán kísér: Fellegi Melinda. Háziasszony: Fekete Gizi színművész.
December 21. kedd 18 óra Virág Cukrászda: KARÁCSONY ELŐTT A zongoránál: Lakatos Béla. Közreműködnek: művésztársai. Házigazda: Juray Miklós.
December 22. szerda 18. óra Király-König Péter Zeneiskola: HAGYOMÁNYOS KARÁCSONYI KONCERT. Házigazda: Szilágyi Árpád városvédő polgár.

VÁLTOZATOK A REMÉNYRE

Dévaról, a dévai gyerekekről egyre többet hallunk, látunk a médiában. Ha szóba kerül a téma, felsóhajtunk, hogy: igen, tudom, és szörnyű, de tényleg az. Azután egy-két percig foglalkozunk a gondolattal, majd rohanunk az éppen aktuális vizsgára. Probléma volt, nincs, soha nem is létezett.

Böjte atya és a gyerekek. *Fotó: Fekete Zsuszsa.*

A közelmúltban négy egyetemi hallgató (*Bálint Csaba, Imre Balázs, Farkas Arnold, Fekete Zsuzsa*) felkerekedett, mint a mesében, hogy filmet forgasson a gyerekekről, *Böjte Csabáról*, Dévaról, előre eltervezett koncepció nélkül, azzal a jelszóval, hogy a „környezet inspirál". Vagyis egyetlen koncepció mégiscsak volt: a dolgok mögé látni, mert nem elképzelni, hanem megélni kell azokat, ezért mentek oda. Megérteni, gondolom. Amit ott találtak: behunyt szemek, csodálkozás, napfény, Székelykő, sajnos, séta, alázat és közhelyesen szólva hit, remény, szeretet.

És a legfontosabb: gyerekeket, akiknek más-más a történetük, melyek hátterében sokszínű tragédiák húzódnak meg. Az egyik úgy kerül be a Böjte atya által 1992-ben alapított árvaházba, hogy 16 évesen még nem tud kanállal enni. A másik nem ismeri a meleg vizet, és megerőszakolták, a harmadik meg azért, mert a szülők nem akarják, hogy éhen haljon. Pénz sehol sincs. Az árvaházban sem. Adományokból tartják fenn magukat, kisebbségként egy olyan országban, ahol a „magyar" nem tartozik a legszebb szavak közé. Az árvaház mégis működik, megvalósítva azt az olykor utópisztikusnak tűnő világot, amelyben románok, romák és magyarok együtt élnek. Van például egy román kislány, akinek az orvos rosszul adta be az injekciót, nem tudja behajlítani az egyik lábát. Magyarul alig beszél, most karolták fel...

Mint mondják, a házszámmal változik a légkör, az árvaház egyfajta sziget, nyüzsgésével kitűnik a nyomasztó, szürke városból. Más világ, más értékekkel. A gyerekek tudják mi a köszönöm, a kérem, előre köszönnek, a nyakadba ugranak, a hajadat tépik, olyan boldogok, és fél perccel később elmesélik, hogy anya és apa most nincs itt, de jó lenne, ha itt lennének, mert...

Csak a kisebbek nyílnak meg. A gimnazisták már szégyellik kimondani az olyan dolgokat, ami egy felnőtt számára sem könnyen emészthető. Ott ösztönösen jön az adunk, adunk, adunk: mindent. Ami meglepő, hogy a gyerekek hiába a leglehetetlenebb körülmények közül kerülnek be, nem „vadállat" módjára viselkednek, mert csak az anyagiakban különböznek.

Náluk ez megy, nálunk meg levél a Jézuskának: „Kedves Jézuska! Légyszi hozzál nekem egy olyan nyolcezer forintos babát, mert az nagyon trendi, már mindenkinek megvan, és nekem is kell. Meg jó lenne, ha még megkapnám a babaházat is mellé, mert akkor az csak nekem lenne."

Sarkított példa, de megállja a helyét. Nem tudjuk értékelni azt, ami van, mindig a több kell. A minél több. Közben pedig nem találjuk a helyünket, színpadiasan felvetjük az olyan kérdéseket, hogy mi is az élet értelme, és miközben összeráncolt homlokkal ezen gondolkodunk a fotelben a legújabb szuperfilmet nézve a legújabb DVD lejátszón, a magyar határtól 160 kilométerre Déván valaki megtalálta a saját útját. Esélyt adni.

A gyerekek közül nem lesz mindenki „a nagyon híres színésznő, a nagyon gazdag sztárügyvéd", de annak tükrében, ahonnan indulnak, mindenképpen jobb lesz. Mert honnan is indulnak? A nyomornegyedekből, vagyis „fantomblokkokból", ahol a kamerát nem látják szívesen, pedig a lakásokban a civilizáció utolsó képviselője a televízió (már ahol). Egyébként nincs ajtó meg ablak, mert eltüzelték, hideg és dohos minden, nem az a környék, ahol az ember véletlenül is kiszállna a kocsiból. Ez ott, úgy tűnik, természetes. És ide szeretnek visszamenni a gyerekek a szünetekben. Mert visszamehetnek. Az atya nem engedi, hogy „romantikus anyukázások" legyenek az árvaházban. Nevelnek, egy jobb jövő reményét adják, de nem szabad mindent. Kell a rendszer. Mindenki tisztában van azzal, honnan jött, talán azzal is, hogy nem oda akar tartani, de azért mégis visszahúzza valami. Érthetetlen, ugye? Hát igen. Mi az, ami több és fontosabb, mint egy nyolcezer forintos baba, meleg étel, melegágy, stb.stb.stb....

Komolyan mondom, nem tudom (lehet, hogy elfelejtettem valamit?).

Talán, ha megnézem a filmet, rájövök. Nem a Csillagösvényt. Az egy másik film. Egyetemünk hallgatói nem a legújabb Audival mentek le egy napra leforgatni a „story-t", hanem ahogy azt kell, vonaton, több napra, és így megláthatták a nyomor szivárványait. A kérdező nem Vitray Tamás volt, nem a legspeciálisabb felszerelések álltak a rendelkezésre, de csak összehozták. Ők már valamit tudnak, amit én csak az elbeszéléseikből ismerhetek. El tudom képzelni, vagy el sem tudom képzelni, milyen szörnyű lehet, és tegyünk valamit, gyűjtsünk adományokat, hívjuk fel rá még jobban a figyelmet, de egyszemélyes hadseregként nem váltom meg a világot. Azt a kicsit sem, ott Déván, és máshol sem.

De Déva nem egyedi példa. Az, hogy tudunk róla, annak köszönhető, hogy a média felkarolta, és sztárrá avanzsálta Böjte Csabát. Pedig nem kérte. Eddig is tette a dolgát.

Eddig is voltak árvák, ezután is lesznek. A média felkapja a témát, a dolog működik egy ideig, az emberek egy ideig foglalkoznak vele, azután csend lesz.

A televízió azonban elfelejteti velünk azt, hogy a reménytelenség változataira nem csak ott, Déván találunk példát. Szét kell nézni Erdélyben, Kárpátalján, meg nem árt a jelenlegi Magyarországon sem. Biztosan találunk eldugott falvakat, ahol hasonló a helyzet. Mert hiába lesz lassan 2005.

És ami fontos még, de hogy is kezdjem. Meg kell nézni a szomszédot is, az sem árt néha. Meg vannak azok az egyszerű, apró odafigyelések a másikra, amiket ha nem felejtenénk el a „mi értelme az életemnek" című filozofálgatások közben, talán azt is megértenénk, hogy tényleg mi is lehet az értelme, meg mennyit is ér. Ki tudja. Még én sem jöttem rá.

Németh Tímea

CÉL A VÁLOGATOTTSÁG

Beszélgetés Barát Ferenccel, a Szeged Beton kapusával

Barát Ferenc, a Szeged Beton vízilabdacsapatának első számú kapusa. A 23 éves hálóőr legfőbb célja: bekerülni a világ legerősebb válogatottjába. A profi sportoló, emellett az SZTE Közgazdaságtudományi Karának negyedéves hallgatója.

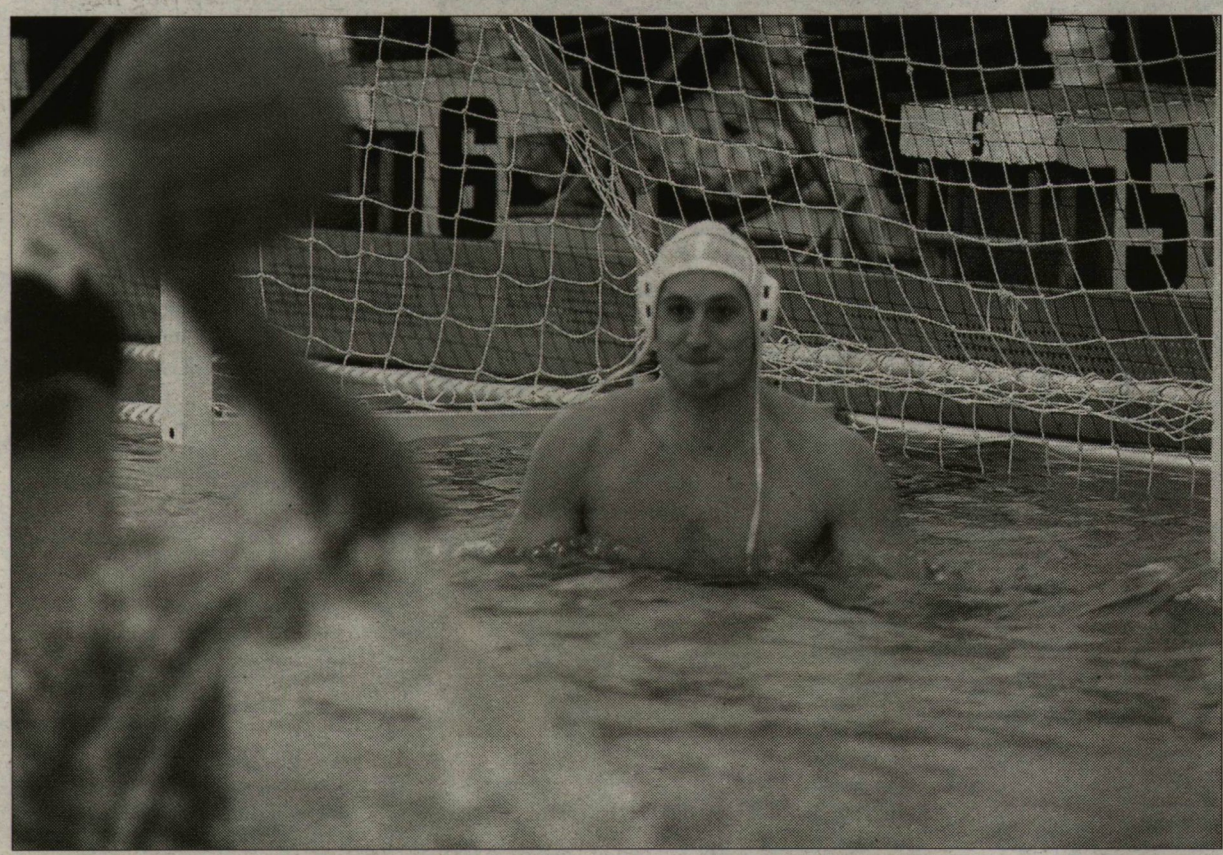

Olyan egyetemre jelentkeztem, amelynek „súlya" van. *Fotó: Segesvári Csaba*

– Mikor kezdtél el vízilabdázni és miért ezt a sportot választottad?

– Tíz éves koromban kezdtem el vízilabdázni. Nem volt azonban ismeretlen számomra az újszegedi sportuszoda légköre, hiszen hatéves koromtól úszóedzésekre jártam. Szüleim vittek le először a medencéhez, azonnal megtetszett ez a közeg. Az úszás után vízilabda-előkészítőre jártam *Lihótzky Karcsi* bácsihoz, akinek utánpótlás nevelési munkáját több nagy nevű, a felnőtt válogatottban is megforduló szegedi játékos fémjelzi. Választásomban nagy szerepet játszott édesapám, aki szintén pólózott. Először Hódmezővásárhelyen, majd tanulmányait a budapesti orvosi egyetemen folytatva az OSC-ben játszott. A „vizes sport" mellett a többi labdajáték is vonz, szeretek focizni és kosárlabdázni.

– Pályafutásod során eddig végig a szegedi színeket képviselted. Hogyan indult a sportkarriered?

– Természetesen, mint mindenki, én is az utánpóláscsapatban kezdtem el játszani. A korosztályos edzőimtől jó alapokat kaptam, egyre jobban ment a védés. Klubszinten az utánpótlás eredményeim közül az ifjúsági magyar bajnoki bronzéremre vagyok a legbüszkébb. 1999-ben kerültem fel a felnőttcsapat keretébe, és Pozsgai Zsolt edző irányítása alatt estem át a tűzkeresztségen. Először a Szolnok elleni Tisza parti rangadón védtem az OB I-ben. Nem voltam megilletődött, egész jól ment a védés. A találkozó végül négy-négyes döntetlennel zárult.

– Teljesítményedre az ifjúsági, majd a junior válogatott kapitánya is felfigyelt, végig biztos kerettagként számítottak rád!

– Igen, szép éveket töltöttem el az utánpótlás válogatottban, bár nem volt könnyű időszak. Akkor még az érettségi előtt álltam, és minden hétfőn Budapesten keretösszetartáson kellett részt vennem. Köszönhetően a Radnóti Miklós Gimnázium tanárainak, az edzéseket látogathattam, és ennek meg is lett az eredménye. Az ifjúsági nemzeti csapatban 1999-ben, Szófiában az Európa-bajnokságon harmadikok lettünk. Juniorként ismét a bronz jutott a 2001-es isztambuli világbajnokságon.

– Klubszinten felnőttként melyik eredményed a legemlékezetesebb?

– Egyértelműen a Magyar Kupa ezüstérmének örültem a legjobban. A finálában végül a roppant erős Vasassal szemben maradtunk alul.

– Térjünk át a jelenre. Az elmúlt évekhez képest milyen csapat most a Szeged Beton? Mi a csapat célkitűzése a bajnokságban?

– Szerintem erősödtünk a tavalyi évhez képest. Köszönhetően a szponzoroknak, a hiányposztokra tudtunk igazolni a nyáron, így nagyon jó lett a keret összetétele. *Gyöngyösi András* mester nagy fegyelmet követel tőlünk, ami elengedhetetlen, hiszen a profi hozzáállás mindannyiunk érdeke. A vezetőség az első négybe jutást tűzte ki célul, ami nem könnyű, de szép feladat. A Domino-BHSE kiemelkedik a mezőnyből, sőt a Vasas és az Eger is jobbnak tűnik nálunk. Nekünk a Fradival és az Újpesttel kell nagy csatát vívnunk célunk elérése érdekében.

– Nem vár könnyű hétvége rátok! Görögországban, Athénban a LEN-kupa nyolcaddöntője következik.

– Nehéz meccs lesz, az biztos. A Vuliagmeni ellen három gólos előnyünk van, aminek elégnek kell lennie! Érdekes, hogy ebben a sorozatban csak nekünk van a magyar csapatok közül reális továbbjutási esélyünk. A Fradi és az Újpest reménytelen helyzetben van, de persze szurkolunk nekik. Gyöngyösi mesterrel többször kielemeztük a görögök játékát, úgy érzem, amire lehet, felkészültünk. Most nagyon együtt van a társaság, bízom a továbbjutásban. Kicsit azért tartok a találkozótól, mert a játékvezetők gyakran támogatják a helleneket hazai pályán.

– Pihenésre és esetleges ünneplésre nem sok idő marad, hiszen még két idegenbeli bajnoki meccs vár rátok a szezonban.

– Így igaz, nagyon kemény mérkőzések elé nézünk, a Fradival a négy közé jutást nagyban befolyásoló ütközetet fogunk vívni, amit követ a Csongrád megyei presztízsrangadó Szentesen. Ezeken maximális koncentrációval és jó játékkal lehet esélyünk a jó szereplésre. Győzni azért lenne fontos, hogy nyugodtabban mehessünk a téli szünetre.

– Mennyire tudod összeegyeztetni a tanulást a sporttal?

– Nyugodtan mondhatom, nem könnyű egyszerre helytállni, de nem panaszkodom. A SZTE Közgazdaságtudományi Karán negyedéves hallgató vagyok, sok kemény vizsgát már sikeresen letettem. Szüleim tanácsára olyan egyetemre jelentkeztem, amelynek szerintem „súlya" van, sok lehetőséget tartogat számomra az élet, ha elvégzem. A jog és a „közgé" közül választottam, végül a matematika miatt az utóbbi javára. Nem a tananyag nehézsége okoz inkább problémát, hanem az, hogy napi két edzés mellett nehéz az órákra bejárnom. Márpedig nálam most elsőbbséget élvez a vízilabda.

– Melyek a közeljövő céljai?

– Legnagyobb célom, hogy bekerüljek a felnőtt válogatottba, és a tradícióknak megfelelően fényesen szerepelni világversenyeken. Tisztában vagyok vele, hogy ez nem könnyű feladat, de azért dolgozom nap mint nap. Kortársamnak, az egri Jászberényinek már sikerült, miért ne sikerülne nekem is?

– Vállalnád a válogatottság érdekében a fővárosba költözést, esetleg a külföldre szerződést?

– Mindenre nyitott vagyok, de hangsúlyozom, nagyon jól érzem magam Szegeden. Jó közösséget alkotunk a srácokkal, rendszerint együtt töltjük az engedélyezett kimenőnket egy-egy fontosabb meccs után. Ebben az évben biztosan maradok, nagyban függ a jövő a csapat szereplésétől is.

– Tekintsünk a távoli jövőbe! Hogy képzeled el?

– Azt szeretném, hogy harmincötnegyven éves koromig megfelelő szinten tudjak vízilabdázni. Pályafutásom befejezése után esetleg egy vállalkozásba fognék. Azért is jöttem a „közgé"-re, mert ez sok lehetőséggel kecsegtet.

Lukács Levente

KORNER

NYOLC KÖZÖTT A BETON. A Szeged Beton férfi vízilabdacsapatára nem várt könnyű feladat a LEN-kupa nyolcaddöntőjének visszavágóján. *Tóth Lászlóék* a hazai porondon mindig fanatikus görög Vuliagmenihez látogattak. Amíg a szegedi pólósok az athéni olimpiai játékokra épült uszodán ámultak, addig a vendéglátók a magyar vízilabdát csodálhatták. A Beton ugyanis a szegedi összecsapáson szerzett három gólos előnyét még növelte is eggyel. *Gyöngyösi András* mester tanítványai 7-6-ra győzték le a hazai csapatot, így 17-13-as összesítéssel, kettős győzelemmel jutottak a LEN-kupa legjobb nyolc csapata közé. Már a mérkőzés előtt érezhető volt, hogy nagyon együtt van a társaság, taktikai téren sem lehetett meglepni *Vargáékat*. Nyugodtan játszottak a Tisza partiak, az első negyed kettő-egyes szegedi vezetéssel zárult. Nem adták fel azonban a hellének, nagyban köszönhetően a sorozatban kihagyott öt vendég emberelőnynek, négy-kettőre átvették a vezetést a félidőre. Ekkor már csak egy gól volt az előnye *Barátéknak*! Jött azonban a „görög specialista" *Éles*, két bombagólja jelentette a találkozó fordulópontját. Az odavágón öt gólig jutó bombázó találataival megnyugtatta a csapatot, és innen már nem volt kérdéses, melyik gárda jut tovább. *Lehmann* két gólja után, hat-hatnál még *Boros* is betalált, így joggal ünnepeltek mieink. A Beton bebizonyította, hogy korrekt játékvezetés mellett mindenképp jobb csapat a görögöknél, és megérdemelten jutott a LEN-kupa legjobb nyolc csapata közé.

KIKAPOTT, DE TOVÁBBJUTOTT A SZEVIÉP. Hazai pályán játszotta utolsó csoportmérkőzését a Szeviép-Szeged női kosárlabdacsapata a FIBA Európa-kupa C jelű kvartettjében. *Ujhelyi Gábor* együttese múlt szerdán azt a horvát Gospicot fogadta az újszegedi Sportcsarnokban, amelynek otthonában nemrég 71-61-es vereséget szenvedett. Az már a találkozó kezdete előtt biztos volt, hogy a szegediek a legjobb tizenhat között folytathatják, hiszen a csoport negyedikek között a legjobb mutatókkal rendelkeztek. *Kajdacsiék* viszont nyerni szerettek volna, egyrészt a visszavágás miatt, másrészt, pedig mert győzelem esetén könnyebb ellenfelet kaphattak volna a következő forduló sorsolásakor. Igazi triplapárbajjal indult az összecsapás, előbb *Stanoeva* és Kajdacsi, majd *Baranovics* és *Roczkov* helyezett el egy hármast a gyűrűben, így két perc után 6-6 állt az eredményjelzőn. A folytatásban azonban megléptek a vendégek, köszönhetően elsősorban Stanoevának és Baranovicsnak. A házigazdáknál egyedül Kajdacsit lehetett dicsérni, ám minden igyekezete ellenére tíz perc után 21-19 volt oda. A második negyed sem úgy alakult, ahogy azt a Szeviép szerette volna, hiszen Baranovics még mindig sziporkázott, vezérletével a félidőben már 46-32 volt a horvátok előnye. Fordulás után némiképp feljavult a szegediek védekezése, sőt *Ajanovics* és *Nagyova* is egyre többet talált a kosárba, a különbség ennek ellenére csak tovább nőtt. Baranovics mellett a két bolgár idegenlégiós, *Naydenova*, valamint *Stanoeva* is remekelt, így a záró felvonás előtt 72-57 volt az állás. A hátralevő időben összekapták magukat a vendéglátók, és Ajanovics kosaraival hat pontra megközelítették ellenfelüket, 78-72. Ekkor még négy perc volt hátra, tehát megnyílt az esély az állás megfordítására. Sajnos a horvátok részéről mindig akadt olyan, aki válaszolni tudott a szegedi kosarakra, így a különbség nem csökkent tovább, a Szeviép 86-80-as vereséggel a negyedik helyen végzett csoportjában. A nyolcaddöntő sorsolását múlt csütörtök éjszaka tartották, és ahogy azt várni lehetett a szegediek igen erős ellenfelet kaptak. Fortuna ugyanis a korábbi Euroliga győztes szlovák *Ruzomberok* együttesét sodorta *Mészárosék* útjába. Az oda-vissza vágós párharcot még az idén lejátsszák, előbb a rózsahegyiek látogatnak Szegedre, majd egy héttel az itteni ütközet után következhet a visszavágó.

HATODIK ÉS MÁSODIK HELY. A törökországi Antalyában rendezték meg az Ökölvívó Főiskolás és Egyetemi Világbajnokságot. Egyetemünket a földrajz-számítástechnika szakos *Oltványi Dávid* képviselte, aki az 51 kg-os súlycsoportban indult. Dávid kiemeltként már egyből a legjobb nyolc közé jutott, ahol egy ukrán bokszolóval csapott össze a legjobb négybe kerülésért. A szegedi versenyzőnek sajnos nem volt szerencséje, ugyanis szoros küzdelemben, mindössze egy ponttal maradt alul riválisával szemben, és végül a hatodik helyen végzett. A vb-t mindjárt a felnőtt Magyar Bajnokság követte a fiatal ökölvívó számára. Itt sikerült is döntőbe jutnia, ám a finálában alulmaradt az athéni olimpiát is megjárt *Bedák Pállal* szemben, így végül ezüstérmes lett.

A CÍMVÉDŐ JUTOTT A LEGJOBB NYOLC KÖZÉ. TELT ház fogadta az újszegedi sportcsarnokban a BL-címvédő Celje együttesét. Sajnos a találkozóra nem túl jó előjelekkel készülhetett a Pick Szeged, *Bajusz* derekával újabb problémák akadtak, ezért ő nem is tudta vállalni a játékot, a kapus *Nenad Puljazevics* is belázasodott, ezért ő csak a büntetők hárítására állhatott be. Nem indult jól a találkozó a Szeged számára ugyanis a szlovénok *Zorman* és *Makar* góljával 2-0-ra elhúztak. Az első szegedi találatot *Laluska Balázs* szerezte az 5. percben, majd öt perccel később *Vadkerti* indításból talált be, ezzel 4-4 lett az állás. A folytatásban a Celje rendre kéthárom találattal vezetett egészen a 19. percig, amikor a remeklő *Bendó* előbb 7-7-nél egyenlített, így Vadkerti találata már szegedi vezetést jelentett. A pickes előnyhöz hozzájárult a remek szegedi védekezés és a pazarul hárító Szente kapus. A hatra levő időben a hazaiak többször is bevették az egyébként kiválóan *Skof* kapuját és így a félidőben 12-9-re vezettek.

A második játékrész elején kettős emberhátrányban támadott a Pick Szeged, de gólt szerezni nem sikerült, az ellentámadásból viszont Koksarov talált be. A hazaiak 2-3 gólos előnye annak ellenére is megmaradt egészen a 43. percig, hogy a fehérorosz származású, de már szlovén válogatott celjei gólvágó, Rutenka egyre jobban belelendült a játékba. A 46. percben Zorman találata után elfogyott a Pick előnye 17-17 állt az eredményjelzőn. Mindezek ellenére egészen az 52. percig a Szeged állt jobban a továbbjutás szempontjából, ekkor azonban *Koksarov* újabb találatával a szlovének 20-19-cel átvették a vezetést. Bár *Andjelkovics* még egyenlíteni tudott öt perccel a találkozó vége előtt Rutenka ismét mattolta a Szente helyére beállt Puljazevicset. Mint később kiderült ez volt a mérkőzés utolsó gólja, így a Celje 54-53 összesítéssel jutott a legjobb nyolc közé.

MALACPERZSELŐ, FESTMÉNY ÉS SZAMOVÁR

Egy nap a pécsi vásárban

Vier stück szuper, különben holnap Budapest, sutty! Na, meditación! – A szerb vevő úgy csinál, mintha értené a magyar árus ajánlatát. A sokat megélt szőnyegekre néz, wie viel, kérdi, de a kétszáz eurós üzlet végül nem jön létre, ami a szőnyegeket látva érthető a kívülálló számára is.

Valaha a Pécsi Vásár volt Európa legnagyobb régiségpiaca, de hol van az már! – kesereg egy hatvanas férfi állatfigurái, törött szárnyú repülőgépe és számos kerámia Krisztusa előtt üldögélve. - Hat éve még teherautóval hordtuk a régi bútorokat, jöttek a horvátok, olaszok, vitték egyben az egészet. Ma meg nem adtam el semmit sem – és piros kötött sísapkájában a néptelen útra néz.

A legmozgalmasabb a csütörtök és a vasárnap, de a pénteki csend az átlagosnál is mélyebb. Több az árus, mint a vevő, sőt, a legtöbb nézelődőnek saját standja van pár sorral arrébb. Néhányan egymástól vesznek árut. Ha már bevétel nincs, legalább forgalom legyen.

Ez a baba harmincezerért ajándék, uram – méltatlankodik egy nagytestű eladó, miközben a Stephen King rémregényekbe illő, félszemű, agyongyötört egykori marionettfigurát rázza. – És hajam is van hozzá, amivel hatvanezret is megér! – ezt már többen is megmosolyogják, még az a férfi is, aki egy feszületet kínál tízezerért „Molnár L., élt 76 évet" felirattal.

Odébb festmények fekszenek pokrócokon, vagy az autónak támasztva. Negyedmillióért már szert tehetünk két, húszas években készült párizsi akvarellre, amelynek alkotójáról az árus nem tud felvilágosítást adni. – Ez viszont egy Mednyánszky-kép! – mutat egy sáros őszi tájképre a fiatal kereskedő. 350 ezer, mondja, de árverésen megér egy milliót is. Ért hozzá, az apja révén belenőtt a szakmába, úgyhogy hihetek neki, mondja. Igaz, a kép címét nem tudja. De hát, mi lehet a címe egy tájképnek? – Na, kell három-nyolcvanért? Mielőtt barátilag felkúszunk félmillióig egy szamovár mellé sasszézom. Nagyon régi darab, még a cári időkből – csap le rám a szamovár tulajdonosa. Azt nem tudja, melyik cáréból, de 15 ezret megér, higgyem el. A képet azonban erősen árnyalja, hogy a szamovár nem faszenes, hanem elektromos.

A piac kincsei.

Malacperzselő a harmincas évekből – ad magyarázatot egy kerekes pórszívóra hajazó vascsőre az árus. A győri lakatosnak több is van otthon a fújtatós kézikályhából. A férfi főleg kályhában utazik, sokat megjavított a MÉH-telepről kimentettekből. – Az egész udvar tele van kályhával – mondja, majd kuncogva hozzáteszi, hogy a család tapintatosan nem szól a hóbort miatt. Az igazi kedvence azonban az éremgyűjtés, amelybe apja révén sodródott bele, aki úgy negyven éve egy vödör érmével állított haza. Azóta év és betű – a pénzverő hely érmén feltűntetett kezdőbetűje szerint gyűjti a pénzeket.

A kelta öv- és hajcsatok mellett több kis dobozban sorakoznak a régi érmék. III. Bélától, I. Ferencig keveredenek a pénzek, külön dobozban pedig a szocblokk ma már történelmi érmei. Egy III. Béla korabelit veszek, háromszáz forintért. A régi érmék árusítása a gyakorlatban az árus szerint nem ütközik akadályba. A délvidékről is minden további nélkül áthozzák kisebb tételben a határon. Igaz, a muzeológusok néha kijönnek, de messziről megismerhetők, és nem is igen tudják elkobozni az érméket. Az érmegyűjtő szerint nem azért vadásznak a régi pénzekre, mert szükksége van rá a múzeumnak, hanem csak azért, hogy másnál ne legyen. – Halomban állnak ott a rendezetlen érmék, akkor mi értelme van? – kérdi a numizmata, elismerve, hogy a legnagyobb védelmet valóban a múzeum nyújthatná a régiségeknek, de nem becsülik meg eléggé. – Évekkel ezelőtt a győri püspök és a szentmiklósi plébános levelezését kínáltam fel a győri levéltárnak, 50 ezer forintért. Otthagytam náluk pár napra, hogy nézzék át, erre lefénymásolták és nem vették meg – emlékezik vissza. A piacon végül darabonként kelt el a gyűjtemény, jóval magasabb áron.

Mellettünk egy olasz vevő lendületesen alkudozik néhány kopott szőnyegre. – Bolondok az emberek, miket meg nem vesznek – jegyzi meg a szőnyegek láttán a kályhás numizmata az uborkaszeletelők és malacperzselők között állva. – Tényleg, nem kell egy ezüst tál? – ez volt azon a bizonyos vödrön negyven éve.

Jó kis szőnyegek azok, csak régiek – szól oda szomszédja. – A múltkor az a tévés, Fárbry Sándor is vett itt egyet, igaz, szerintem a tizedéért is megkaphatta volna.

Fél kettő körül már senki nem remél nagy üzletet. A ráérősebbek megvitatják az 1989 utáni gengszterváltást, amelyben szétlopkodták a nép vagyonát, mások ebédelni indulnak. – Pakoljunk, anyu – mondja a sísapkás lemondóan a feleségének. A lila Krisztus, törött repülő, a pakolástól semmivé foszló kétszáz éves könyvek újra dobozokba jutnak. Ha máshol nem kelnek el, egy hónap múlva újra előkerülnek a pécsi vásáron, ahová a fáma szerint egyszer még egy új-zélandi is jött képkeretet vásárolni. Talán épp egy eredeti Mednyánszkyhoz.

Nyilas Gergely

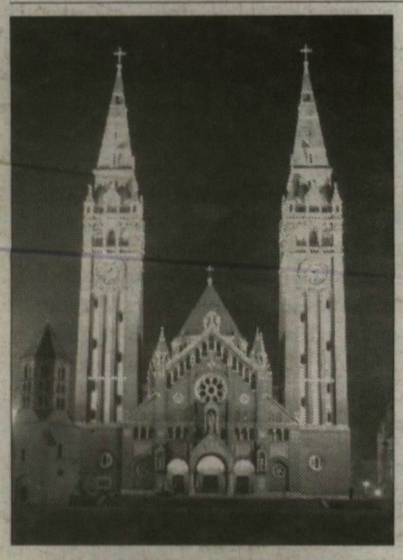

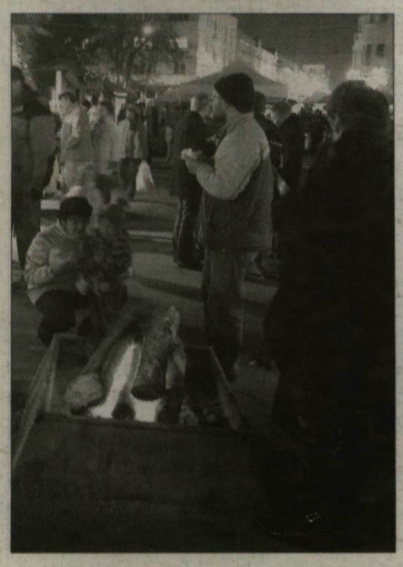

A SZEGEDI EGYETEM SZERKESZTŐSÉGE KELLEMES KARÁCSONYT ÉS BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁN MINDEN OLVASÓJÁNAK!

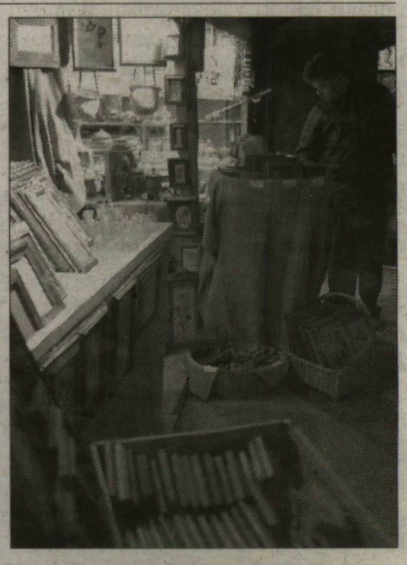

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK 2005. FEBRUÁR 7-ÉN JELENIK MEG.

SZEGEDI EGYETEM

A Szegedi Tudományegyetem hetilapja
Főszerkesztő: Dlusztus Imre.

Szerkesztőség: Csécsi László, Dobos Tamás, Dunai Tamás, Franck János, Hauptmann Tamás, Lukács Levente, Nagy László, Németh Ágnes Lilla, Németh Attila Gergő, Németh Tímea, Nyilas Gergely, Petró János, Pintér M. Lajos, Pölös Zsófi, Segesvári Csaba, Turi Tímea.
Szerkesztőségi titkár: Horváth Gréta.
Szerkesztőség: 6722 Szeged, Gyertyámos u. 13.
Telefon: (62) 547-595. **Fax:** (62) 547-596.

E-mail: szegyszerk@vnet.hu.
Kiadja a Szegedi Tudományegyetem.
Felelős kiadó: Szabó Gábor rektor.
6720 Szeged, Dugonics tér 13.
ISSN 0230-791X

Online: www.tiszaportal.hu/szegy
Tipográfia: H-moll, Budapest.
*
Nyomda: Lapcom Kft. nyomdája, Szeged.
Terjeszti a Studio X Bt., Szeged.